

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE**

Rektor: prof. Ing. Mikuláš Látečka, PhD.

FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

Dekan: Dr. h. c. prof. Ing. Peter Bielik, PhD.

**Analýza využitia fondov Európskej únie
na príklade konkrétneho regiónu**
Diplomová práca

Katedra spoločenských vied
Vedúci katedry: PhDr. Peter Porubčan, CSc.

Vedúci práce: PhDr. Peter Porubčan, CSc.

Michaela Kubačáková

Nitra 2008

РЕЗЮМЕ

В настоящей дипломной работе мы анализируем уровень развития микрорегиона Горне Кисуце (Horné Kysuce), при этом мы описываем как его сильные и слабые стороны, так и возможности и угрозы для его дальнейшего развития. Мы разбираем и оцениваем вопросы нашего целенаправленного разговора с двенадцатью старостами и представителями отдельных населённых пунктов исследуемого региона. Целенаправленные разговоры и полученные документы о развитии послужили основой для подготовки SWOT-анализа (в переводе с английского языка SWOT означает: S – strength/сила, W – weakness/слабость, O – opportunities/возможности, T – threats/угрозы), оценки текущего уровня использования Структурных фондов Европейского Союза органами самоуправления отдельных населённых пунктов микрорегиона и предпосылок для их расходования в новом программном периоде 2007г.-2013г. Особый упор нами сделан на возможности применения программы ЛИДЕР (LEADER), проектирование и создание местной действующей группы (MAS) программы ЛИДЕР, которая была бы способна подготовить качественную стратегию развития микрорегиона Горне Кисуце.

Из результатов исследования вытекает, что территория микрорегиона Горне Кисуце располагает достаточным природным и общественным потенциалом для развития туризма, прежде всего сельского туризма и агротуризма. Однако, в настоящее время использованию этого потенциала мешают недостатки, связанные с устаревшей технической и социальной инфраструктурой, неурегулированными отношениями собственности, ухудшающейся доступностью качественных общественных услуг, не слишком благоприятными демографическими показателями, уходом молодых и образованных людей в другие регионы, низкой платёжеспособностью населения, ограниченным бюджетом района и т.д.

Ко дню окончания исследования (28.1.2008 г.) только восьми из двенадцати населённым пунктам удалось получить финансовые средства для хотя бы одного проекта – конкретно для 17 проектов из предложенных 39 общей стоимостью 15 718 170 словацких крон (Sk), что представляет собой ничтожных 4,33 % от общей суммы. Проекты, предложенные органами самоуправления населённых пунктов, были разнородными. И хотя неуспешных проектов было больше, чем успешных, можно очень позитивно оценить стремление органов самоуправления получить источники для развития региона.

На основании личного опыта по подаче проектов и изучения литературы и доступных литературных источников мы пришли к мнению, что решением проблемы сельских областей является интегрированное развитие, основанное на взаимном объединении хозяйственной, аграрной, культурной и социальной областей. Самым подходящим инструментом для комплексного и постоянно удерживаемого развития считается программа ЛИДЕР, которая успешно реализуется в других государствах ЕС. В прошлый программный период Словакия была одной из стран, которые не имели доступ к инициативе ЛИДЕР+, поэтому важно уделять ей должное внимание для того, чтобы в полной мере использовать возможности по подъёму словацкого села. На основании результатов исследования мы пришли к убеждению, что микрорегион Горне Кисуце имеет качественные предпосылки для реализации программы ЛИДЕР в новом программном периоде 2007г.-2013г.

Ключевые слова:

Европейский Союз
Структурные фонды
Микрорегион Горне Кисуце
SWOT-анализ
Целенаправленный разговор
Региональные отличия
Региональное развитие
ЛИДЕР
Программный период 2007г.-2013г.

Kľúčové slová:

Európska únia
Štrukturálne fondy
Mikroregión Horné Kysuce
SWOT analýza
Riadený rozhovor
Regionálne rozdiely
Regionálny rozvoj
LEADER
Programovacie obdobie 2007-2013

ČESTNÉ VYHLÁSENIE

Čestne vyhlasujem, že som diplomovú prácu vypracovala samostatne, a že som uviedla všetku použitú literatúru súvisiacu so zameraním diplomovej práce.

Nitra, apríl 2008

.....
Michaela Kubačáková

Touto cestou vyslovujem poďakovanie PhDr. Petrovi Porubčanovi, CSc. za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky a zároveň starostom obcí Mikroregiónu Horné Kysuce za všetok čas a ochotu spolupracovať pri vypracovávaní diplomovej práce.

Nitra, apríl 2008

.....
Michaela Kubačáková

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

ADSL	Asymmetric Digital Subscriber Line (variant of DSL) - digitálna úšastnícka prípojka
APTP	aktívna politika trhu práce
C 1	Cieľ 1
C 2	Cieľ 2
C 3	Cieľ 3
CR	cestovný ruch
ČR	Česká Republika
DPH	daň z pridanej hodnoty
EAGGF	European Agricultural Guidance and Guarantee Fund - Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond
EHS	Európske hospodárske spoločenstvo
EK	Európska komisia
EN	evidovaný nezamestnaný
EP	Európsky parlament
ERDF	European Regional Development Fund - Európsky fond regionálneho rozvoja
ES	Európske Spoločenstvo
ESF	European Social Fund - Európsky sociálny fond
EUS	Európska územná spolupráca
ESUO	Európske spoločenstvo uhlia a ocele
EÚ	Európska Únia
EÚ=15	Európska 15-nástka tzv. „staré“ členské štáty Európskej únie (Veľká Británia, Taliansko, Francúzsko, Belgicko, Dánsko, Fínsko, Grécko, Írsko, Luxembursko, Holandsko, Nemecko, Portugalsko, Rakúsko, Španielsko, Švédsko)
FIFG	Financial Instrument for Fisheries Guidance - Finančný nástroj na usmerňovanie rybolovu
FO	fyzická osoba, fyzické osoby
ha	hektár
HDP	hrubý domáci produkt
ISDN	Integrated Services Digital Network - Integrované služby digitálnych sietí
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-accession - Nástroj predvstupových štrukturálnych politík
KF	Kohézny fond
napr.	napríklad

NFP	nenávratný finančný príspevok
NPR	Národná prírodná rezervácia
NSRR	Národný strategický referenčný rámec
NUTS (I, II)	Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques - klasifikačný systém štatistických územných jednotiek zavedených EUROSTATom v spolupráci s národnými štatistickými úradmi
mil.	milión
mld.	miliarda
m n. m.	metrov nad morom
MPMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
obyv.	obyvatelia, obyvatel'ov
OP	Operačný program
OP ZI	Operačný program Základná infraštruktúra
OP ZaSI	Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia
PC	Personal computer – osobný počítač
PL	medzinárodné označenie Poľskej republiky
PO	právnické osoby, právnická osoba
pod.	podobne
PR	Poľská Republika
resp.	respektíve
PHSR	plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja
ROEP	register obnovenej evidencii pozemkov
SHR	samostatne hospodáriaci roľník
SK	medzinárodné označenie Slovenskej republiky
Sk	Slovenská koruna - menová jednotka Slovenskej republiky
SOcÚ	Spoločný obecný úrad
SOP LZ	Sektorový operačný program Ľudské zdroje
SOP PaS	Sektorový operačný program Priemysel a služby
SOP Poľnohospodárstvo a RV	Sektorový operačný program Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka
SPP	spoločnej poľnohospodárskej politiky
SR	Slovenská republika
SWOT	Strengths/Weaknesses/Opportunities/Threats – Silné stránky, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia
ŠF	štrukturálne fondy
ŠR	štátny rozpočet

ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
TKO	tuhý komunálny odpad
tzv.	takzvané
UoZ	uchádzači o zamestnanie
ÚPD	územno-plánovacia dokumentácia
UPSVaR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
VÚC	vyšší územný celok
ZMOK	Združenie miest a obcí Kysúc
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska
€	Euro – jednotná mena EÚ

OBSAH

PE3IOME

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

ÚVOD

1 PREHĽAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATIKY	12
1. 1 Európska únia, jej ciele a význam	12
1. 2 Vývoj a význam regionálnej, štrukturálnej politiky EÚ a jej nástrojov	14
1. 3 Nástroje regionálnej a štrukturálnej politiky – fondy Európskej únie	19
1. 4 Nové programovacie obdobie 2007-2013	19
1. 5 Cezhraničná spolupráca – PHARE CBC a INTERREG III A	30
1. 6 Vidiecka politika – vývoj a význam programu LEADER	35
2 CIEĽ PRÁCE	41
3 METODIKA PRÁCE	42
3. 1 Charakteristika objektu skúmania	42
3. 2 Zdroje získavania údajov	42
3. 3 Pracovné postupy	42
3. 4 Použité metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov	43
3. 5 Použité matematické vzorce	43
4 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA	44
4. 1 Charakteristika rozvojovej úrovne Mikroregiónu Horné Kysuce	44
4. 2 SWOT analýza Mikroregiónu Horné Kysuce	55
4. 3 Vyhodnotenie riadeného rozhovoru	60
4. 4 Cezhraničná spolupráca a jej implementácia v projektoch	78
4. 5 Prístup LEADER a možnosti jeho implementácie v Mikroregióne Horné Kysuce	81
4. 6 Diskusia	85
5 ZÁVER	91
6 POUŽITÁ LITERATÚRA	93
7 PRÍLOHY	99

ÚVOD

Európa bola dejiskom prvej i druhej svetovej vojny a jasne ukázala, čo dokáže túžba po moci v spojení so zbraňami. Vojna nielenže pripravila o životy milióny ľudí, ale zanechala aj celý kontinent v troskách. Väčšina európskeho hospodárstva bola zničená a jedinou šancou pre rýchlu obnovu Európy bolo nastoliť a dlhodobo zabezpečiť mier. Samozrejme, nebola to ľahká úloha, no vďaka uvedomeniu si politikov, že nemôžu donekonečna hľadať vinníkov reagovali na výzvu britského premiéra Winstona Churchilla z roku 1946 ku všetkým európskym štátom, aby sa nechali viesť rozumom a založili spoločnú európsku rodinu.

Prvý kameň budúcej zjednotenej Európy bol položený 9. mája 1950 vypracovaním plánu Európskeho spoločenstva uhlia a ocele. Myšlienka, založiť Spoločenstvo uhlia a ocele, sa zrodila v medzinárodnej situácii, v ktorej bolo treba veľa premýšľať o tom, ako urobiť pre Európu niečo nové. Dnes je Európske únia jedinečné zoskupenie 25 demokratických štátov Európy, ktoré sa dobrovoľne spojili do politického a ekonomického zoskupenia na dosiahnutie spoločných cieľov a jednoty v Európe pomocou jednotnej zahraničnej a vnútornej politiky zvrchovaných členských štátov.

Slovenská republika sa stala 1. mája 2004 právoplatným členom Európskej únie. Návrat do spoločného európskeho domu sa vníma ako ukončenie viac ako polstoročného rozdelenia Európy a naplnenia dávneho politického úsilia o život v priestore slobody, stability a rozvoja.

Napriek tomu, že je Európa považovaná za kolísku západnej civilizácie – predstavuje jednu z ekonomicky najprosperujúcejších oblastí sveta, nie všetky jej regióny majú rovnakú štartovaciu pozíciu a šancu čeliť výzvam meniaceho sa ekonomického prostredia, vzhľadom na vlastné prírodno-geografické podmienky, históriu a ďalšie faktory, ktoré určujú ich sociálno-ekonomický rozvoj v prebiehajúcim procese globalizácie svetovej ekonomiky. Ignorovaním existujúcich skutočností by sa regionálne rozdiely ešte viac prehĺbovali a následne by narastalo aj sociálne napätie v Spoločenstve, čo by v konečnom dôsledku bolo brzdou v rozvoji Európskej únie ako celku. Preto je európska regionálna politika jedinečnou spoločnou politikou založenou na finančnej solidarite, kedy bohatšie štáty podporujú tie chudobnejšie.

Vstupom do Európskej únie získalo Slovensko oprávnenie čerpať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov, ktoré sú určené na prekonanie nerovností medzi ekonomicky silnejšími a slabšími regiónmi v rámci únie. Pre ekonomicky slabšie regióny je to príležitosť dostať sa na úroveň ostatných regiónov, respektíve, výrazným spôsobom urýchliť proces

rozvoja. Finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov sú získavané z daní občanov členských štátov Európskej únie. Ide o verejné prostriedky a to nemalé. Využívanie štrukturálnych fondov je podmienené dodržiavaním štyroch princípov: koncentrácie, programovania, partnerstva a doplnkovosti. Princíp koncentrácie možno definovať ako podporu zameranú na jasne definované priority. Princíp programovania vyjadruje, že podporené projekty musia byť súčasťou strategických plánov a nie individuálne, vzájomne nesúvisiace a nesystematické aktivity. Princíp partnerstva znamená, že programovanie a monitoring využívania štrukturálnych fondov sa musia vykonávať v súčinnosti vlád členských štátov, samospráv a sociálno-ekonomických partnerov, vrátane mimovládnych organizácií. Princíp doplnkovosti predstavuje to, že finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov by mali vhodným spôsobom dopĺňať finančné zdroje členského štátu a nemali by ich nahrádzať.

Hoci sme sa len prednedávnom stali členmi Európskej únie, vstúpili sme v roku 2007 do ďalšieho programovacieho obdobia, ktoré potrvá až do roku 2013. V roku 2006 skončilo prechádzajúce – skrátené programovacie obdobie (2004-2006) na čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov, preto je potrebné poučiť sa z chýb a nedostatkov, ktorých sme sa dopúšťali, aby sme dokázali využiť poskytnuté finančné prostriedky oveľa efektívnejšie a fondy sa nestali nástrojmi prehĺbovania regionálnych rozdielov, ale nástrojmi ich postupného vyrovnávania a odstraňovania.

V tejto práci charakterizujeme rozvojovú úroveň analyzovaného Mikroregiónu Horné Kysuce a rozoberáme silné a slabé stránky, rovnako aj možné príležitosti a ohrozenia jeho ďalšieho rozvoja. Zameriavame sa na dosiahnuté úspechy v programovacom období 2004-2006 – predovšetkým v programoch cezhraničnej spolupráce, pri ktorých sme využívali najmä osobné skúsenosti. Zaoberáme sa vyhodnotením otázok uskutočneného riadeného rozhovoru so starostami obcí skúmaného územia, ktorý sa stal podkladom pre spracovanie SWOT analýzy. Posudzujeme súčasnú úroveň využívania štrukturálnych fondov samosprávou v jednotlivých obciach Mikroregiónu, zhodnocujeme predpoklady obcí na využívanie ŠF v programovacom období 2007-2013 osobitne v implementácii programu LEADER ako aj vyjadrujeme odporúčania pre ich zlepšenie.

1 PREHLAD O SÚČASNOM STAVE RIEŠENEJ PROBLEMATIKY

1.1 EURÓPSKA ÚNIA, JEJ CIELE A VÝZNAM

Súčasná Európska únia je výsledkom päťdesiatich rokov integrácie, ktorá zahŕňa viacero navzájom sa prekrývajúcich etáp postupného budovania zóny voľného obchodu, colnej únie, neskôr spoločného trhu založeného na štyroch základných slobodách (slobodný pohyb osôb, tovaru, služieb a kapitálu) a v poslednej dekáde tiež budovanie hospodárskej a menovej únie (**Blehová a i., 2004**).

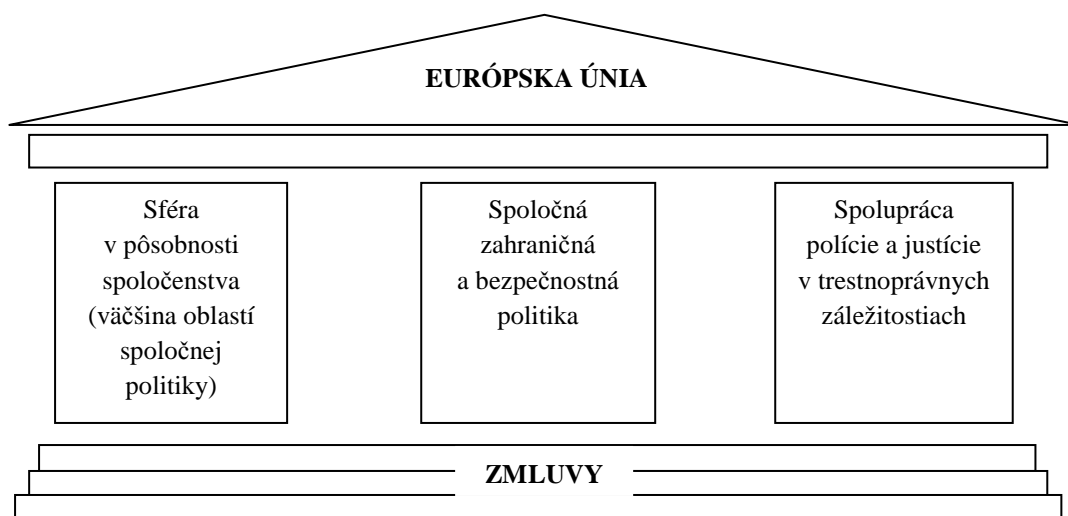
EÚ je konkrétny politický útvar s rôznymi štruktúrami, procesmi, funkciami a najrozličnejšími aktérmi, ktorí majú mnohokrát protikladné záujmy. EÚ je politickou realitou, ku ktorej je možné sa hlásiť alebo ju naopak odmietat', ale jej existenciu možno sotva prehliadnuť. Prehľbovanie a rozširovanie integrácie európskeho kontinentu, ktorého výsledkom je EÚ, významným spôsobom premieňa podobu súčasnej Európy a má vplyv i na tie krajiny, ktoré nie sú súčasťou tohto zoskupenia (**Fiala a i., 2003**).

Pôvodné poslanie európskej integrácie bolo predovšetkým vytvorenie projektu ako základy pre zachovanie mieru a prosperity na kontinente, ktorý bol po druhej svetovej vojne poznamenaný hlbokými rozdielmi medzi politickými a ekonomickými systémami. Predovšetkým sa malo prispieť k tomu, aby sa v Nemecku opäť neobjavili militaristické tendencie. Členstvo v EÚ je viazané prevzatím a naplňovaním pevne stanovených pravidiel, ktoré sú zahrnuté v tzv. komunitárnom práve. Pilierom tohto práva je predovšetkým trhové hospodárstvo, ochrana voľnej súťaže, ochrana vlastníckych práv a je viazané na funkciu tzv. demokratických inštitúcií, ktoré sú veľmi prísne stanovené (**Poláček, 2003**).

EÚ sa zakladá na štyroch zmluvách:

- zmluva o založení Európskeho spoločenstva uhlia a ocele (ESUO) bola podpísaná 18. apríla 1951 v Paríži, nadobudla platnosť 23. júla 1952 a stratila platnosť 23. júla 2002,
- zmluva o založení Európskeho hospodárskeho spoločenstva (EHS) bola podpísaná 25. marca 1957 v Ríme a nadobudla platnosť 1. januára 1958,
- zmluva o založení Európskeho spoločenstva atómovej energie (Euratom) bola podpísaná v Ríme spolu so Zmluvou o založení EHS. Tieto dve zmluvy sa často nazývajú Rímske zmluvy,
- zmluva o Európskej únii bola podpísaná v Maastrichte 7. februára 1992 a nadobudla platnosť 1. novembra 1993.

Schéma 1: Tri „pilieri“ EÚ - oblasti politiky s rozdielnymi systémami rozhodovania.

Európske spoločenstvo pre uhlie a oceľ vytvorilo predpoklady na spoločný trh produktov uhoľného a hutníckeho priemyslu. Regulovalo objem výroby a dodávok, kontrolovalo racionálne využívanie zdrojov nerastných surovín a zároveň zamestnanosti. Zmluva bolo podpísaná na obdobie 50 rokov. Úlohy ESUO prevzala Európska únia. Čo v skutočnosti Európska únia znamená? Nie sú to Spojené štáty európske, nie je to ani európsky superštát. Únia nevznikla v dôsledku sprisahania veľkých štátov, ktoré chcú využívať malé krajiny, a jej cieľom nie je potláčanie tradícií a národných kultúr. Čo je Európska únia, presnejšie povedané, aké má ciele, je uvedené v zmluve o Európskej únii, ktorá bola schválená a podpísaná 7. februára 1992 v holandskom meste Maastricht (Panfil, 2003).

EÚ je predovšetkým spoločenstvom založeným na ekonomickej spolupráci, ale čoraz viac sa usiluje o spoločný postup členských štátov v iných oblastiach. Významná časť politiky EÚ sa zameriava na dosiahnutie rovnosti príležitosti žien a mužov. Táto stránka EÚ je na Slovensku menej známa a v rámci prístupových procesov sa jej nevenuje dostatočná pozornosť (Böll Stiftung, 2002).

EÚ je svetový hráč. Tento najväčší svetový obchodník vytvára štvrtinu globálneho hospodárstva. Poskytuje väčšiu pomoc chudobných krajinám než ktorýkoľvek iný darca. EÚ si nestanovila cieľ, že sa stane svetovou veľmocou. Vzhľadom na nepriaznivé následky druhej svetovej vojny bol prvoradý záujem zjednotiť európske krajiny a národy. Keď sa však únia rozširovala a preberala väčšiu zodpovednosť, musela definovať aj svoje vzťahy so zvyškom sveta. Snahou únie bolo odstránenie obchodných prekážok, rozvoj chudobnejších regiónov, podpora mierovej spolupráce v rámci vlastných hraníc, ako aj spolupráca s ostatnými krajinami a medzinárodnými organizáciami, aby každá z nich mala výhody z otvorených trhov, hospodárskeho rastu a zo stability vo svete, ktorý je čoraz väčšími navzájom prepojený.

Hlavnou výzvou súčasnosti je rozšíriť mier a bezpečnosť aj za hranice EÚ. EÚ to chce dosiahnuť rozvojom spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, ktorá sa má stať účinnou silou stability, spolupráce a porozumenia na celom svete (**Európska komisia, 2004 a**).

EÚ priniesla svojim obyvateľom pozitíva ako je právo voľne sa pohybovať v EÚ a žiť a pracovať v hociktovej krajine EÚ, ktorú si vyberú. Ľudia to využijú naplno, iba ak vedia, že ich každodenný život je bezpečný ak môžu pracovať chránení pred zločinom a majú rovnaký prístup k spravodlivosti v celej EÚ (**Európska komisia, 2004 b**).

Hoci Európska únia nie je štátom, má svoje vonkajšie hranice ako každý štát. Na rozdiel od iných sú však pohyblivé a prijímaním nových členov sa zväčšujú. Čo je vlastne Európska únia? Veľká dedina, v ktorej navyše na každom gazdovstve hovoria iným jazykom. Ale konečne sa chcú dorozumieť a robiť všetko, čo im uľahčí život (**Alner, 1999**).

1. 2 VÝVOJ A VÝZNAM REGIONÁLNEJ, ŠTRUKTURÁLNEJ POLITIKY EÚ A JEJ NÁSTROJOV

Už pri vzniku EHS si členské krajiny uvedomovali, že diferencie v ekonomickej a sociálnej oblasti jednotlivých regiónov sú nežiaduce. V roku 1960 bol ustanovený Európsky sociálny fond (ESF) s cieľom prispievať na rekvalifikáciu pracovných síl v postihnutých oblastiach a čeliť nezamestnanosti mládeže. V roku 1962, v súvislosti so zavedením a financovaním spoločnej poľnohospodárskej politiky, bol ustanovený Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond (EAGGF). Do roku 1973 je pre politiku súdržnosti, ktorá v tej dobe bola reprezentovaná predovšetkým regionálnou politikou, charakteristický individuálny prístup bez akejkoľvek koordinácie na nadnárodnej úrovni. Existovala predstava, že realizácia spoločného trhu vyrovná regionálne rozdiely vo vnútri spoločenstva, a tak sa pozornosť zamerala na makroekonomické problémy. Ďalším faktorom, ktorý viedol k tomuto prístupu v oblasti regionálnej politiky bola skutočnosť, že medzi pôvodnými šiestimi zakladajúcimi krajinami neboli výrazné diferencie. Skôr išlo o vnútorné regionálne disparity, najmä vo Francúzsku a Taliansku, kde sa však regionálna politika uplatňovala dlhodobo. Regionálna politika, pokiaľ sa dá o nej hovoriť, sa vtedy vyskytovala v značne obmedzenej podobe. Európska investičná banka zabezpečovala zvýhodnené pôžičky slabším regiónom a určité štrukturálne či regionálne dopady mala taktiež spoločná poľnohospodárska politika. V roku 1973 však dochádza k rozšíreniu spoločenstva o ďalšie tri krajiny, a to Veľkú Britániu, Dánsko a Írsko. V dôsledku tohto rozšírenia došlo tiež k zvýrazneniu diferencií nielen medzi členskými krajinami, ale najmä medzi jednotlivými regiónmi. V 70. a 80. rokoch dochádza v dôsledku svetovej krízy a ropným šokom k prehlbo-

vaniu medziregionálnych rozdielov. Taktiež dochádza k spomaleniu celkovej hospodárskej dynamiky. V týchto súvislostiach začala Veľká Británia presadzovať zavedenie spoločnej regionálnej politiky. V roku 1975 je založený Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF), čo sa môže považovať za počiatok systematickej regionálnej politiky. Tento fond sa stal základnou vnútornou inštitúciou spoločenstva pre spravovanie regionálnej politiky a nástrojom na znižovanie výrazných regionálnych diferencií. Pomoc z rozpočtu bola pridelená na základe projektov, ktoré členské štáty prekladali Európskej komisii v podstate automaticky. V roku 1986 sa v dokumente Akt o jednotnej Európe objavuje i definícia regionálnej politiky, ktorá je takto prvýkrát začlenená do primárneho práva spoločenstva **(Lebiedzik, 2006)**.

Regionálna politika predstavuje jednu z najvýznamnejších politík EÚ. Jej úlohou je vyrovnávať disproporcie v dosiahnutej úrovni hospodárskeho rozvoja jednotlivých regiónov únie. Konečným cieľom regionálnej politiky je vytvorenie podmienok pre rovnomerné osídlenie jednotlivých regiónov a rovnomerný rozvoj ekonomických aktivít v menej rozvinutých oblastiach. V období vzniku EHS členské štáty nevenovali regionálnemu rozvoju takú pozornosť, ako je tomu v súčasnosti. Rímska zmluva, prijatá v roku 1957 - zmluva na základe ktorej vzniklo EHS, nezahŕňa problematiku regionálnej politiky. Iba v jej preambule je stanovená požiadavka zabezpečenia harmonického rozvoja a zníženia rozdielov v hospodárskom rozvoji jednotlivých regiónov, najmä ekonomicky zaostalejších. Hospodársky vývoj a prehlbovanie spolupráce viedlo medzi členmi dnešnej EÚ k potrebe zakotviť otázky regionálnej politiky do jej základných dokumentov. Základné princípy regionálnej politiky sú súčasťou Zmluvy o EÚ (Maastrichtskej zmluve) prijatej v roku 1992 a Jednotného európskeho aktu prijatého v roku 1985. V roku 1985 vtedajšie ES preskúmali tendenciu vo vyrovnávaní rozdielov v dosiahnutej ekonomickej úrovni jednotlivých regiónov v členských štátoch ES. Zistili, že rozdiely medzi jednotlivými regiónmi sa nezmenšujú, ale naopak, že dochádza k prehlbovaniu rozdielov v dosiahnutej úrovni. Ekonomická úroveň v bohatých regiónov sa zvyšovala rýchlejšie ako v regiónoch chudobných. Preto sa vtedajšie ES rozhodli venovať oveľa väčšiu pozornosť zmene štruktúry v zaostalejších regiónoch. Rozdiely medzi jednotlivými regiónmi, ktorých je v súčasnosti v EÚ 222, sa s rozširujúcim počtom členov v únii prehlbovali. V dôsledku rozširovania EÚ, sa toto integračné zoskupenie stalo heterogénnym celkom a musí čeliť vážnym problémom v rozvoji jednotlivých regiónov. Niektoré rozšírenia dnešnej EÚ znamenali jej „schudobnenie“. Druhé rozšírenie ES v roku 1981 o Grécko a následne tretie rozšírenie ES o Španielsko a Portugalsko znamenalo zvýšenie podielu hospodársky zaostalých regiónov na celkovom území spoločenstva. Iba posledné

rozšírenie EÚ v roku 1995, keď sa jej členmi stali tri hospodársky rozvinuté štáty – Fínsko, Rakúsko a Švédsko - viedlo k zvýšeniu priemernej ekonomickej úrovne únie. (http://www.fsev.tnuni.sk/fileadmin/kmam_files/HP_EU/CDV_Regionalna_politika_Eur_opskej_unie.pdf, 2007-09-22).

Európska regionálna politika je predovšetkým politikou solidarity. Je spôsobom, ktorým EÚ poskytuje pomoc zaostávajúcim regiónom, pomáha pri konverzii problémových priemyselných oblastí, pri modifikácii vidieckych oblastí s upadajúcim poľnohospodárstvom a pri regenerácii spustnutých častí miest. Regionálna politika je tiež politikou pre ľudí. Pomáha ľuďom nájsť si prácu a zlepšiť život vo svojich krajinách, v regiónoch, mestách a dedinách. Európska regionálna politika umožňuje použitie viac ako 35 % rozpočtu EÚ, ktorý prichádza najmä z bohatších členských štátov, v znevýhodnených regiónoch. Tento prístup nepomáha len štátom, ktoré sú prijímateľmi pomoci, ale tiež tým, ktoré sú hlavnými prispievateľmi do rozpočtu spoločenstva, pretože ich podniky v dôsledku toho profitujú z veľkých investičných príležitostí a z ekonomického a technologického transferu know-how najmä v tých regiónov, kde rôzne typy ekonomických aktivít ešte v skutočnosti nenaštartovali. Regionálna politika umožňuje všetkým regiónom, aby prispeli k vyššej konkurencieschopnosti EÚ (**Barnier, 2002**).

Štrukturálna a regionálna politika EÚ zaujíma jedno z popredných miest v rámci celkovej hospodárskej politiky Únie. Dlhodobo sa radí výškou finančných prostriedkov na druhé miesto za agrárnu politiku. V posledných rokoch sa regionálna a štrukturálna politika podieľa približne 30 % na rozpočtových výdavkoch EÚ. Medzi základné ciele štrukturálnej politiky podľa cieľov patrí:

- podpora v rámci Cieľa 1, ktorá je zameraná na najpostihnutejšie oblasti - tzv. hospodársky slabé regióny (HDP na obyvateľa je menšie ako 75 %),
- podpora v rámci Cieľa 2 smeruje do oblastí a regiónov postihnutých štrukturálnymi zmenami,
- vidiecke i mestské oblasti v hospodárskom útlme a transformácii, ohrozené odvetvia výroby (napr. rybársky priemysel, ťažký priemysel), oblasti prechádzajúce veľkými spoločenskými a ekonomickými zmenami v priemyselných odvetviach a v sektore služieb,
- podpora v rámci Cieľa 3 smeruje na rozvoj adaptačných a modernizačných systémov vzdelávania, modernizáciu systémov vzdelávania, školení a rekvalifikácií

(http://www.niton.sk/documents/46-88-159-2004_3_str18-19.pdf, 2007-09-22).

Regionálna politika je integrálnou súčasťou makroekonomickej hospodárskej politiky štátu, ktorá sa realizuje v úzkej súčinnosti s odvetvovými (sektorovými) plánmi

a štrukturálnou politikou. Možno ju považovať za indikátor plnenia cieľov a zámerov rozvoja regiónov. V širšom slova zmysle je predovšetkým riadiaca činnosť štátu a inštitúcií územnej pôsobnosti, ktorá smeruje k vytváraniu vhodnejších podmienok pre dynamický a všestranný rozvoj regiónov s maximálnym využitím ich geografického, ľudského a ekonomického potenciálu **(Rajčáková a i. 2003)**.

Štrukturálne fondy a Kohézny fond sú nástrojmi štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ. Ich poslaním je vyrovnávanie regionálnych rozdielov v rámci zjednotenej Európy. Keďže ide o verejné fondy, musia inštitúcie zodpovedné za ich správu dbať na to, aby boli využívané v súlade s vopred stanovenými pravidlami a na stanovený účel. Pravidlá na využívanie týchto fondov určujú osobitné nariadenia Rady EÚ a sú záväzné na celé sedemročné rozpočtové obdobie EÚ. Existuje niekoľko dobrých dôvodov, prečo by sa verejnosť mala aktívne zaujímať, akým spôsobom sa využívajú a budú využívať štrukturálne fondy a Kohézny fond. Predovšetkým treba povedať, že ide o verejné prostriedky, získané z daní občanov EÚ, o ktorých rozhodujú verejné inštitúcie. Štrukturálne fondy a Kohézny fond dovedna tvoria až tretinu celého rozpočtu EÚ, čo je po poľnohospodárstve druhá najväčšia položka v rozpočte únie. konkrétny spôsob a účel použitia štrukturálnych fondov v praxi určujú programové dokumenty. Ak teda verejnosť má sledovať a kontrolovať využívanie fondov EÚ a ak má na ňom participovať, nevyhnutne musí mať možnosť aktívne sa zapájať aj do prípravy týchto dokumentov. Tento proces sa nazýva programovanie **(Zamkovský, 2006)**.

Regionálna politika EÚ predstavuje pomoc prostredníctvom štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Jej cieľom je znižovanie rozdielov medzi jednotlivými regiónmi a zmierňovanie zaostávania menej rozvinutých regiónov. V rámci tejto pomoci ekonomicky silnejšie krajiny prispievajú ekonomicky slabším krajinám na základe princípu solidarity. Tento princíp je jedným zo základných princípov fungovania EÚ. Významným prínosom vstupu SR do EÚ bude práve pomoc zo štrukturálnych fondov a z Kohézneho fondu **(<http://www.vasaeuropa.sk/index.php?i=145>, 2007-10-11)**.

Európska regionálna politika je politikou solidarity. Viac ako tretina rozpočtu EÚ je venovaná znižovaniu rozdielov v rozvoji jednotlivých regiónov a nerovností v blahobyte občanov. Prostredníctvom tejto politiky chce únia prispieť k rozvoju zaostávajúcich regiónov, k reštrukturalizácii priemyselných oblastí, ktoré sa ocitli v ťažkej situácii, k ekonomickej diverzifikácii vidieckych oblastí, kde je poľnohospodárstvo na ústupe, či k revitalizácii zanedbaných mestských štvrtí. Cieľom je znižovanie rozdielov medzi úrovňou rozvoja rôznych regiónov, zníženia zaostalosti najviac znevýhodnených regiónov a tiež podpora harmonického, vyváženého a udržateľného rozvoja ekonomických činností, vysokej úrovne

zamestnanosti, rovnosti medzi ženami a mužmi a vysoká úroveň ochrany a zlepšovania životného prostredia (**MMR ČR, 2007-09-26**).

Štrukturálna politika a v podstate i využívanie jednotlivých štrukturálnych fondov vyplýva z niekoľkých základných princípov, ktoré boli zavedené reformou v roku 1988:

- princíp programovania – zdôrazňuje potrebu integrovaného, viacodborového a viacročného prístupu k pomoci problémovým regiónom,
- princíp partnerstva – je založený na potrebe úzkej spolupráce príslušných orgánov štátnej správy, miestnej a regionálnej samosprávy a ďalších organizácii pri príprave a realizácii programových dokumentov,
- princíp koncentrácie – sústreďovanie finančných prostriedkov do tých oblastí, kde sa očakáva najväčšie zhodnotenie vložených prostriedkov,
- princíp doplnkovosti – usmerňuje vynakladanie prostriedkov na podporu rozvojových programov do problémových regiónov s tým, že prostriedky z rozpočtu EÚ majú dopĺňať výdaje krajiny na rozvojové potreby,
- princíp subsidiarity – všetky opatrenia a právomoci súvisiace s regionálnou politikou sú prenesené a vykonávané na najnižšom stupni správy,
- princíp monitorovania – sledovanie objektívnej potreby vynakladania prostriedkov plynúcich na podporu regionálneho rozvoja a dosahovaných efektov z využitia (**Belajová a i., 2002**).

Dôležitú úlohu v napĺňaní cieľov regionálnej politiky má štrukturálna politika EÚ, ktorá tvorí súčasť hospodárskej politiky členských krajín EÚ. Potreba uplatňovania štrukturálnej politiky EÚ vychádza z odlišnej ekonomickej a sociálnej úrovne integračného zoskupenia členských krajín. Hlavným cieľom štrukturálnej politiky EÚ je posilnenie ekonomickej a sociálnej súdržnosti. Spoločenstvo sa zameriava na zníženie nerovnosti medzi úrovňou rozvoja jednotlivých regiónov a zaostávania najmenej rozvinutých regiónov, vrátane vidieckych oblastí a ostrovov. Podpora je orientovaná nielen pre členské krajiny EÚ a ich regióny, ale prostredníctvom programov predvstupovej pomoci aj pre regióny asociovaných krajín s cieľom priblíženia ich ekonomickej a sociálnej úrovne priemeru krajín Spoločenstva. Štrukturálne politiky EÚ smerujú k presadeniu takých štrukturálnych zmien na úrovni regiónov a napomohli presadiť želané hospodárske priority (**Figel' a i., 2004**).

Solidarita a súdržnosť sú kľúčovými hodnotami, na ktorých je založená regionálna politika EÚ. Solidarita znamená, že táto politika má prinášať prospech občanom a regiónom hospodársky a sociálne tak či onak znevýhodnených v porovnaní s priemernou situáciou v EÚ. Súdržnosť je zásada, ktorá so sebou prináša uvedomenie si toho, že pre všetkých je

výhodné znižovať rozdiely v príjmoch a bohatstve medzi chudobnejšími krajinami a regiónmi (**Vilámová, 2004**).

Spoločenstvo rozvíja a uskutočňuje aktivity vedúce k podpore celkového harmonického vývoja a k posilňovaniu svojej hospodárskej a sociálnej súdržnosti. Spoločenstvo sa zameriava zvlášť na znižovanie nerovnomerností medzi rôznymi regiónmi a sústreďuje sa na zaostané regióny, ktoré majú najmenšiu podporu (**Hrabánková, 1999**).

1. 3 NÁSTROJE REGIONÁLNEJ A ŠTRUKTURÁLNEJ POLITIKY - FONDY EÚRÓPSKEJ ÚNIE

Pre harmonický rozvoj členských štátov vytvorila EÚ zvláštne finančné fondy, určené na podporu menej rozvinutých a chudobných regiónov, ktoré čelia ekonomickým a sociálnym ťažkostiam. Cieľom štrukturálnych fondov je podporovať ich rozvoj, zvyšovanie životnej úrovne ich obyvateľov, znižovanie nezamestnanosti a modernizáciu ekonomiky. Zo štrukturálnych fondov bude pochádzať značná časť finančných zdrojov, ktoré obdrží Slovensko a iní budúci členovia EÚ, najmä pokiaľ ide o prostriedky určené na rozvoj regiónov a vidieka (**Panfil, 2003**).

Európske spoločenstvo zahŕňa množstvo regiónov, ktoré prešli rôznym historickým, kultúrnym, sociálnym a ekonomickým vývojom. Rozdiely v rozvinutosti európskych regiónov najmä v sociálnej a ekonomickej oblasti, ktoré v rámci Európskeho Spoločenstva existovali a stále pretrvávajú, predstavovali od samotného vzniku európskeho spoločenstva prekážku pre dosiahnutie cieľov európskej integrácie. EÚ vytvára na riešenie jednotlivých problémov, ktorým čelí a ktorým uzná za potrebné sa venovať, rôzne nástroje. Na vyrovnávanie regionálnych rozdielov v rámci EÚ bol vytvorený systém finančných nástrojov, ktorý je známy pod pojmom štrukturálne fondy. Už samotný názov hovorí, že tieto finančné nástroje sú zamerané na podporu štrukturálnych zmien v oblastiach, ktoré považuje európske spoločenstvo za kľúčové. Týmito oblasťami sú najmä zamestnanosť, kvalifikovanosť a vzdelanosť obyvateľstva a poľnohospodárstvo. Z toho vyplýva aj to, na ktoré oblasti sa jednotlivé štrukturálne fondy zameriavajú:

- Európsky sociálny fond (ESF) – podporuje aktivity v oblasti zamestnanosti zamerané na zlepšenie kvalifikovanosti obyvateľstva a vzdelávacích systémov,
- Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF) – je zameraný na posilnenie miestneho rozvoja, rozvoj infraštruktúry, podporu podnikania a podporu a zvyšovanie zamestnanosti v regiónoch,

- Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond (EAGGF) – zameraný na podporu poľnohospodárskej infraštruktúry a celkový rozvoj vidieka,
- Finančný nástroj na riadenie rybolovu (FIFG) – určený na modernizáciu rybolovného priemyslu.

Okrem týchto štyroch základných nástrojov štrukturálnej politiky EÚ boli vytvorené aj ďalšie, konkrétne Kohézny fond a Iniciatívy spoločenstva. Kohézny fond bol vytvorený v roku 1993 ako nástroj na podporu najmenej prosperujúcim štátom EÚ. Podporu z Kohézneho fondu môže čerpať členské štáty, ktorých HDP nepresahuje 90 % priemeru krajín EÚ. Na rozdiel od štrukturálnych fondov je určený pre štáty ako celky a nie pre jednotlivé regióny. Prostriedky zo štrukturálneho fondu sú poskytované na veľké infraštruktúrne projekty, najmä v oblasti dopravy a životného prostredia. V Slovenskej republike nadväzuje Kohézny fond na predstupový fond ISPA. Iniciatívy spoločenstva predstavujú špecializované programy zamerané na odstraňovanie disparít v rôznych oblastiach (**Babitz a i., 2005**).

Štrukturálne fondy EÚ sú nástrojmi politiky hospodárskej a sociálnej súdržnosti EÚ s cieľom znížiť rozdiely v stupni rozvoja regiónov a podporiť hospodársky rast menej vyvinutých oblastí (**Bielik a i., 1996**).

Európsky fond regionálneho rozvoja založili v roku 1975 s cieľom financovať štrukturálny rozvoj zaostalých oblastí a podporovať národné programy, ktoré boli síce vypracované v rámci jedného štátu, ale môžu prispieť k hospodárskej a sociálnej súdržnosti (**Lombardini, 2001**).

Európsku solidaritu vyjadrujú najmä štyri štrukturálne fondy, ktoré majú vo všetkých členských štátoch multiplikačný efekt na ekonomické a sociálne faktory stimulujúce ekonomiku niektorého regiónu. Štyri štrukturálne fondy nepredstavujú jediný zdroj financovania v rámci rozpočtu Európskej únie. Napriek tomu, že všetky pôsobia spoločne, každý má svoje špecifické tematické oblasti. Kohézny fond bol založený ako zvláštny fond solidarity v roku 1993 na pomoc štyrom málo prosperujúcim členským štátom: Grécku, Portugalsku, Írsku a Španielsku. Poskytuje pomoc týmto krajinám pri financovaní veľkých projektov v oblasti životného prostredia a dopravy (**Barnier, 2002**).

Možnosť čerpať prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ a zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky dnes využívajú už stovky štátnych, verejných i mimovládnych subjektov. Mnohé projekty sa realizujú, ďalšie sa iba rozbiehajú, niektoré sa už skončili. Pomoc zo štrukturálnych fondov sa poskytuje na základe oficiálnych dokumentov - operačných programov a ich doplnkov. Ide o Operačný program Základná infraštruktúra, Sektorový operačný program Priemysel a služby, Sektorový operačný program

Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka a Sektorový operačný program Ľudské zdroje. Pomoc definovaná v týchto programoch je určená pre celé územie Slovenskej republiky okrem Bratislavského VÚC. Pre vybrané okresy Bratislavského VÚC a niektoré mestské časti Bratislavy je určený Jednotný programovací dokument. O pomoc z EÚ sa žiada na základe výziev. Príslušné ministerstvo alebo implementačná agentúra oznámi, kto, kedy, kde, na aké aktivity a ako môže žiadosť predložiť. Výzva spravidla obsahuje aj pokyny na vyplnenie žiadosti, zoznam požadovaných príloh a záväznú osnovu samotného projektu. Výzva ďalej uvádza výšku podpory a ďalšie požiadavky na žiadateľov. Kohézny fond je zameraný na znižovanie ekonomických rozdielov medzi členskými štátmi EÚ. Fond financuje rozsiahle infraštruktúrne projekty v oblasti dopravy a životného prostredia. O prostriedky z Kohézneho fondu môžu žiadať takmer výlučne len subjekty z verejného sektora (<http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=747>, 2007-09-25).

Štrukturálne fondy a Kohézny fond sú dôležité nástroje štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ. Ich základným poslaním je vyrovnávať rozdiely medzi ekonomicky silnými a zaostávajúcimi regiónmi. Sú to verejné fondy získané z daní občanov EÚ, o ktorých rozhodujú verejné inštitúcie. Vzhľadom na svoj objem i účel, sú teda fondy EÚ príležitosťou aj rizikom: ak sa použijú vhodne, môžu sa stať kľúčovým impulzom vyrovnávania regionálnych rozdielov, zmysluplného rozvíjania spoločenského aj prírodného potenciálu jednotlivých území, ale aj zvyšovania kvality života spoločnosti ako celku. Ich netransparentné a nesprávne použitie však môže dnešné problémy ešte značne prehĺbiť. Účelné a efektívne využívanie fondov EÚ je preto neoddiskutovateľným verejným záujmom nielen u nás, ale aj v rámci celej Únie. Dôležitým predpokladom pre naplnenie tohto verejného záujmu je transparentnosť a účasť verejnosti pri programovaní (plánovaní) fondov EÚ, ako aj pri ich správe a rozhodovaní o ich využívaní, monitoringu, hodnotení a kontrole. Slovensko získalo prístup k týmto fondom až po jeho vstupe do EÚ. Fondy EÚ sú preto programované na skrátené obdobie rokov 2004–2006. Dovtedy čerpalo pomoc EÚ z menších, tzv. predvtupových fondov, ktorých cieľom bolo pripraviť právne a administratívne podmienky pre účelné a efektívne využívanie štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Čerpanie fondov EÚ sa riadi tzv. programovacími dokumentmi, ktoré pripravila vláda SR a schválila EK. V týchto dokumentoch sú stanovené ciele, priority a opatrenia, na ktoré je možné jednotlivé fondy EÚ využívať a podmienky, ktoré musí splniť každý, kto žiada o podporu. Okrem toho sú v nich vopred vyčlenené sumy na jednotlivé opatrenia a stanovená štruktúra inštitúcií, ktoré o rozdeľovaní prostriedkov rozhodujú (<http://www.eufondy.org/?cat=f85cb79d7c13a556075671839f716d68>, 2007-09-25).

Tabuľka 1: Prehľad rozvojových programov

FINANČNÉ ZDROJE OBLASTI POMOCI EÚ		ŠTRUKTURÁLNE FONDY			KOHEZNY FOND
		Európsky fond regionálneho rozvoja	Európsky sociálny fond	Európsky poľnohospodársky záručný a orientačný fond a Finančný nástroj na riadenie rybolovu	
Regionálny rozvoj	Cieľ 1	OP Základná infraštruktúra SOP Priemysel a služby	SOP Ludské zdroje	SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka	
	Cieľ 2	JDP NUTS II			
	Cieľ 3		JDP NUTS II		
Európske projekty	Iniciatívy spoločenstva	Interreg III A Interreg III B Interreg III C	EQUAL		
Dobudovanie národných infraštruktúr					Stratégia pre KF

Zdroj: <http://www.strukturalnefondy.sk/Documents/SBS/IC/Monografia6.pdf>

Väčšina finančnej pomoci sa realizuje na základe národných iniciatív (teda programových dokumentov), a to v rámci štrukturálnych fondov alebo tzv. prechodnej pomoci. Nevyhnutnou podmienkou na to, aby sa Slovensko mohlo uchádzať o prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ, bolo vypracovanie a obhájenie vlastných rozvojových programov, ako nástrojov implementácie štrukturálnej politiky EÚ na našom území (<http://www.strukturalnefondy.sk/Documents/SBS/IC/Monografia6.pdf>, 2007-09-25).

Pomoc na rozvoj regiónov sa realizuje v EÚ prostredníctvom štrukturálnych fondov. Veľká časť (až 94 %) štrukturálnych fondov je zameraná na tri prioritné ciele:

- Cieľ 1: Pomoc zaostávajúcim regiónom (cca 70 % fondov) Vzťahuje sa na regióny na úrovni NUTS II, v ktorých HDP na obyvateľa, meraný paritou kúpnej sily za posledné tri roky, je menší ako 75 % priemeru EÚ. Zdroje pre Cieľ 1 – Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond, Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond. V prípade Slovenska sú oprávnené čerpať pomoc zo štrukturálnych fondov v rámci Cieľa 1 všetky regióny okrem Bratislavského kraja.
- Cieľ 2: Podpora ekonomickej a sociálnej konverzie v oblastiach so štrukturálnymi problémami (cca 18 % fondov) Podpora ekonomickej a sociálnej konverzie v priemyselných, vidieckych, mestských oblastiach a v oblastiach závislých od rybolovu, ktoré majú štrukturálne problémy. Zdroje pre cieľ 2 – Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond.
- Cieľ 3: Modernizácia vzdelávania a podpora zamestnanosti (cca 12 % fondov) Modernizovanie systémov vzdelávania a podpora zamestnanosti. Nástroje podporované v rámci Cieľa 3 sú určené celej Európskej únii okrem tých regiónov, na ktoré sa vzťahuje

Cieľ 1 v rámci vyrovnávacích programov. Zdroje pre Cieľ 3 – Európsky sociálny fond (<http://www.edis.sk/index/go.php?id=17,2007-09-25>).

Štrukturálne fondy sú nástroje štrukturálnej politiky, ktoré EÚ využíva na dosiahnutie svojich prioritných cieľov. Ide o rozvoj zaostávajúcich regiónov postihnutých reštrukturalizáciou priemyslu, o podporu hospodárskej a spoločenskej premeny oblastí s vážnymi štrukturálnymi ťažkosťami, o rozvoj ľudských zdrojov a dopravnej infraštruktúry, ako aj o zlepšovanie životného prostredia. Regionálna politika je založená na finančnej solidarite medzi regiónmi. Umožňuje použitie viac ako 35 % rozpočtu EÚ, ktorý prichádza najmä z bohatších členských štátov, v znevýhodnených regiónoch. Tento prístup nepomáha len štátom, ktoré sú prijímateľmi pomoci, ale tiež tým, ktoré sú hlavnými prispievateľmi do rozpočtu Spoločenstva (napr. tým, že ich podniky profitujú z veľkých investičných projektov v slabších regiónoch). Hlavnými finančnými nástrojmi európskej regionálnej politiky sú štyri štrukturálne fondy. Napriek tomu, že všetky štyri štrukturálne fondy pôsobia spoločne, každý má svoje špecifické tematické oblasti. Štrukturálne fondy nefinancujú individuálne projekty, ale viacročné programy regionálneho rozvoja, ktoré spoločne pripravujú regióny, členské štáty a Európska komisia. Programy sú pripravené podľa spoločných východísk navrhnutých Európskou komisiou pre EÚ ako celok. Štrukturálne fondy však nepredstavujú jediný zdroj financovania v rámci rozpočtu EÚ. Pretože Španielsko, Grécko, Írsko a Portugalsko majú v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ nevyhovujúcu infraštruktúru v oblasti dopravy a životného prostredia, finančná pomoc týmto krajinám prúdi aj cez špeciálny Kohézny fond. Tento fond poskytuje priame finančné prostriedky na individuálne projekty zamerané na zlepšenie životného prostredia a rozvoj dopravných sietí. O prostriedky z Kohézneho fondu môžu žiadať takmer výlučne len subjekty z verejného sektora (<http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=1195,2007-09-22>).

Tabuľka 2: Rozdiel medzi Kohéznym fondom a štrukturálnymi fondmi

FONDY	CHARAKTERISTIKA
Kohézny fond	Projekty schvaľuje EK. Pokrýva celé územie. Žiadateľom o príspevok je štát. Minimálna výška projektu je 10 mil. EUR. Miera kofinancovania pre všetky projekty je 80 – 85 % z verejných alebo ekvivalentných výdavkov bez ohľadu na miesto realizácie. Financuje priamo projekty. Je určený na financovanie dopravy a životného prostredia.
Štrukturálne fondy	Projekty schvaľuje vnútroštátny subjekt určený riadiacim orgánom. Sú špecificky určené podľa vývoja HDP a podľa Cieľov. Hranicu výšky príspevku určuje riadiaci orgán. Miera kofinancovania je určená podľa Cieľa: C1 – 75-80 %, C2 a C3 – do výšky 50 % oprávnených výdavkov. Financujú programové dokumenty. EK ponecháva na krajine ako rozdelí celkový objem finančných prostriedkov.

(http://www.eujob.sk/dokumenty/euroakademia/2004/euroakademia_26_01_2004.php, 2007-09-22).

Pri realizácii hospodárskej a menovej únie vystúpili na povrch aj hlboké hospodárske a sociálne rozdiely medzi členskými štátmi. Na posilnenie štrukturálnej politiky bol preto v roku 1993 zriadený Kohézny fond, z ktorého sa podporujú štáty, ktoré dosahujú HDP menší ako 90 % priemeru spoločenstva. Štrukturálne fondy a Kohézny fond sú nástroje štrukturálnej politiky spoločenstva, ktorá je zameraná na znižovanie rozdielov, ktoré existujú na úrovni rozvoja medzi regiónmi a členskými štátmi únie, a tým posilňujú hospodársku a sociálnu súdržnosť (Žaryová, 2002).

Od 1. januára 2004 sa otvorila pre SR možnosť čerpania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ. Štrukturálne fondy sú nástroje štrukturálnej politiky EÚ, ktorá je zameraná na znižovanie rozdielov medzi regiónmi v úrovni rozvoja a členskými krajinami EÚ, s cieľom posilniť hospodársku a sociálnu súdržnosť. Štrukturálna politika je prioritou Európskeho spoločenstva, o čom svedčí aj skutočnosť, že na podporu štrukturálnej politiky je určená jedna tretina z celkového rozpočtu EÚ. EÚ má na plnenie cieľov regionálnej politiky a celkovej politiky súdržnosti vytvorené štrukturálne nástroje, ktorými sú 4 štrukturálne fondy:

- Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF - European Regional Development Fund) je určený na hospodársky a sociálny rozvoj Európskej únie cestou znižovania rozdielov medzi tzv. znevýhodnenými regiónmi (regióny, kde prebieha hospodárska a sociálna konverzia), ako aj medzi jednotlivými sociálnymi skupinami. Konečným cieľom pomoci z ERDF je udržanie existujúcich a vytváranie nových pracovných príležitostí, čo je prvoradým predpokladom napredovania spoločnosti v zmysle trvalo udržateľného rozvoja. Finančná pomoc z ERDF je určená najmä na:

- podporu malých a stredných podnikov,
- podporu produktívnych investícií,
- rozvoj infraštruktúry,
- posilnenie miestneho rozvoja.

- Európsky sociálny fond (ESF - European Social Fund) je hlavným finančným nástrojom, ktorým EÚ transformuje svoje strategické ciele v oblasti politiky zamestnanosti do konkrétnych aktivít zameraných na zlepšenie odbornej kvalifikovanosti, ďalej na systémy vzdelávania a následný rast pracovného potenciálu občanov Spoločenstva. Fond bol založený Zmluvou z Ríma (25. 3. 1957) a je najstarším štrukturálnym fondom EÚ. Pomoc z ESF je nasmerovaná na:

- zaradenie nezamestnaných a znevýhodnených sociálnych skupín do pracovného života;
- boj proti dlhodobej nezamestnanosti;

- uľahčenie integrácie mladých ľudí do pracovného procesu;
 - adaptáciu pracujúcich na procesy modernizácie v priemysle;
 - vyrovnanie príležitostí pre ženy a mužov;
 - integráciu postihnutých osôb do pracovného života.
- Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond (EAGGF - European Agricultural Guidance and Guarantee Fund) je finančným nástrojom štrukturálnej a regionálnej politiky Európskej únie, ktorý podporuje adaptáciu poľnohospodárskych štruktúr na dlhodobé štrukturálne zmeny v poľnohospodárstve, na rozvoj poľnohospodárskej infraštruktúry a politiky rozvoja vidieka (druhý pilier Spoločnej poľnohospodárskej politiky Spoločenstva), obnovy vidieka, vidieckeho dedičstva a lesov. Fond je rozdelený do dvoch sekcií:
- usmerňovacia sekcia podporuje opatrenia rozvoja vidieka v oblastiach spadajúcich pod Cieľ 1;
 - záručná sekcia operuje v oblastiach, z ktorých príjmy majú charakter dotácií určených na zachovanie poľnohospodárskej produkcie a využívanie poľnohospodárskej pôdy v rôznych oblastiach a za rôznych podmienok, ako aj na podnecovanie exportu poľnohospodárskej produkcie mimo krajín EÚ.
- Finančný nástroj na usmerňovanie rybolovu (FIFG - Financial Instrument for Fisheries Guidance) je špeciálny fond určený na štrukturálnu reformu sektora rybolovu, pomáha adaptovať a modernizovať rybolovný priemysel. Oblasti smerovania prostriedkov z FIFG sú:
- pomoc pri adaptácii a modernizácii rybného hospodárstva;
 - podpora regiónom, ktoré čelia štrukturálnym spoločensko-ekonomickým problémom spojeným s reštrukturalizáciou odvetvia rybného hospodárstva
- (http://www.sacr.sk/sf/strukturalne_fondy/, 2007-09-25).**

Jednotlivé ciele sú pomerne komplexné, často sa prekrývajú a preto sa nedajú financovať zo samostatných nástrojov. Komplexný súbor cieľov európskej štrukturálnej politiky sa teda realizuje prostredníctvom koordinovaných aktivít štyroch fondov (**Horváth, 2004**).

Tabuľka 3: Porovnanie súčasných a budúcich politík EÚ a ich finančných nástrojov

2000 – 2006		2007 - 2013	
Ciele	Finančné nástroje	Ciele	Finančné nástroje
Kohézia	Kohézny fond		
Cieľ 1	ERDF ESF EAGGF – obe časti FIFG	Kohézia	Kohézny fond ERDF ESF
Cieľ 2	ERDF ESF	Konkurencieschopnosť - regionálna úroveň - národná úroveň – E. stratégia zamestnanosti	ERDF ESF
Cieľ 3	ESF		
Interreg III	ERDF	Európska územná spolupráca	ERDF
Urban II	ERDF	Presun do hlavných programových dok. Kohézie a Konkurencieschopnosti	ERDF ESF
EQUAL	ESF		
LEADER +	EAGGF	LEADER v hlavnom program dok. Rozvoj vidieka	EAFRD
Rozvoj vidieka	EAGGF – záruky, usmernenia	Rozvoj vidieka – samostatný fond a program dokument	
SPP	EAGGF - záruky	Spoločná poľnohospodárska politika – samostatný fond	EAF
Reštrukturalizácia rybníctva	FIFG	Spoločná rybárska politika – samostatný fond	EFF

(<http://www.vipa.sk/dokumenty/infobalik-ku-kampani.doc>, 2007-09-26).

Zámerom štrukturálnej a regionálnej politiky Európskeho Spoločenstva je vyrovnáť rozdiely medzi bohatými a chudobnými centrami v rámci zjednotenej Európy. Tato politika Európskej únie sa vyznačuje poskytovaním finančnej pomoci do regiónov, ktoré sú z hľadiska ekonomického a sociálneho rozvoja zaostávajúce a nedosahujú primeranú úroveň. Pomoc sa realizuje prostredníctvom štyroch štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Najväčším a najvýznamnejším fondom je Európsky fond regionálneho rozvoja. Jeho zdroje sú určené na pomoc pri znižovaní rozdielov medzi úrovňami rozvoja a životnými úrovňami obyvateľov rôznych regiónov a miery zaostávania najmenej podporovaných regiónov. Pomáha vyrovnávať hlavne regionálne rozdiely v Spoločenstve. Rozvíja prispôsobovanie regiónov a vidieckych oblastí, ktorých rozvoj zaostáva a tiež v oblastiach, kde dochádza k hospodárskej a sociálnej konverzii regiónov. Finančné zásahy tohto fondu majú investičnú povahu a podporujú:

- životné prostredie a konkurencieschopnosť podnikov, predovšetkým malých a stredných,
- miestny ekonomický rozvoj a zamestnanosť vrátane oblasti kultúry a cestovného ruchu, ako oblasti vytvárajúcich trvale pracovne príležitosti,
- rozvoj v oblasti výskumu a nových technológií,
- rozvoj miestnych, regionálnych a transeurópskych sietí v infraštruktúre dopravy, telekomunikácií a energetiky,
- ochranu a zlepšovanie stavu životného prostredia,

- rozvoj výroby elektrickej energie na báze obnoviteľných foriem energie, čisté a účinné využívanie energie.

Európsky sociálny fond je finančný nástroj, pomocou ktorého sa investuje do ľudí. Je určený na podporu realizácie Európskej stratégie zamestnanosti v členských štátoch a dopĺňanie ich národných politik v oblasti zamestnanosti a rozvoja ľudských zdrojov. Podporuje predovšetkým:

- rozvoj aktívnej politiky trhu práce s dôrazom na boj proti vzniku nezamestnanosti – najmä dlhodobej,
- rozvoj aktivít na zjednodušenie začlenenia dlhodobo nezamestnaných na trhu práce,
- pracovnú integráciu mladých ľudí,
- vytváranie rovnakých príležitostí prístupu na trhu práce pre všetkých s dôrazom na osoby ohrozené sociálnym vylúčením,
- zlepšovanie vzdelávania, odborného školstva, poradenstva a vytváranie podmienok pre celoživotné vzdelávanie,
- aktivity na podporu kvalifikovaných a prispôsobivých pracovných síl, podporu inovácie a prispôsobivosti organizácie práce, podporu v oblasti rozvoja podnikania a podmienok uľahčujúcich vytváranie pracovných príležitostí a rozširovanie kvalifikácie a zvyšovanie ľudského potenciálu vo výskume a vývoji,
- opatrenia na zlepšenie prístupu a účasti žien na trhu práce vrátane ich profesionálneho rozvoja, prístupu k novým pracovným príležitostiam a podnikateľskej činnosti.

Európsky poľnohospodársky usmerňovací a záručný fond slúži na zlepšovanie a podporu konkurencieschopnosti poľnohospodárstva ako kľúčovej činnosti na vidieku. Podporuje rozmanitosť činnosti so zámerom udržiavania populácie na vidieku. Sústreďí sa aj na realizáciu projektov v oblasti ochrany a zlepšovania životného prostredia krajiny a vidieckeho dedičstva (http://www.euroinfo.gov.sk/index/open?file.php?file=vkladacky/vkladac_A4_konecna_verzia.pdf&lang=sk, 2007-10-04).

Štrukturálne fondy sa zameriavajú na jasne definované priority - 70 % prostriedkov smeruje do zaostávajúcich regiónov, v ktorých žije asi 22 % obyvateľov EÚ, 11,5 % prostriedkov podporuje ekonomickú a sociálnu konverziu v oblastiach so štrukturálnymi problémami, v ktorých žije 18 % obyvateľov EÚ a 12,3 % prostriedkov prispieva na modernizáciu systému vzdelávania a podporu zamestnanosti. Štyri iniciatívy využívajú 5,35 % finančných prostriedkov štrukturálnych fondov. Štrukturálne fondy finančne podporujú viacročné programy regionálneho rozvoja, ktoré pripravujú regióny, členské štáty a Európska komisia. Nie sú teda určené na financovanie individuálnych projektov.

Vo všeobecnosti môžu byť prijímateľmi pomoci rozpočtové a príspevkové organizácie, samosprávne orgány, mestá a obce, neziskové mimovládne organizácie a v určitých prípadoch aj podnikateľské subjekty. Konečný prijímateľ pomoci je zodpovedný za prípravu návrhu projektu, za podanie žiadosti o finančný príspevok a za konečnú realizáciu projektu v prípade jeho schválenia. Podstatou poskytovania pomoci zo štrukturálnych fondov je princíp refundácie, čo v praxi znamená, že prostriedky nie sú prijímateľovi vyplácané vopred, ale až na základe uhradených účtovných dokladov potvrdzujúcich realizáciu projektu. Výnimku predstavujú projekty podporované z Európskeho sociálneho fondu v prípadoch, že konečným prijímateľom je subjekt z verejného sektora. V prípade projektov podporovaných zo štrukturálnych fondov je teda potrebné zabezpečiť kofinancovanie z národných zdrojov, ktoré tvoria verejné prostriedky (štátny rozpočet, rozpočet VÚC, obce, a pod.) a prostriedky konečného prijímateľa pomoci (<http://www.fondyeu.info/center.php?str=prekoho> 2007-09-24).

V médiách sa pred časom rozoberali poplašné správy o zlom čerpaní alokácií zo strany Slovenska. Pohľad nezasvätených na údaje môže vyústiť do nesprávnych záverov. Reálne nebezpečenstvo nevyčerpania zdrojov nehrozí pri veľkých programoch. Problémy má paradoxne vraj program JPD 2 a čiastočne možno JPD 3, lebo v Bratislavskom kraji je nedostatok žiadateľov s projektmi, ktoré by boli oprávnené čerpať pomoc (**Holáková, 2006**).

V decembri 2005 už uplynuli dva roky, čo slovenské regióny, organizácie, podnikateľské subjekty a mnoho ďalších majú možnosť stať sa súčasťou procesu využívania finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov Európskej únie, a tým prispievať k rozvoju a zlepšeniu podmienok vo vlastnom okolí, v regióne a v konečnom dôsledku aj k zlepšeniu životnej úrovne na Slovensku. Po dvoch rokoch implementácie už môžeme robiť prvé hodnotenia, ako využívame túto možnosť, ktorú nám umožňuje členstvo v spoločenstve európskych národov. Čerpanie sa sleduje vo vzťahu k viacerým finančným ukazovateľom: vo vzťahu k poskytnutej zálohovej platbe EK, vo vzťahu k jednotlivým ročným záväzkom stanoveným v rozhodnutí EK pre programový dokument, vo vzťahu k celkovému záväzku 2004-2006 stanovenému v rozhodnutí EK pre programový dokument. Vďaka opatreniam prijatým koncom roka 2005 nastalo výrazné zlepšenie implementácie a zrýchlenie čerpania prostriedkov štrukturálnych fondov. Sledované ukazovatele, napr. podiel na čerpaní záväzku 2004 a celkového záväzku 2004-2006, podiel čerpania voči odhadom očakávaných výdavkov, sa výrazne zlepšili v závere roka oproti údajom sledovanými v jeho priebehu (**Kušnírová, 2006**).

Slovensko má síce schválených veľa projektov na míňanie peňazí z eurofondov, napriek tomu pre neschopnosť prišlo o prvé peniaze od únie. Z balíčka na rok 2004 nedokázalo minúť vyše sto miliónov korún. O peniaze krajina príde. Únia totiž o túto sumu zníži dohodu so Slovenskom. Uvádza sa to v správe o čerpaní eurofondov ku koncu roka 2006, ktorú vypracoval Úrad vlády. Podľa správy sú za nevyužitie eurofondov zodpovedné dve ministerstvá, ktoré šéfovali problematickým programom. Ide o ministerstvo výstavby a ministerstvo školstva. Oba rezorty nezvládli programy označované ako Cieľ 2 a Cieľ 3 a cezhraničnú spoluprácu s Rakúskom. Peniaze mali využiť obce, mestá a podnikatelia z Bratislavského kraja najmä na projekty podporujúce podnikanie a na slovensko-rakúske projekty. Príčinou nepriaznivého stavu je podľa správy fakt, že programy boli nastavené na pomerne vysokú spoluúčasť peňazí zo súkromných zdrojov, ktorú sa nepodarilo naplniť. Ďalšími príčinami boli pomalosť ministerstiev pri vyhlasovaní súťaží na výber projektov, spracovanie agendy, ale aj počasie. Minulý rok vraj nedovolili, aby projekty napredovali tak rýchlo, ako sa pôvodne plánovalo. Európska únia na roky 2004 až 2006 dala Slovensku 45 miliárd korún. Spolu s povinnou slovenskou spoluúčasťou to predstavuje balík 61 miliárd korún. Súčasne však povedala, koľko treba umiestniť do projektov každý jednotlivý rok. Aby mali krajiny rezervu v tempe realizácie projektov, určila únia pravidlo N+2. Znamená, že peniaze predpísané na rok 2004 možno čerpať do konca roka 2006. Únia pritom trvá na tom, že peniaze sa majú reálne použiť, nielen schváliť na ministerstvách. "Je to od únie veľmi múdre pravidlo - akási poistka, že čerpanie naštartujeme a súčasne budeme udržiavať tempo, akým sa projekty aj realizujú v živote," uviedla pre Pravdu jedna z bývalých zamestnankýň ministerstva výstavby. "Podľa pravidla N+2 mali k 31. decembru 2006 výdavky nielen použiť koneční prijímatelia pomoci, ale mali ich aj overiť a schváliť na úrovniach riadenia a predložiť Európskej komisii," uvádza správa. V troch programoch sa toto pravidlo nepodarilo naplniť. Odborníci sa zhodujú, že na rok 2004 - prvý rok členstva Slovenska v EÚ - mala krajina predpísanú veľmi nízku sumu. Išlo totiž o štartovací rok a prvú skúsenosť s eurofondmi. Preto Slovensko dostalo predpísané, že do konca roka 2006 minie len 3,7 miliardy korún. Podarilo sa to len na 97 %, zvyšok sa nevyčerpal a Slovensko o peniaze príde (http://www.tvojepeniaze.sk/slovensko-prislo-o-prve-peniaze-z-euro-fondov-fah-/skpeuro.asp?c=A070210_070641_sk-peuro_p01,2007-09-25).

V roku 2006 skončilo prvé programové obdobie, ktorého sa zúčastnilo Slovensko. O 100 miliónov korún už definitívne prišlo. Koncom decembra 2006 čerpalo 30,78 % alokovaných finančných prostriedkov v rámci operačných programov a Iniciatív Spoločenstva na roky 2004-2006. Spolu je to približne 63,5 mld. korún. Tieto prostriedky

zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu sú v našej priamej či sprostredkovanej gescii cez konkrétne operačné programy. Údaje monitorovacieho systému k 17. januáru 2007 nesignalizovali výrazný nárast čerpania od konca roka (30,9 %). Stav čerpanie prostriedkov neobsahuje údaje z INTERREGu III B a III C - tieto programy majú platobné i riadiace orgány mimo územia SR. Najviac kontraktovaných prostriedkov má Iniciatíva Equal zameraný na hľadanie, overenie a uplatňovanie nových prístupov k riešeniu problémov v boji proti diskriminácii na trhu práce (108,27 %). Za ňou je SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka a SOP Ľudské zdroje. Na chvoste v zazmluvňovaní sú programy určené pre Bratislavský kraj, kde miera pridelených prostriedkov na projekty dosahuje len niečo viac ako 61 %. Na europrojekty doteraz Slovensko vydalo viac ako 19,5 mld. korún zo štátneho rozpočtu a štrukturálnych fondov: najviac z nich šlo do programov venovaných základnej infraštruktúre – doprave, životnému prostrediu a miestnej vybavenosti a rozvoja ľudských zdrojov. Tretia najvyššia položka bola vyplatená poľnohospodárom. Pomerne najlepšie si v čerpaní počína OP Ľudské zdroje, ktorý dosiahol v čerpaní viac ako 38 %, za ním nasleduje SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka a SOP Priemysel a služby. Podľa správy sú za nevyužitú eurofondy zodpovedné ministerstvá, ktoré riadili problematické programy určené pre Bratislavský kraj a cezhraničnú spoluprácu s Rakúskom (<http://www.euractiv.sk/regionalny-rozvoj/clanok/sf-200406-nevycerpali-sme-zatial-este-ani-tretinu>, 2007-09-25).

1.4 NOVÉ PROGRAMOVACIE OBDOBIE 2007-2013

V rokoch 2004-2006 čerpá SR prvýkrát eurofondy v oblasti kohéznej politiky v tzv. skrátenom programovom období. Programové obdobie 2007-2013 prvým, v ktorom SR má možnosť využívať viac ako 11 mld. eur z fondov EÚ a ich spolufinancovanie počas celého jeho trvania. Zmysle legislatívy (nariadení) EÚ každý členský štát predkladá pred začiatkom programového obdobia Komisii rámcový programový dokument, Národný strategický referenčný rámec, ktorý je manuál, ako sa majú fondy naprogramovať, teda rozplánovať. Stanovuje národné priority, ktoré budú spolufinancované zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v programovom období 2007-2013 v nadväznosti na Strategické usmernenia Spoločenstva, ktoré definujú rámce pre príspevky fondov na európskej úrovni. Zabezpečuje, že pomoc z fondov bude využitá v súlade so Strategickými usmerneniami Spoločenstva. Taktiež určí prepojenie medzi prioritami spoločenstva na jednej strane a Národným programom reforiem na druhej strane (<http://www.euractiv.sk/cl/69/6533/Slovensko-a-nove-programove-obdobie-2007-2013>, 2004-10-04).

Nová kohézna politika EÚ bola. 4. júla 2006 schválená Európskym parlamentom. Je výraznejšie zameraná na ochranu životného prostredia, konkurencie schopnosť a vytváranie pracovných miest. Veľmi intenzívne začali s jej prípravou ešte pred rokom 2004, kedy prešli procedúrami návrhy Komisie a v roku 2005 sa dostali do EP na prvé čítanie návrhy nariadenia Rady. Poslanci EP schválili balík nariadení pre novú kohéznú politiku na roky 2007-2013 a tým aj budúcu alokáciu 32,7 % spoločného rozpočtu EÚ (308 mld. €, takmer 12 biliónov Sk). Kohézna politika má v budúcnosti výraznejšie prispieť k plneniu Lisabonských kritérií (<http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=736>, 2007-09-25).

Program novej vlády uvádza, že zdroje z fondov EÚ budú smerovať k vyrovnávaniu hospodárskych a sociálnych rozdielov medzi regiónmi na Slovensku. K naplneniu tohto cieľa sa vláda zaväzuje dočerpať zdroje z predvstupových fondov a z portfólia EÚ v prechodnom programovom období 2004 až 2006, ktoré EK Slovensku odobrila, a vytvoriť podmienky a mechanizmus na efektívne čerpanie eurofondov po roku 2007. K vyrovnávaniu regionálnych rozdielov bude vláda využívať tzv. inovatívne finančné nástroje. Tie majú zabezpečiť vysokú absorpciu zdrojov zo ŠF a KF, a tiež multiplikačný efekt pri ich využívaní, vrátane prostriedkov zo ŠR. Ďalej vláda avizuje, že k vyrovnávaniu regionálnych disparít prispeje "zavedením vhodného systému finančného riadenia eurofondov a hľadaním vhodných foriem zapojenia samosprávy do čerpania príspevkov z fondov EÚ" (http://ekonomika.sme.sk/clanok_tlac.asp?cl=2836263, 2007-10-04).

Podľa údajov z roku 2002 až 70 regiónov dosiahlo menej ako 75 % priemeru HDP EÚ, medzi týmito regiónmi sa pritom ocitli aj tri slovenské regióny (Východné, Stredné a Západné Slovensko). Celkovo sa z týchto regiónov až 37 nachádza v nových členských krajinách únie. Len 12 regiónov dosiahlo počas uplynulého obdobia natoľko výrazný rozvoj, že sa priblížili bližšie k priemeru EÚ a prekročili úroveň 75 % priemeru HDP. Jedná sa o regióny 8 krajín, Veľkej Británie, Fínska, Grécka, Španielska, Talianska, Portugalska, Írska a Maďarska. Vďaka rozšíreniu EÚ však vypadne z poskytovania pomoci kvôli štatistickému efektu spolu až 16 regiónov. Dôvodom je, že niektoré regióny v prípade pôvodnej EÚ=15 nedosahovali 75 % jej priemeru, po rozšírení únie vzhľadom na pokles priemerného HDP však už dosahujú vyššie hodnoty. Táto situácia nastala prevažne v Nemecku, Španielsku a Grécku. V týchto krajinách sa totiž nachádza až 11 zo spomínaných 16 takto postihnutých regiónov (<http://www.vasaeuropa.sk/index.php?i=2170>, 2007-10-04).

V novom programovacom období 2007-2013 bude Slovenská republika využívať finančné prostriedky z Európskeho sociálneho fondu (ESF) na spolufinancovanie aktivít v rámci dvoch operačných programov: Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia

a Operačný program Vzdelávanie. Riadiacim orgánom pre Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Cieľom OP ZaSI je podpora rozvoja ľudských zdrojov, zvyšovania zamestnanosti, sociálnej inklúzie a budovanie kapacít. Jeho základnými prioritnými osami sú: 1. Podpora rastu zamestnanosti, 2. Podpora sociálnej inklúzie, 3. Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie Bratislavského samosprávneho kraja a 4. Technická pomoc. Špecifikom oproti predchádzajúcemu obdobiu je okrem onoho aj to, že OP ZaSI je z hľadiska územnej koncentrácie zameraný na celé územie Slovenskej republiky. Pokrýva dva ciele európskej štrukturálnej politiky: cieľ Konvergencia a Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. V rámci implementačného mechanizmu OP sa okrem riadiaceho orgánu počíta aj s dvoma sprostredkovateľskými orgánmi pod riadiacim orgánom. Sú nimi Sociálna implementačná agentúra, zodpovedná za implementáciu prioritnej osi 1, 3 a z časti 4 a Fond sociálneho rozvoja, ktorý bude implementovať prioritnú os 2. Finančná alokácia na OP ZaSI pre programovacie obdobie 2007-2013 je stanovená na 881 mil. eur (http://www.equalslovakia.sk/fileadmin/user_upload/publicita/ESF_spravodaj_1_2007.pdf, 2007-09-25).

Celú štruktúru nového programovacieho obdobia bude definovať nová legislatíva platná od 1.1.2007. O tejto legislatíve momentálne prebieha na európskej úrovni diskusia. Optimistický scenár je, že nová legislatíva bude schválená do konca júna 2005. V súčasnosti nová legislatíva definuje 3 Ciele – konvergencia, regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, európska teritoriálna spolupráca. Tieto ciele sú financované len z 3 fondov – ERDF, ESF a KF. Kohézny fond prechádza na rozdiel od súčasného programovacieho obdobia na systém programovania. Čo sa týka postupnosti krokov, je potrebné aby EK, EP schválili nové nariadenia, následne na to EK bude vypracovávať tzv. Strategické smernice spoločenstva, čo v princípe znamená, že EÚ sa zaväzuje definovať priority pre celú EÚ a rámec pre činnosti fondov. Po schválení strategických smerníc začnú všetky členské štáty pripravovať Národný strategický referenčný rámec, ktorý tak ako v súčasnosti musí obsahovať stratégiu na dosiahnutie 2 cieľov, (konvergencia a regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť). Taktiež musia byť definované priority rozvoja, tematické priority, ktoré sa následne premietnu do jednotlivých operačných programov. Geografický rozsah jednotlivých operačných programov:

- konvergencia – OP musia byť vypracované minimálne na úrovni NUTS II,
 - regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, na úrovni NUTS I alebo NUTS II,
 - európska teritoriálna spolupráca – OP sa vypracovávajú pre každú hranicu
- (<http://www.eufondy.org/?cat=9a862254d4766c45968241b73f82249a&x=98285>, 2007-10-04).

Zmeny programovacieho obdobia 2007-2013

- viac operačných programov – spolu 11 programov,
- vyšší objem finančných prostriedkov – vyše 400 mld. Sk,
- menej finančných nástrojov – 3 finančné nástroje (ERDF, KF, ESF),
- dlhšie programovacie obdobie – 7 rokov,
- nová európska legislatíva – nové nariadenia pre ESF, KF a ERDF,
- programovanie na úrovni NUTS II – samosprávne kraje resp. 4 NUTS II regióny

(<http://www.iz.sk/download-files/nts-a-kostolna-programovacie-obdobie-2007-2013.pdf>, 2007-10-04).

Štrukturálne fondy pre Slovensko – viac ako 11 miliárd EUR rozdelených do 11 operačných programov na základe strategického dokumentu SR – NSRR SR 2007-2013:

- Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF) – 6,2 miliárd EUR pre Regionálny OP, OP Informatizácia spoločnosti, OP Výskum a vývoj, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, OP Zdravotníctvo, OP Bratislavský kraj, OP Technická pomoc, čiastočne OP Doprava a OP Životné prostredie,
- Európsky sociálny fond (ESF) – 1,5 miliárd EUR pre OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia, OP Vzdelávanie,
- Kohézny fond – 3,9 miliárd EUR pre OP Doprava a OP Životné prostredie.

Program rozvoja vidieka SR 2007-2013 počíta s príspevkom EÚ (Európsky fond poľnohospodárskeho usmernenia a záruk – EAGGF) vo výške takmer 2 miliardy EUR. Je rozdelený do 4 prioritných osí (<http://www.tsk.sk/sk/regionalny-rozvoj-a-cest-ruch/fondy-eu-2007-2013>, 2007-10-04).

V programovom období 2007-2013 bude miera zapojenia regiónov do implementácie Regionálneho operačného programu výrazne posilnená v porovnaní s programovým obdobím 2004-2006. V súvislosti so zapojením regiónov do riadenia štrukturálnych fondov sa vynára vážnejší problém a na mieste je otázka, ako pripraviť celý systém implementácie na regionálnej úrovni pri dodržaní všetkých princípov a pravidiel. Pravidlá EÚ nedovoľujú delegovať zodpovednosť za riadenie štrukturálnych fondov nižšie ako na NUTS II, čo je Západné Slovensko, Stredné Slovensko a Východné Slovensko. (Tomšová, 2006).

Programové obdobie 2007-2013 je výzvou pre celú rozšírenú EÚ prekonať prehlbujúce sa regionálne rozdiely a čeliť problémom vyplývajúcim zo zrejmej akcelerácie hospodárskej reštrukturalizácie v dôsledku globalizácie, otvorenia trhu, technickej revolúcie, rozvoja ekonomiky na báze poznatkov a rozvoja spoločnosti, starnutia obyvateľstva

a zvyšovania imigrácie. Európska kohézna politika v novom programovom období predstavuje jeden zo základných pilierov rastu a zamestnanosti ako cieľ a lisabonskej stratégie EÚ. Práve pre naplnenie týchto výzev prebehla v porovnaní s programovým obdobím 2000 – 2006 reforma politiky súdržnosti, ktorá by mala poskytnúť aj príležitosť pre väčšiu efektívnosť, transparentnosť a politickú zodpovednosť (**Kukučková Tomková, 2006**).

Tabuľka 4: Filozofia a ciele EÚ v programovom období 2007-2013: Štruktúra kohéznej politiky podpory ekonomicky slabším regiónom

Štrukturálna politika (2000-2006)	Kohézna politika (2007-2013)
Cieľ 1 – Pomoc zaostávajúcim regiónom	Cieľ 1 – Konvergencia
Cieľ 2 – Podpora štrukturálnych zmien	Cieľ 2 – Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť
Cieľ 3 – Modernizácia systému vzdelávania a podpora zamestnanosti	Cieľ 3 – Európska územná spolupráca

(<http://podnikanie.etrend.sk/109666/eurodotacie/filozofia-a-ciele-eu-v-programovom-obdobi-2007-2013>, 2007-09-26).

Politika súdržnosti, čiže kohézna politika EÚ, sa bude v programovom období 2007-2013 uskutočňovať prostredníctvom sústreďovania príspevkov z fondov na tri hlavné ciele: Konvergenciu, Regionálnu konkurencieschopnosť a zamestnanosť a Európsku teritoriálnu spoluprácu. NSRR SR však neobsahuje cieľ Európska teritoriálna spolupráca (**NSRR, 2006**).

Súčasná programové obdobie 2007-2013 je pre SR prvým programovým obdobím, v ktorom bude mať možnosť využívať zdroje z fondov Európskej únie počas celého jeho trvania, a to na základe dokumentu Národný strategický referenčný rámec. Slovenská republika ho oficiálne predložila Európskej komisii 21. decembra 2006. Týmto krokom sme sa pripojili k niekoľkým ďalším krajinám únie, ktoré tento dokument oficiálne predložili ešte v minulom roku (**Kukučková Tomková, 2007**).

V rámci implementácie Regionálneho operačného programu bude v porovnaní s programovacím obdobím 2004-2006 výrazne posilnená úloha a právomoci regionálnych orgánov. Po zvýšení kompetencií regiónov očakávame posilnenie integrovaného prístupu k riešeniu teritoriálnych problémov, koncentráciu zdrojov a väčšie možnosti koordinácie komplexných veľkých projektov, ktoré majú širší dosah na územie. Kvalitná príprava na nové programovacie obdobie EÚ predstavuje pre nás veľkú výzvu, ktorú budeme naplňať v úzkej spolupráci, aby sme spoločnými silami realizovali Strategický cieľ NSRR: Výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja (**Janušek, 2006**).

1. 5 CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA – PHARE CBC A INTERREG III A

Rozvoj poľsko-slovenskej cezhraničnej spolupráce začala vznikom Programu cezhraničnej spolupráce Phare Poľsko – SR (Phare CBC) v roku 2000. Program vznikol z iniciatívy Európskeho parlamentu a jeho hlavným cieľom bola podpora činností na rozvoj cezhraničnej spolupráce medzi komunitami na oboch stranách hranice. 4 etapy programu Phare CBC (2000-2003) podporovali rozvoj dopravnej infraštruktúry, ochranu životného prostredia, rast konkurencieschopnosti podnikov, riešenie problémov týkajúcich sa znečistenia životného prostredia, nedostatočnej infraštruktúry, zlepšenie kvality života a vytvorenie sietí spolupráce na oboch stranách hranice. Všetky aktivity spolufinancované programom Phare CBC, boli v roku 2004 nahradené Iniciatívou spoločenstva INTERREG IIIA ([http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2669DCE9B7F347B1C125730D002BDB90/\\$FILE/vlastnymat_1.doc](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2669DCE9B7F347B1C125730D002BDB90/$FILE/vlastnymat_1.doc), 2007-09-22).

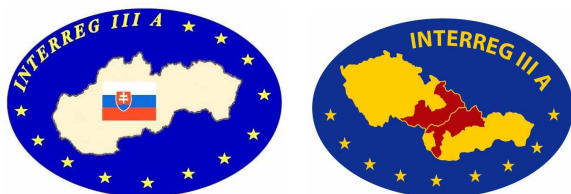
Iniciatívy Spoločenstva sú zvláštnym nástrojom štrukturálnej politiky k riešeniu špecifických problémov dotýkajúcich sa celého územia EÚ, ktoré dopĺňujú iné programy alebo uľahčujú ich realizáciu. Tieto iniciatívy vyhlasuje a riadi EK z Bruselu, ktorá dáva prvý podnet, až potom následne je prejednaná s dotýčným členským štátom (<http://www.strukturalni-fondy.cz/upload/1087308543kompletweb.zip>, 2007-09-26).

Zmyslom Iniciatívy spoločenstva INTERREG III A SR – ČR je zlepšenie cezhraničnej spolupráce medzi susednými krajinami v oblasti rozvoja cezhraničných, ekonomických a sociálnych centier cez spoločné stratégie a projekty. Oprávneným územím pre čerpanie podpory v rámci INTERREG III A SR – ČR je územie Žilinského, Trenčianskeho, Trnavského samosprávneho kraja a vybraných krajov z českej strany (<http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatId=13&PsId=105>, 2007-10-10).

Program cezhraničnej spolupráce medzi Slovenskou republikou a Českou republikou vychádza z predchádzajúcej cezhraničnej spolupráce zabezpečovanej v rámci Iniciatívy Spoločenstva pomoci INTERREG III. Cezhraničná spolupráca v rámci INTERREG III je pre roky 2004–2006 organizovaná v súlade so schváleným dokumentom a jeho programovým doplnkom. Tento program v súčasnosti (do roku 2008) kontinuálne prebieha. Pre účely implementácie programu INTERREG III Slovenská republika – Česká republika boli vybudované príslušné inštitucionálne orgány. Dá sa konštatovať, že práca v jednotlivých orgánoch sa stabilizovala a implementácia programu sa vďaka tomu úspešne rozvíja. Vychádzajúc zo skúseností a fungovania týchto orgánov, navrhovaný dokument predpokladá kontinuálne pokračovanie v ich práci aj v programovacom období 2007-2013

so zohľadnením nových podmienok určených v regulatívoch EK pre Európsku Územnú Spoluprácu (European Territorial Co-operation). V ich ďalšej práci sa využijú skúsenosti z prebiehajúceho plánovacieho obdobia v záujme racionalizácie a zefektívnenia ich činností (http://www.sk-cz.eu/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=41&documentId=42, 2007-09-26).

Schéma 3: Logá programu Interreg III A SR-ČR

Zdroje: <http://www.strukturalnefondy.gov.sk> (vľavo), http://www.sk-cz.eu/Img/a_logo.gif (vpravo)

Tabuľka 5: Program cezhraničnej spolupráce SR – ČR – prioritné osi

<p>Priorita I</p> <p>Podpora sociokultúrneho a hospodárskeho rozvoja cezhraničného regiónu a spolupráce</p>	<p>Priorita II</p> <p>Rozvoj dostupnosti cezhraničného územia a životného prostredia</p>	<p>Priorita III</p> <p>Technická pomoc</p>
---	--	--

Zdroj: http://www.sk-cz.eu/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=41&documentId=42

Zmyslom Iniciatívy spoločenstva INTERREG III A SR – PL je zlepšenie cezhraničnej spolupráce medzi susednými krajinami v oblasti rozvoja cezhraničných, ekonomických a sociálnych centier cez spoločné stratégie a projekty. Oprávneným územím pre čerpanie podpory v rámci INTERREG III A SR – PL je územie Žilinského a Prešovského kraja a vybrané poľské regióny (<http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatId=13&PsId=105>, 2007-10-10).

Spoločná cezhraničná stratégia je zameraná na územnú integráciu cezhraničnej oblasti a jej lepšiu dostupnosť prostredníctvom prekonávania existujúcich bariér v dopravnej, komunikačnej a environmentálnej infraštruktúre. Podporované budú aktivity v oblasti prevencie rizík a tým zvýšená atraktivita cezhraničnej oblasti pre turistov a investorov. Špeciálna pozornosť je venovaná cezhraničnej spolupráci v cestovnom ruchu a v oblasti ochrany kultúrneho a prírodného dedičstva. Cezhraničná stratégia zahŕňa vytváranie tematických sietí. Partnerská spolupráca v rôznych oblastiach prispieva k socio-ekonomickému rozvoju slovensko-poľského cezhraničného regiónu a jeho trvalo-udržateľnému rozvoju. Zintenzívnenie spolupráce pomocou zosieťovania spolupracujúcich subjektov je najdôležitejšou podmienkou efektívnej implementácie spoločnej cezhraničnej

stratégie ([http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2669DCE9B7F347B1C125730D002BDB90/\\$FILE/vlastnymat_1.doc](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2669DCE9B7F347B1C125730D002BDB90/$FILE/vlastnymat_1.doc), 2007-09-24).

Schéma 4: Logo programu Interreg III A PL-SK

Zdroj: http://www.strukturalnefondy.sk/Documents/Vyrocnne_spravy/sprava%20pre%20EK-PL.doc

Tabuľka 6: Program cezhraničnej spolupráce PR – SR – prioritné osi

Priorita I Rozvoj cezhraničnej infraštruktúry	Priorita II Sociálny a hospodársky rozvoj	Priorita III miestnych iniciatív (mikroprojekty)	Priorita IV Technická pomoc
---	---	--	--------------------------------

Zdroj: [http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2669DCE9B7F347B1C125730D002BDB90/\\$FILE/vlastnymat_1.doc](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2669DCE9B7F347B1C125730D002BDB90/$FILE/vlastnymat_1.doc)

Skúsenosti získané pri príprave a implementácii programov INTERREG III A v programovacom období 2004-2006 boli využité aj pri koncipovaní budúcich programov cezhraničnej spolupráce v novom programovacom období 2007-2013. Išlo predovšetkým o presadzovanie čo najmenšieho počtu priorit z čo najširšie definovanými aktivitami z hľadiska dosiahnutia väčšej flexibility pri potencionálnej realokácii finančných prostriedkov v programe. Z hľadiska koncepcie prípravy projektov bude v novom období uplatňovaný v programoch cezhraničnej spolupráce princíp tzv. vedúceho partnera (lead partner), čo je oproti súčasnému stavu podstatná zmena. Vedúci partner alebo hlavný projektový žiadateľ podpíše zmluvu o poskytnutí NFP s Riadiacim orgánom, zodpovedá za implementáciu celého projektu a zároveň obdrží od Riadiaceho orgánu finančné prostriedky ERDF bez ohľadu na to, z ktorej krajiny pochádza. Tieto prostriedky následne na základe dohody presúva svojmu partnerovi, resp. partnerom (<http://www.sk-cz.eu/Default.aspx?CatID=7>, 2007-10-04).

Na základe predbežných návrhov Európskej komisie týkajúcich sa rozdelenia finančných prostriedkov pre jednotlivé členské štáty Európskej únie v rámci nového programového obdobia 2007 – 2013 by pre Slovenskú republiku v rámci celého Cieľa 3 - európska teritoriálna spolupráca pripadlo cca. 171 mil. EUR. V absolútnom vyjadrení to predstavuje cca. 137 mil. EUR pri predpoklade, že z uvedenej alokácie pripadne približne 80 % na cezhraničnú spoluprácu. V rámci cieľa 3 obdobne ako v súčasnom programovom období existovať 3 línie európskej teritoriálnej spolupráce:

- a) cezhraničná spolupráca (súčasný INTERREG III A),
- b) transnacionálna spolupráca (súčasný INTERREG III B),
- c) interregionálna spolupráca (súčasný INTERREG III C)

(http://www.build.gov.sk/mvrrsr/source/comment/002279_03.rtf, 2007-09-26).

1. 6 VIDIECKA POLITIKA – VÝVOJ A VÝZNAM PROGRAMU LEADER

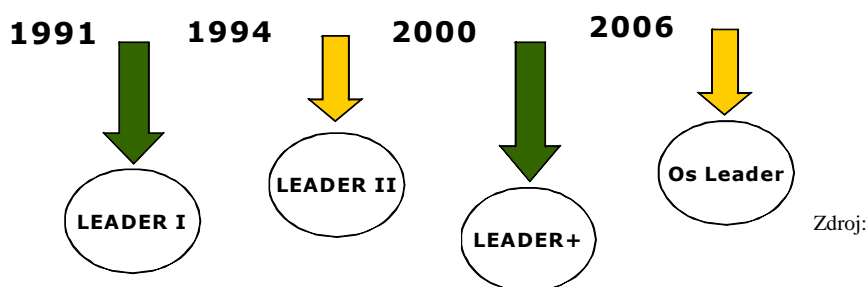
V programovacom období 2004-2006 nebol v rámci SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka prístup Leader na Slovensku implementovaný. Ministerstvo pôdohospodárstva SR však už v priebehu rokov 2004 a 2005 využilo iné zdroje na vytváranie lokálnych partnerstiev typu Leader a vyškolenie manažérov. Jednou zo zrealizovaných aktivít bolo využitie technickej pomoci programu SAPARD. Jednalo sa o pomoc zameranú na vypracovanie rozvojových stratégií v 11 územiach SR. Išlo o tri projekty realizujúce sa na území celej SR na úrovni NUTS II. Hlavným cieľom bolo poskytnutie technickej pomoci v oblasti budovania kapacít území pre prípravu, riadenie a realizáciu stratégií zameraných na rozvoj vidieka a diverzifikáciu poľnohospodárstva v území danej NUTS II založených na trvalo udržateľnom integrovanom prístupe typu LEADER. Kľúčovú úlohu zohrala aj účasť občanov a verejno-súkromných partnerstiev typu miestnych akčných skupín. Hlavným nositeľom a užívateľom týchto stratégií boli vidiecke územia, organizované ako občianske združenia, záujmové združenia právnických osôb alebo ako združenia obcí. ([http://www.rokovania.gov.sk/appl/material.nsf/0/4135FF7512EDBD10C12572A50030DF32/\\$FILE/Zdroj.html](http://www.rokovania.gov.sk/appl/material.nsf/0/4135FF7512EDBD10C12572A50030DF32/$FILE/Zdroj.html), 2007-10-11).

Program LEADER je jediným nástrojom integrovaného rozvoja vidieka v rámci vidieckej politiky EÚ. Integrovaným sa stal preto, že podporuje finančne verejno-súkromné partnerstvá v určitom definovanom vidieckom priestore a ich rozvojové programy. V partnerstvách sa nenachádzajú iba farmári, ale aj iné sociálne skupiny vidieka - podnikatelia v ľahkom priemysle, službách, cestovnom ruchu, predstavitelia občianskeho života, samosprávy, kultúry a pod. Všetci spolu tvoria partnerstvo a zostavia program rozvoja, ktorý môže byť podporený z programu LEADER. Partnerstvo následne nato rozhoduje, ktoré súkromné alebo verejné projekty sú v danom území financované. Tento nástroj umožňuje lepšie ako ostatné nástroje koordinovať sociálno-ekonomický rozvoj, podporuje súlad rozhodovania a investovania, zvyšuje administratívne, manažérske a programovacie schopnosti ľudí a pomáha budovať občiansku spoločnosť na vidieku (<http://www.hnusta.sk/leader-co-je-to-program-leader-trochu-historie-i-sucasnosti>, 2007-10-10).

Politika rozvoja vidieka je stále dôležitejšou zložkou spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP). Podporuje udržateľný rozvoj vo vidieckych oblastiach Európy a zaoberá sa ekonomickými, sociálnymi a ekologickými problémami. Viac ako polovica obyvateľov EÚ žije na vidieku, ktorý pokrýva 90 % územia EÚ. Leader je novátorský prístup v rámci politiky rozvoja vidieka EÚ. Od svojho spustenia v roku 1991 poskytol Leader vidieckym

spoločenstvám v EÚ nástroje na aktívnu účasť na vytváraní vlastnej budúcnosti. Časom sa vyvíjal rovnako, ako aj ostatná časť SPP. Informácie o hodnotení a vidieckych aktéroch naznačujú, že prístup Leader je dobre fungujúci nástroj v pomerne rôznych situáciách a druhoch oblastí, ktorý prispôsobuje tvorbu vidieckych politík mimoriadnej rozmanitosti potrieb vidieckych oblastí. Z týchto dôvodov sa teraz stal neoddeliteľnou súčasťou politiky rozvoja vidieka. Povzbudzovaním miestnych ľudí k účasti na vypracúvaní a realizácii stratégií udržateľného rozvoja sa prístup Leader môže ukázať ako cenný zdroj budúcej politiky vidieka. V programovacom období 2007-2013 už Leader nie je samostatný program, ale je integrovaný (začlenený) vo všetkých vnútroštátnych / regionálnych programoch rozvoja vidieka. Tým sa otvoria nové možnosti na uplatnenie prístupu Leader na omnoho širšiu škálu a omnoho väčší rozsah činností rozvoja vidieka ako doteraz (http://ec.europa.eu/agriculture/rur/leaderplus/pdf/library/methodology/leader_approach_sk.pdf, 2007-10-11).

Schéma 5: Štvrtá generácia projektov typu Leader

<http://www.eurozem.sk/download.php?fc=214&ftype=ppt&fn=prezentacia.ppt>

Tabuľka 7: Popis sústavy opatrení v rámci národného strategického plánu rozvoja vidieka pre obdobie 2007-2013

Špecifická os	Opatrenia	Fond
Os 1 – Zlepšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva	Odvzdávanie vedomostí a inovácie v rámci potravinového reťazca a prioritné sektory z hľadiska investícií do materiálneho a ľudského kapitálu	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
Os 2 – Zlepšenie kvality životného prostredia a vidieka	Biodiverzita a uchovávanie systémov ekologického poľnohospodárstva lesníctva; voda a klimatické zmeny	
Os 3 – Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckej Ekonomiky	Diverzifikácia smerovaná k nepoľnohospodárskym činnostiam; podpora pre rozvoj podnikania; podpora činností v oblasti cestovného ruchu; základné služby pre hospodárstvo a vidiecke obyvateľstvo; zachovanie a skvalitňovanie vidieckeho dedičstva; získavanie zručností	
Os 4 – Leader - Tvorba a mobilizácia miestnych akčných skupín	Oblasťné stratégie; vypracovávanie a vykonávanie miestneho rozvoja; verejno-súkromné partnerstvá; inovačné prístupy; projekty spolupráce; budovanie sieť miestnych partnerstiev	
Technická asistencia		

Zdroj: http://www.euroregion-tatry.sk/media.php?attachment=yes&media_id=371

Os 4 prispeje k vytváraniu a implementácii miestnych rozvojových stratégií s dôrazom na miestne potreby. Vychádza zo skúseností získaných v rámci programu Leader, prináša

možnosti inováčnej správy prostredníctvom lokálnych prístupov typu „zdola nahor“ v oblasti rozvoja vidieka (http://www.euroregion-tatry.sk/media.php?attachment=yes&media_id=371, 2007-09-26).

Cieľ priority pre Os 4:

- Kohézny fond – 3, 9 miliárd EUR pre OP Doprava a OP Životné prostredie,
- vytvoriť a mobilizovať miestne akčné skupiny s cieľom podporiť diverzifikáciu na vidieku,
- vykonávať (realizovať) stratégie miestneho rozvoja zamerané na dosiahnutie cieľov osi 3 – kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva,
- implementovať projekty spolupráce, ktorých súčasťou sú ciele zvolené podľa predchádzajúceho bodu,
- chod (činnosť) miestnej akčnej skupiny, získavanie zručností a oživovanie územia (<http://www.vucpo.sk/ganet/vuc/po/portal.nsf/pages/d75a2c9e43c8068fc1257186002fd9f4>, 2007-10-11).

Podpora LEADER je určená na realizáciu opatrení:

- opatrenie 1 - Implementovanie stratégie miestneho rozvoja,
- opatrenie 2 - realizácia projektov spolupráce medzi územiaми,
- opatrenie 3 - chod miestnej akčnej skupiny (max. 20 % z celkových verejných zdrojov).

Schéma 6: Miestna akčná skupina

Zdroj: <http://www.eurozem.sk/download.php?fc=214&ftype=ppt&fn=prezentacia.ppt>

Opatrenia LEADER sú prepojené s opatreniami Osi 3:

- obnova a rozvoj obcí,
- diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam,
- podpora činností v oblasti CR,
- vzdelávanie,
- získavanie zručností a propagácia za účelom prípravy a implementácie stratégií miestneho rozvoja (<http://www.cpk.sk/levoca/files/leader/prezentacia.ppt>, 2007-10-11).

2 CIEĽ PRÁCE

Cieľom diplomovej práce je na jednej strane vyhodnotenie vplyvu prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ na regionálny rozvoj, analyzovanie a posúdenie úrovne ich využívania samosprávami obcí Mikroregiónu Horné Kysuce. Na strane druhej zhodnotenie predpokladov pre ich čerpanie v novom programovacom období 2007-2013 s osobitným zreteľom na možnosti implementácie programu LEADER na analyzovanom území.

Čiastkové ciele:

- charakteristika Mikroregiónu Horné Kysuce a jeho rozvojovej úrovne v jednotlivých obciach a meste,
- vypracovanie SWOT analýzy,
- vyhodnotenie otázok riadenia rozhovoru so zástupcami Mikroregiónu Horné Kysuce,
- poukázanie na prínosy a nedostatky štrukturálnych fondov z pohľadu starostov obcí predmetného územia,
- zhodnotenie dosiahnutých úspechov v projektoch zo štrukturálnych fondov, osobitne v projektoch cezhraničnej spolupráce, s využitím osobnej skúsenosti,
- vyzdvihnutie významu programu LEADER pre oživenie slovenského vidieka,
- vymedzenie hraníc územia vhodných pre implementáciu programu LEADER,
- posúdenie inštitucionálnych kapacít pre implementáciu programu LEADER v analyzovanom území Mikroregiónu, navrhnutie zloženia miestnej akčnej skupiny spôsobilej pre vypracovanie kvalitnej miestnej stratégie rozvoja,
- vyjadrenie predpokladov príležitostí a ohrození využívania štrukturálnych fondov v obciach Mikroregiónu Horné Kysuce v novom programovacom období 2007-2013,
- navrhnutie odporúčaní pre zlepšenie týchto predpokladov.

3 METODIKA PRÁCE

3.1 CHARAKTERISTIKA OBJEKTU SKÚMANIA

Objektom diplomovej práce bolo územie Mikroregiónu Horné Kysuce tvorené mestom a 11 obcami okresu Čadca: Turzovka, Klokočov, Korňa, Makov, Olešná, Podvysoká, Raková, Skalité, Staškov, Svrčinovec, Vysoká nad Kysucou a Zákopčie.

3.2 ZDROJE A SPÔSOB ZÍSKAVANIA ÚDAJOV

Pri spracovaní diplomovej práce sme získali podklady z nasledovných dostupných zdrojov:

- odborná domáca a zahraničná literatúra a publikácie;
- internet;
- časopisy a noviny s danou problematikou;
- programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja jednotlivých obcí a Horné Kysuce;
- štatistické ročenky a údaje poskytnuté ŠÚ SR pobočka Čadca;
- mestský úrad v Turzovke;
- Spoločný obecný úrad pre Mikroregión Horné Kysuce;
- vlastné poznatky v oblasti projektového manažmentu v rokoch 2001-2013 a osobné skúsenosti s predkladaním, implementáciou a záverečným vyhodnotením projektov predkladaným na ŠF.

3.3 PRACOVNÉ POSTUPY

- preštudovanie konkrétnych podkladov, údajov a dostupnej literatúry s danou problematikou;
- sledovanie problematiky a aktuálneho diania v médiách: tlač a internet;
- vypracovanie základnej koncepcie a určenie cieľa práce;
- výber objektu skúmania;
- stanovenie metódy získavania údajov a informácií;
- zostavenie otázok pre riadený rozhovor a uskutočnenie riadeného rozhovoru;
- vyhodnotenie a analýza výsledkov riadeného rozhovoru;
- charakteristika predmetu skúmania a spracovanie jeho SWOT analýzy, na základe plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí, plánu hospodárskeho sociálneho

rozvoja Mikroregiónu, na základe informácií získaných prostredníctvom riadeného rozhovoru, na základe dostupných oficiálnych štatistických údajov a osobných skúseností;

- vyhodnotenie dosiahnutých úspechov v projektoch cezhraničnej spolupráce;
- vyvodenie záverov na základe získaných poznatkov s osobitným zreteľom na možnosti implementácie programu LEADER v predmetnom území;
- celkové zhodnotenie regiónu a jeho dosiahnutých výsledkov.

3. 4 POUŽITÉ METÓDY VYHODNOTENIA A INTERPRETÁCIE VÝSLEDKOV

Pri spracovaní diplomovej práce sme používali nasledovné metódy:

- riadený rozhovor;
- metóda regionálnej ekonomickej analýzy – SWOT analýza;
- metóda analýzy;
- metódy syntézy;
- metódy komparácie v jednotlivých obdobiach;
- kompilácia – metóda zhrnutia;
- evalvácia – vyhodnotenie na základe zovšeobecnenia.

3. 5 POUŽITÉ MATEMATICKÉ VZORCE

prirodzený prírastok (úbytok) = počet narodených obyvateľov – počet zomretých obyvateľov (v danom roku)

migračné saldo = počet prisťahovaných obyvateľov – počet vystťahovaných obyvateľov

celkový prírastok (úbytok) = prirodzený prírastok (úbytok) + migračné saldo

hustota obyvateľstva = $\frac{\text{počet obyvateľov}}{\text{výmera}}$

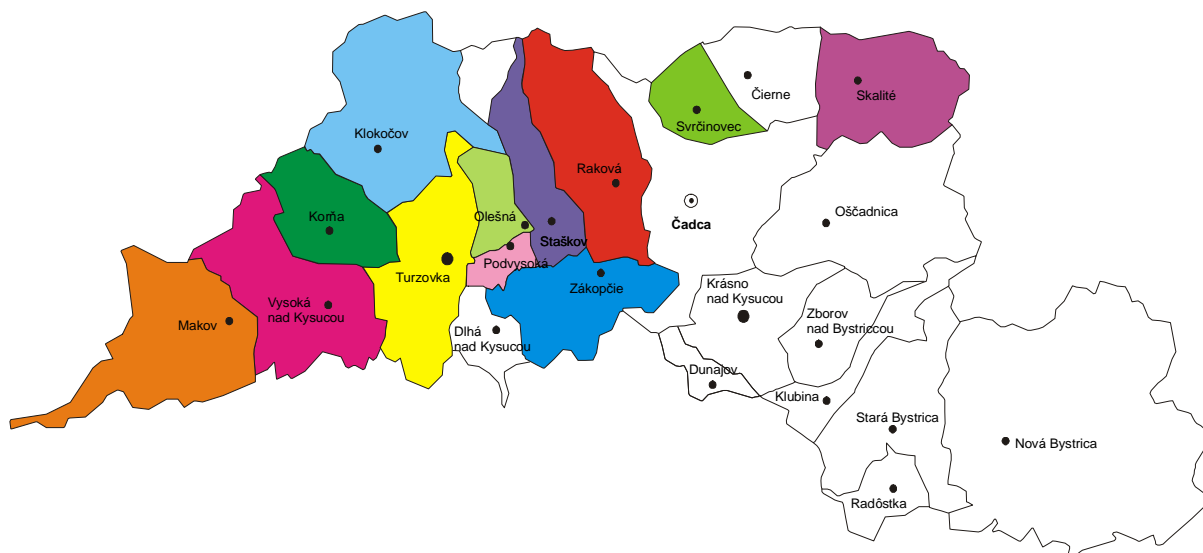
index starnutia = $\frac{\text{poproduktívne obyvateľstvo}}{\text{predproduktívne obyvateľstvo}} \times 100$

miera nezamestnanosti = $\frac{\text{celkový počet disponibilných nezamestnaných}^1}{\text{počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva}} \times 100$

¹ Disponibilný nezamestnaný = celkový počet nezamestnaných – (dočasne pracovne neschopný + OČR + absolventská prax)

4 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA

4. 1 CHARAKTERISTIKA MIKROREGIÓNU HORNÉ KYSUCE A JEHO ROZVOJOVEJ ÚROVNE

Sídlnú štruktúru Mikroregiónu Horné Kysuce tvorí 1 mesto a 11 obcí okresu Čadca: Turzovka, Klokočov, Korňa, Makov, Olešná, Podvysoká, Raková, Skalité, Staškov, Svrčinovec, Vysoká nad Kysucou a Zákopčie. Mikroregión bol založený 5. 11. 2003 Zmluvou o založení združenia právnických osôb, ktorého cieľom je zaktivizovanie regionálnej spolupráce na rozvoj regiónu na územiach združených obcí na Horných Kysuciach. Predmetom činnosti Mikroregiónu je najmä spolupráca a činnosti v nasledovných oblastiach:

- územného plánovania, výstavby a rozvoja infraštruktúry,
- miestnej a mestskej dopravy a komunikácií,
- životného prostredia a ekológie,
- hospodárstva, obchodu, priemyslu, malého a stredného podnikania,
- poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a potravinárstva,
- cestovného ruchu a turistiky,
- školstva, mládeže a športu,
- kultúry, osvetu a záujmových spolkov,
- prevencie a likvidácie následkov živelných pohrôm,
- starostlivosti o bezpečnosť obyvateľov.

Obec Klokočov leží v Turzovskej vrchovine v povodí Premieranky. Nadmorská výška v strede obce je 540 m n. m. a v chotári 508–1061 m n. m. Chotár z treťohorných hornín siahajúci severným okrajom do Moravskosliezskych Beskýd má vrchovinný až hornatinný povrch, roztrúsené lesné plochy a hnedé lesné pôdy.

Obec Korňa leží v Turzovskej vrchovine v doline potoka Kornianka. Rázovitá obec sa v súčasnosti vďaka svojim prírodným danostiam sa zaraďuje medzi strediská cestovného ruchu. Vrchovinný až hornatinný chotár tvoria treťohorné horniny, roztrúsené lesné plochy a hnedé lesné pôdy.

Obec Makov leží na styku severozápadnej časti Javorníkov so Vsetínskymi vrchmi a Turzovskou vrchovinou v pramennej oblasti Kysuce. Vrchovinný až hornatinný povrch chotára tvoria treťohorné flyšové horniny. Na väčšine plochy nesúvislý les a prevládajú hnedé lesné pôdy.

Hornokysucká obec Olešná leží v Turzovskej vrchovine v doline Olešany, prítoku rieky Kysuce. Južná pahorkatinná až vrchovinná časť chotára prechádza v severnej časti do hornatiny z treťohorných hornín. Odlesnený je len južný okraj chotára. Má hnedé lesné pôdy.

Obec Podvysoká sa nachádza v hornokysuckom podolí v severozápadnej časti Javorníkov pri pravom brehu toku rieky Kysuce. Vrchovinný chotár tvoria treťohorné flyšové horniny. Lesy sú na svahoch pohoria, okolie obce je odlesnené. Prevládajú lesné pôdy.

Obec Raková leží v údolí rieky Kysuca, v lone malebnej Turzovskej vrchoviny. Sčasti do nej zasahuje aj masív Moravskosliezskych Beskýd. Povrch chotára je vrchovina až hornatina, len stred popri Kysuci pahorkatina. Nesúvislé lesy sú v severnej časti a na južnom obvode. Má hnedé lesné a nivné pôdy.

Obec Skalité leží v západnej časti Slovenských Beskýd na strete hraníc troch štátov: Slovenska, Poľska a Česka. Stredne členitý vrchovinný, len na juhu hornatinný chotár tvoria treťohorné hornatiny. Roztrúsené lesné plochy sú v južnej časti, súvislejšie sú v severnej časti. Má hnedé lesné pôdy.

Obec Staškov sa nachádza v severozápadnom kúte Slovenska. Leží na styku severnej časti Javorníkov s Turzovskou vrchovinou a na nive hornej Kysuce. Vrchovinný až hornatinný povrch chotára tvoria treťohorné horniny. Má hnedé lesné pôdy. Lesy sú v severnej časti a na južnom obvode.

Zdroj – erby obcí: www.e-obce.sk

Obec Svřčinovec leží na styku juhozápadného okraja Slovenských Beskyd s Turzovskou vrchovinou v doline Čerňanky pod Jablunkovským priesmykom. Prevažne vrchovinný, len pozdĺž potoka pahorkatinný povrch chotára tvoria treťohorné horniny. Má hnedé lesné pôdy, nesúvislé lesy najmä v západnej časti.

Turzovka patrí medzi menšie slovenské mestá. Mesto leží v blízkosti českých a poľských hraníc. Dnes je Turzovka moderným mestečkom. Na vrchovinnom až hornatinnom chotári z treťohorných flyšových hornín sú len roztrúsené lesné plochy. Prevládajú hnedé lesné pôdy.

Obec Vysoká nad Kysucou leží na styku severozápadnej časti Javorníkov s Turzovskou vrchovinou v doline hornej Kysuce. Členitý vrchovinný až hornatinný chotár s plochými chrbtami tvoria treťohorné horniny. Zväčša je zalesnený. Má hnedé lesné pôdy.

Obec Zákopčie leží v severovýchodnej časti Javorníkov v pramennej oblasti pravostranných prítokov Kysuce. Vrchovinný až hornatinný povrch chotára s plochými chrbtami a zovretými dolinami tvoria treťohorné horniny. Má hnedé lesné pôdy a roztrúsené lesné plochy.

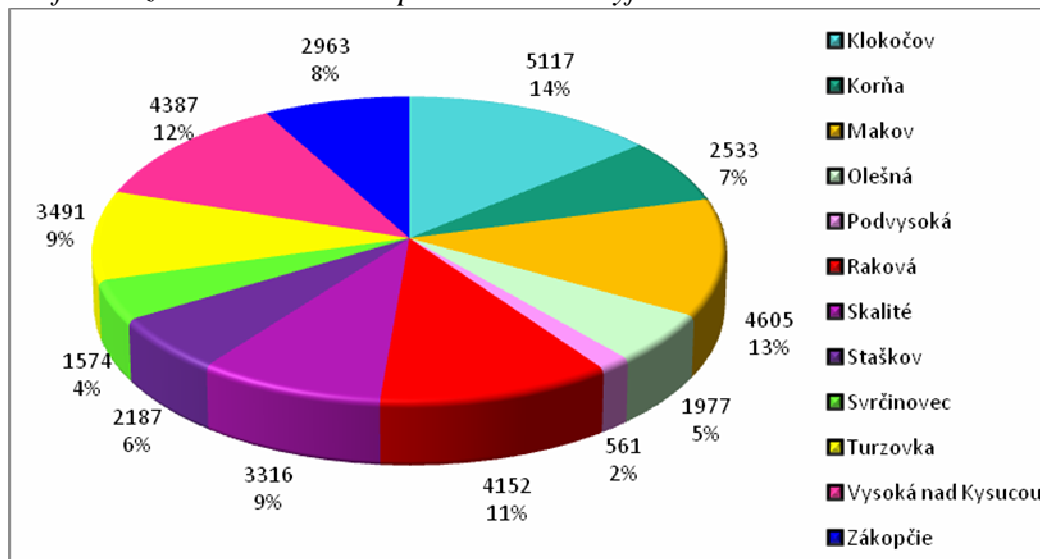
Geografické ukazovatele, prírodný potenciál

Región sa rozprestiera na severozápadnom okraji SR. Severný okraj tvorí štátna hranica s Poľskom, severozápadný okraj lemuje hranica s ČR. Je situovaný v subprovincii Západné Karpaty na rozhraní 2 oblastí. Južný a juhovýchodný okraj územia leží v Slovensko-moravských Karpatoch, celok Javorníky, severný až severozápadný okraj patrí k Západným Beskydám. Celé územie Mikroregiónu s výškami do 700 – 800 m. n. m. patrí do mierne teplej klimatickej oblasti s mierne teplou a vlhkou klímou. Vyššie časti Mikroregiónu nad 800 m n. m. ležia v chladnej oblasti. Najchladnejší mesiac je január s priemernou teplotou $-4,5\text{ }^{\circ}\text{C}$ v dolinách a $-8\text{ }^{\circ}\text{C}$ na hrebeňoch, najteplejším mesiacom je júl, s priemernou teplotou $16 - 17\text{ }^{\circ}\text{C}$ v najnižších polohách a $11 - 12\text{ }^{\circ}\text{C}$ v najvyšších polohách. Pre toto územie sú tak ako pre celé Kysuce charakteristické veľké úhrny zrážok. Ročne tu spadne od 850 mm do 1 000 mm zrážok. Najviac zrážok spadne v mesiacoch jún až august. Snehová prikrývka tu trvá 140 - 160 dní. Riečna sieť má charakteristické vejárovité usporiadanie, základňu ktorého tvorí rieka Kysuca, tečúca v tomto území tečie smerom z juhozápadu na severovýchod.

Celková rozloha skúmaného územia je $368,64\text{ km}^2$ (viď tabuľka 1 – príloha č. 1). Z toho zastavaná plocha tvorí len nepatrnú časť a to $6,04\text{ km}^2$ čo predstavuje 1,6 %-álny podiel. Zvyšnú plochu tvorí poľnohospodárska plocha, lesy, lúky, pasienky a vodná plocha. Lesy zaberajú až 56,9 %.

Najvyššie postavenou obcou je Makov s nadmorskou výškou 583 m n. m. a najnižšie Raková s výškou 427 m n. m. Najväčšiu plochu zaberá Klokočov s celkovou výmerou 5 117 ha. Najmenšou obcou Mikroregiónu je Podvysoká. Mikroregión nedisponuje žiadnymi zdrojmi nerastných surovín. Jedinou surovinou, ktorej je v regióne dostatok je drevná hmota.

Graf 1: Rozloha obcí v ha a v percentuálnom vyjadrení

Zdroj: Vlastná práca

Charakter krajiny výrazne dotvára druhové bohatstvo flóry a fauny. Medzi drevinami dominuje najmä smrek obyčajný, buk lesný a jedľa biela. Prostredie lesa rúbanísk je bohaté na lesné plody – jahody, maliny, černice i čučoriedky a samozrejme rôzne druhy hřibov. Zo vzácných druhov rastlín tu nájdeme orlíček obyčajný, orchidey – kruštík močiarny, vstavačovec bazový a iné. V hustých lesoch žije mnoho druhov vtákov. Lesy poskytujú veľa možností ako prežiť voľný čas pobytom v prírode, turistikou či cykloturistikou.

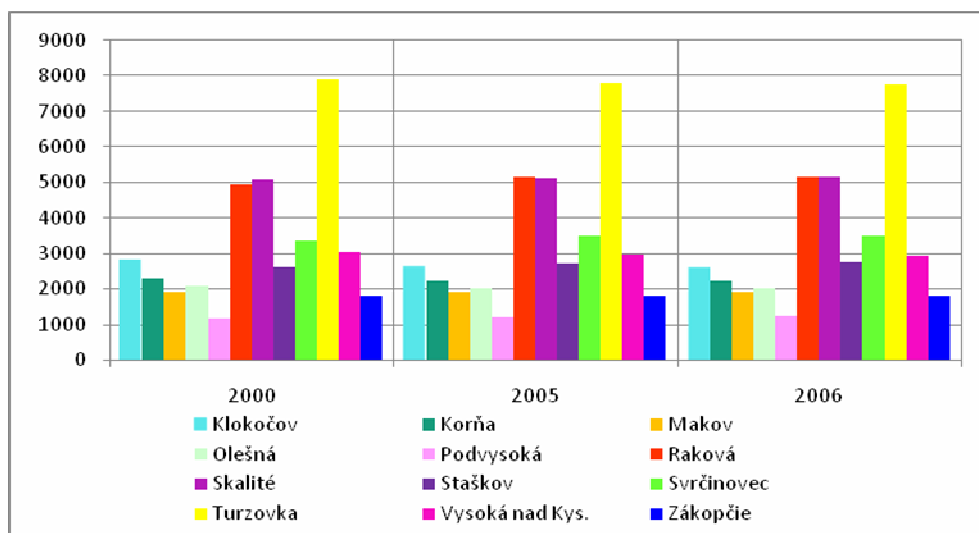
Prírodné podmienky poskytujú predpoklady pre celoročnú individuálnu a skupinovú turistiku, pre krátkodobé ale aj dlhodobé pobyty. V lete vďaka širokým možnostiam pešej turistiky, cykloturistiky, agroturistiky, jazdeckta, rybolovu, poľovníctva a iných. V zime najmä pre zjazdové, bežecké lyžovanie, snowboarding a iné zimné športy. Prostredie je ako stvorené pre tých, ktorí milujú prírodu, spoznávanie prírodných hodnôt a priam intímnu blízkosť s prírodou. Územie Mikroregiónu má prítľazlivé prírodné prostredie so špecifickými prírodnými zvláštnosťami: - Živčáková – známe pútnické miesto na rozhraní katastrov Turzovky, Vysokej nad Kysucou a Korňou. Vyvierajú tam niekoľko prameňov liečivej pitnej vody. Z Turzovky vedie križová cesta cez les s nástupom v Turzovke – Vyšný koniec, lavičkou cez rieku Kysucu. Prístup je možný len peši. Autom alebo autobusom je prístup možný z Korne; - Prírodný Korňanský ropný prameň – prírodná pamiatka – prirodzený výver kvalitnej ľahkej ropy na zemský povrch, dokazujúci ropnosť, jednu z vlastností flyšového pásma; - NPR Hričovce – maloplošné chránené územie, kde sú zachované zvyšky pôvodných

pralesov; - NPR Veľký Javorník – chránené územie s výskytom vzácnych druhov fauny a flóry na Vrchole Veľkého Javorníka (1 071 m); - Brest u Papajov – 400-ročný brest hrabolistý, jeden z najstarších na Slovensku; - Prameň rieky Kysuce; - 2 mohutné exempláre lipy malolistej (*tilia cordata*) – obvod ich v prsnej výške je až 470 cm, výška 30 m a ich vek sa odhaduje na 250 rokov; - Klimatické kúpele na Veľkom Javorníku; - Klokočovské skálie (prírodná rezervácia) – ojedinelá guľovitá odlučnosť hornín, ktorá sa tiahne v geologickom pruhu západne cez Klokočov – Hlavice až do Čadce, časti Milošová-Megoňky.

Demografický potenciál

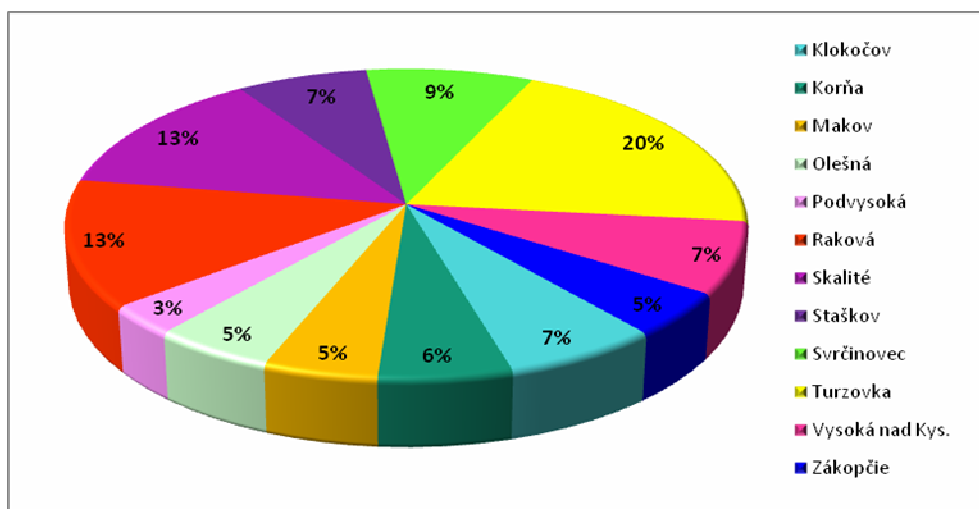
Celková hustota obyvateľstva žijúceho v Mikroregióne predstavuje 106 obyv./km². Tejto hustote zaľudnenia najviac zodpovedá obec Olešná s pomerom 102 obyv./km². Najľudnatejšia je Turzovka a Skalité s hustotou 222 obyv./km² a najmenej Makov.

Graf 2: Počet obyvateľov Mikroregiónu v roku 2000, 2005, 2006

Zdroj: Vlastná práca

Graf 3: Percentuálna štruktúra obyvateľov Mikroregiónu v roku 2006

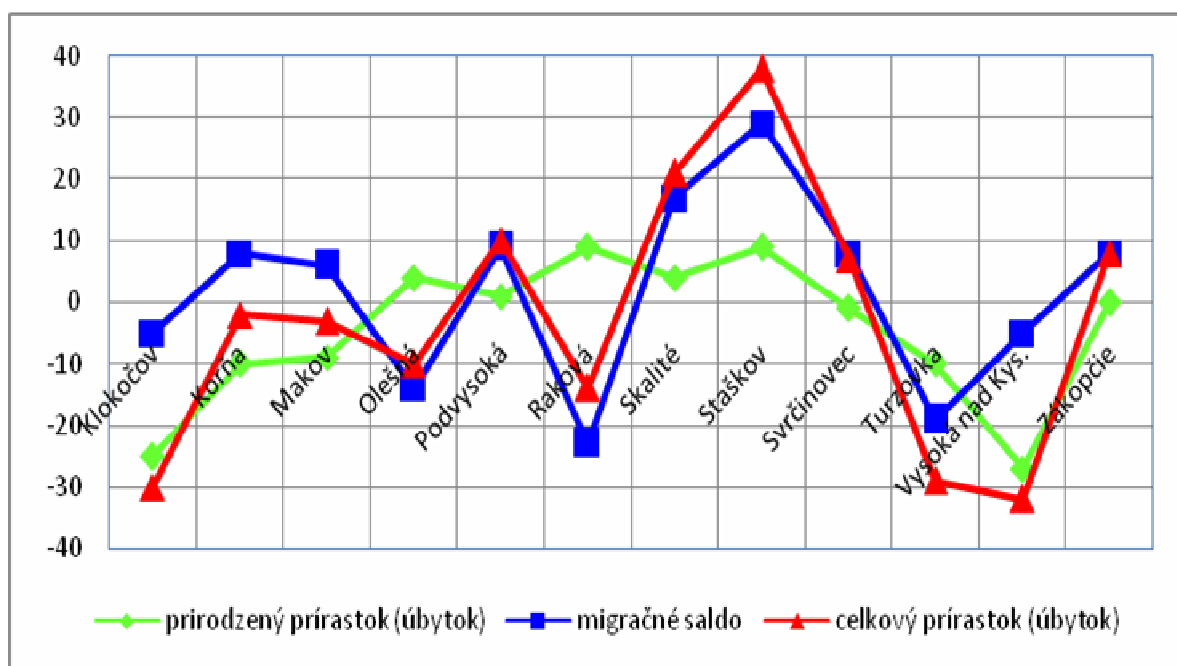
Zdroj: Vlastná práca

Hodnota 42 obyv./km² je výrazne nižšia v porovnaní s ostatnými obcami a úzko súvisí s geografickou polohou obce, ktorá ovplyvňuje sídelnú štruktúru. K 31. 12. 2006 mal Mikroregión 38 985 obyvateľov, čo predstavuje 42 % z celého okresu Čadca, pod ktorý územne spadá. Najviac obyvateľov žije v Turzovke (7 756), čo predstavuje 20 % z obyvateľov Mikroregiónu, za ním nasledujú obce Skalité a Raková s rovnakým počtom obyvateľov (5 156), čo je 13 % podiel na obyvateľstve. Najmenej (1 218) ľudí žije v Podvysokej.

V porovnaní s rokom 2000 narástol v roku 2006 počet o 27 obyvateľov a v porovnaní s rokom 2005 počet obyvateľov poklesol o 36. Z hľadiska pohlavia mierne prevyšujú ženy nad mužmi v pomere 50,3 % : 49,7 %. Produktívny vek (od 15 – do 59 u mužov a 54 u žien) tvorí 60,8 %, predproduktívny vek (od 0 – do 14) tvorí 20,9 % a poproduktívny vek (nad 60 u mužov a nad 55 u žien) 18,3 % (viď tabuľka 2 – príloha č. 1). Progresívny vývoj vekovej štruktúry potvrdzuje aj index starnutia s hodnotou 88.

Prirodzený úbytok je zaznamenaný v 6 obciach, ale svojím negatívnym vývojom výrazne ovplyvňuje celkový úbytok obyvateľstva i napriek kladnej hodnote migračného salda v regióne (viď tabuľka 3 – príloha č. 1). Celkový prírastok, tvorený prirodzeným prírastkom, ako aj kladným migračným saldom dosiahlo len 5 obcí. Najväčší prírastok 38 zaznamenala v roku 2006 obec Staškov. Bol ovplyvnený najmä kladným migračným saldom súvisiaci s novou bytovou výstavbou v obci. Vysoká nad Kysucou s celkovým úbytkom 32, ovplyvneným vyššou úmrtnosťou občanov, dosahuje najhorší vývoj ukazovateľov.

Graf 4: Trend vývoja prírastkov a úbytkov obyvateľstva v roku 2006

Zdroj: Vlastná práca

Infraštruktúrny potenciál

Rozvoj sociálnej a kultúrnej infraštruktúry sa čoraz viac stáva rozhodujúcim prvkom stabilizácie počtu obyvateľov vo vidieckych oblastiach.

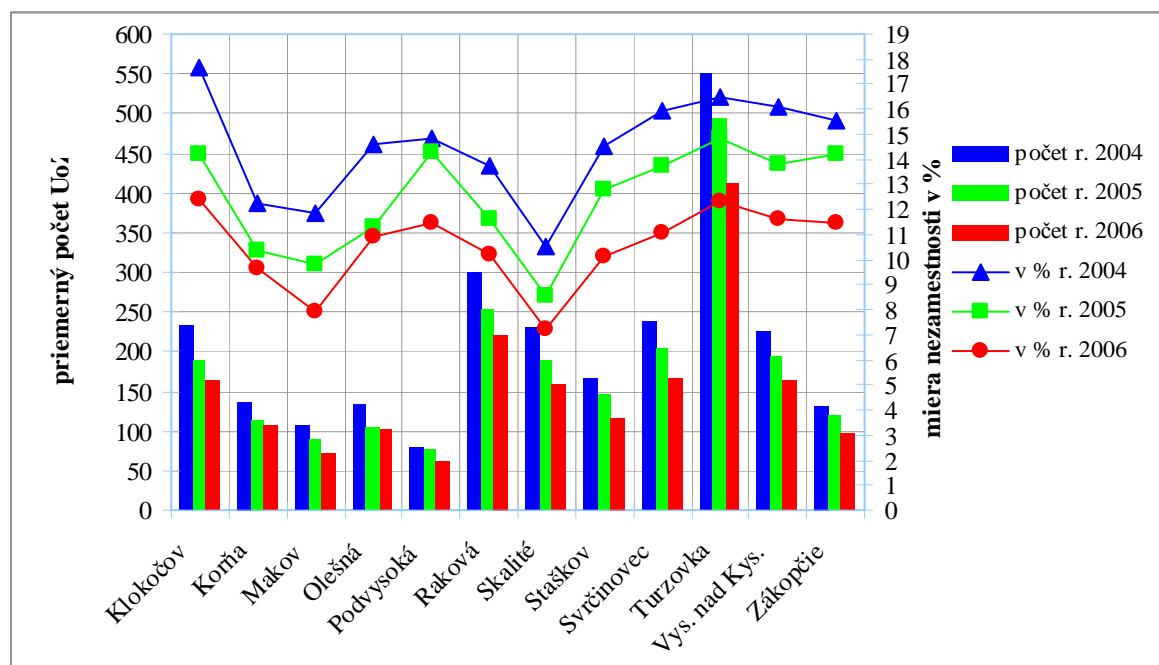
Cestná infraštruktúra je jedným z kľúčových faktorov, ktoré významným spôsobom ovplyvňujú spôsob rozvoja ekonomiky, ako aj priestorové usporiadanie. Z dopravného hľadiska je región jedným z najvýznamnejších centier dopravnej sústavy. Územím mikroregiónu prechádzajú cesty I. triedy, II. triedy, III. triedy a miestne komunikácie. Na trase obce Svrčinovec smerom k hranici s Českou republikou je rozostavaná diaľnica D3. Zvyšovanie životnej úrovne so sebou prináša rýchly rast cestnej automobilovej dopravy, predovšetkým osobných automobilov, čo si vyžaduje modernizáciu a expanziu kapacity cestnej siete. Preťaženie cestnej infraštruktúry na hlavných dopravných trasách s medzinárodnou dopravou má za následok zhoršovanie dopravnej situácie. Miestne komunikácie a chodníky sú vo väčšine obcí mikroregiónu v zlom technickom stave. V priebehu posledných rokov sa niekoľkokrát zasahovalo do komunikácii I., II., III. triedy a miestnych komunikácii v dôsledku výstavby plynofikácie, telekomunikačnej siete a dnes aj kanalizácie, čo výrazne znížilo úroveň a kvalitu vozovky. S očakávaným príchodom zimného obdobia sa komunikácie provizórne upravili opätovným vyasfaltovaním porušených úsekov na vozovke, no napriek tomu je väčšina vozovky najmä v úseku Makov – Staškov a Klokočov – Turzovka vo veľmi zlom technickom stave, čo výrazne ovplyvňuje, zasahuje a obmedzuje dopravnú premávku. Komunikácie si vyžadujú celkovú rekonštrukciu. (viď foto 1 - 3 príloha č. 2). V obciach Mikroregiónu chýbajú centrálné parkovacie a oddychové zóny. Územie Mikroregiónu je pokryté 2 miestnymi železničnými traťami. V úseku Čadca – Makov je to miestna neelektrifikovaná jednokoľajná železničná trať 128, z ktorej vlakové zastávky Raková-Zemanov – Raková – Staškov zastávka – Staškov – Podvysoká – Turzovka – Turzovka zastávka – Vysoká nad Kysucou – Nižný Kelčov – Makov patria do Mikroregiónu. V úseku Čadca – Skalité-Serafínov je elektrifikovaná jednokoľajná železničná trať 129, z ktorej Skalité – Skalité pod Poľanou – Skalité-Kudlov – Skalité-Serafínov – Svrčinovec vlakové zastávky patria k územiю Mikroregiónu. Okrem 2 miestnych tratí územím prechádza aj medzinárodná trať 325 v smere Krakov (PL) Zwardoň – Čadca – Bratislava. Cez obce Korňa, Klokočov a Zákopčie neprechádza žiadna železničná trať. Korňa a Klokočov má najbližšie k vlakovej zastávke v Turzovke, vzdialenej viac ako 10 km. Obce Olešná v Staškove a Zákopčie v Rakovej vzdialenej cca 5 km. Prímestská autobusová doprava je nepostačujúca predovšetkým z pokrytia spojenia územia a dostupnosti do odľahlejších častí, najmä v neskorších nočných hodinách. Pokrytie telekomunikačnými sieťami je vyhovujúce.

Vo všetkých obciach je možnosť napojenia sa na pevnú sieť telekomunikácií T-com, i keď v okrajových častiach Mikroregiónu je možnosť obmedzená, prípadne nemožná. Z mobilných operátorov prevláda predovšetkým sieť Orange, za ňou nasleduje T-mobile. Sieť O₂ má minimálne pokrytie. Obce Skalité, Zákopčie, Korňa, Klokočov, Vysoká nad Kysucou a Makov zatiaľ nemajú možnosť pripojenia na vysoko-rýchlostný internet ADSL, no existuje možnosť napojenia na internet ISDN spoločnosti T-com alebo prostredníctvom mobilných operátorov, prípadne tzv. Wi-Fi internet. Príjem televízneho a rozhlasového vysielania je postačujúci. Káblové vysielanie nie je dostupné v obciach Svrčinovec, Korňa, Klokočov a Zákopčie. Plynofikácia je dokončená na celom území. Vo všetkých obciach sa nachádza pošta, verejný vodovod je vybudovaný všade okrem obce Skalité. Chýbajúca kanalizácia má negatívny vplyv na životné prostredie mikroregiónu. Vďaka finančným prostriedkom z Kohézneho fondu z projektu „Zásobovanie vodou a odkanalizovanie regiónu Horné Kysuce“ za viac ako 50 000 000 € je vo výstavbe kanalizácia v jednotlivých obciach. Predpokladaný termín dokončenia je december 2008. Na území je 1 skládka TKO v časti Turzovka-Semeteš. V každej obci sa nachádza základná škola a materská škola. V Turzovke, Vysokej nad Kysucou a Skalitom sú 2 základné školy a 2 materské školy. Obec Olešná má základnú školu spojenú s materskou školou. Stredná škola, konkrétne gymnázium, sa nachádza iba v Turzovke. Okrem toho je v Turzovke aj Špeciálna základná škola, Základná umelecká škola a Centrum voľného času. Rozmiestnenie základných škôl je pomerne dobré a zodpovedá miestnym potrebám jednotlivých obcí. Problémy s nepostačujúcou kapacitou má najmä mestská škola, v ktorej je dvojsmenná prevádzka. Školy navyše zápasia s nevyhovujúcim materiálnym a technickým vybavením. Väčšina školských budov je v havarijnom stave a je potrebná ich kompletná rekonštrukcia. Zdravotnícku starostlivosť zabezpečuje poliklinika poskytujúca odborné ambulantné služby obyvateľom obcí mikroregiónu. Obyvatelia obce Zákopčie, Raková, Skalité a Svrčinovec inklinujú pri výbere odbornej zdravotníckej starostlivosti a návšteve lekára k Nemocnici s poliklinikou MUDr. Ivana Hála v okresnom meste Čadca, ktoré nie je súčasťou mikroregiónu predovšetkým z hľadiska dostupnosti a vzdialenosti. Mimo toho sa samostatné ambulancie praktického lekára nachádzajú vo všetkých obciach mikroregiónu okrem obce Olešná. Vzhľadom na rastúci počet obyvateľstva poproduktívneho veku odkázaného na opatrovateľskú a zdravotnícku pomoc je vybavenosť sociálnymi zariadeniami na území mikroregiónu nepostačujúca až kritická. Obce plnia predovšetkým obytnú funkciu. Domový fond je vo väčšej miere zachovalý a obývaný. Rozvoj bytového fondu a uskutočňuje prevažne z prostriedkov jednotlivých domácností, prípadne z príspevkov Fondu Štátneho rozvoja

bývania. Všetky obce mikroregiónu majú zriadenú a funkčnú knižnicu. Kino sa nachádza v obciach Makov, Vysoká nad Kysucou, Turzovka, Staškov, Raková, Skalité ale funkčné je iba kino v Turzovke, ktoré premieta filmové predstavenia obmedzene, a to max. 3-krát za mesiac. Ostatné kiná v súčasnosti nepremietajú. Územie je rovnomerne pokryté maloobchodnými predajňami s potravinárskym, priemyselným a ostatným spotrebným tovarom. Maloobchodná sieť je v prevažnej miere zabezpečovaná živnostníkmi a sieťou predajní Jednota.. Veľké zahraničné reťazce ako TESCO sa zatiaľ etablovali len v Turzovke. Spomenúť však treba supermarkety TERNO, BILLA či LIDL v okresnom meste. Prosperitu obchodnej siete ovplyvňujú faktory ako kúpyschopnosť obyvateľstva v dôsledku nízkych miezd a blízkosť relatívne výhodného trhu v Českej a Poľskej republike (využívané najmä pred vstupom do EÚ, z dôvodu vrátenia DPH). Na území sa nachádza len niekoľko športovo-rekreačných zariadení, čo je dôvodom, že územie disponuje potenciálom pre skvalitňovanie, rozvíjanie existujúcich a vytváranie nových zariadení cestovného ruchu, pre letné i zimné športy a agroturistiku. Mesto Turzovka poskytuje a bude poskytovať ostatným obciam vyššiu vybavenosť a služby regionálneho významu v oblasti vzdelávania, zdravotníctva, kultúry, obchodu a služieb a práve z toho dôvodu je nazývané srdcom Mikroregiónu.

Ekonomický potenciál

Graf 5: Trend vývoja nezamestnanosti v Mikroregióne v rokoch 2004 - 2006

Zdroj: Vlastná práca

Od roku 2004 je viditeľný pokles o 647 absolútnych počtov ekonomicky aktívneho obyvateľstva (viď tabuľka 4 príloha č. 1), čo predstavuje pokles o 3,2 % pričom v okrese Čadca je pokles cca na úrovni 4,5 %, v Žilinskom kraji cca o 2,5 % a celoplošne o necelé 3 %.

V okrese každoročne končí cca 900 absolventov stredných škôl s trvalým bydliskom v okrese Čadca z toho na mikroregión pripadá cca 300 až 400 žiakov. K týmto možno priradiť absolventov s trvalým bydliskom v okrese Čadca resp. mikroregióne, ktorí končia stredné školy mimo nášho regiónu. Nízka tvorba pracovných miest v regióne nevytvára šancu zamestnania sa absolventov v regióne a jedinou alternatívou v krátkodobom horizonte je podpora profesnej mobility a skvalitnenia ukazovateľov pracovnej sily. Miera nezamestnanosti sa od roku 2004 z hodnoty 14,15 % znížila v roku 2006 na 10,65 %. V porovnaní s okresom Čadca (8,53 %) bola zaznamenaná vyššia nezamestnanosť. Najvyššiu mieru nezamestnanosti v sledovanom období dosiahla obec Klokočov (12,41 %), čo je sčasti podmienené práve dôsledkom nedokonalnej reštrukturalizácie podnikov – v nedostatočne vytvorenej a životaschopnej podnikovej sfére a sčasti nedostatočným využívaním prírodného potenciálu regiónu v oblasti cestovného ruchu, a tým obmedzené vytváranie nových pracovných príležitostí na území obce. V štruktúre zamestnanosti podľa hlavných sektorov národného hospodárstva za rok 2006 dominoval spracovateľský priemysel, ktorý zaznamenal najvyšší počet zamestnaného ekonomicky aktívneho obyvateľstva (28 %). Druhú najvýraznejšiu skupinu tvorili zamestnanci školstva (18 %). V poradí tretia skupina je oblasť zdravotníctva a sociálnej starostlivosti (14 %). Za ňou nasleduje verejná správa (10 %), doprava a spoje (9 %). V ostatných verejných, a osobných službách (9 %) a v obchode (6,5 %). V poľnohospodárstve je zamestnaný len nepatrný počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva, ktorý sa neustále znižuje (2,8 %). Určitý nárast zamestnanosti sa prejavuje v oblasti obchodu, peňažníctva a poisťovníctva, v oblasti prác s nehnuteľnosťami a prenájmom. Nízka kúpyschopnosť obyvateľstva neaktivuje tvorbu pracovných miest v terciárnom sektore, hoci práve tento sektor by mal tvoriť náhradné pracovné príležitosti. Dominantné odvetvia sú zastúpené strojárskym, textilným a drevospracujúcim priemyslom. Na základe údajov z výpisov Obchodného registra k 30. 12. 2007 sa podnikaniu v mikroregióne venuje 348 PO. Právna forma, ktorá je najviac v regióne zastúpená je spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorej sa venuje 311 PO. Z hľadiska sídelnej štruktúry PO je najpočetnejšie pokryté územie mesta Turzovka (27,6 %), následne obec Makov (12,11 %). Najmenej podnikov sa nachádza v katastri obce Klokočov (2,25 %). Vysoký podiel FO súvisí s potrebou mobility, t.j. vykonávanie služieb a prác pre zamestnávateľské subjekty mimo región. Tento faktor jednoznačne tlmí tvorbu HDP v regióne, čím klesajú aj tržby a výrazne limituje zárobokové možnosti, čo podporuje skutočnosť, že prevažná časť výrobných podnikov vykonáva skôr „námeznú prácu“ t.j. prácu s minimálnou pridanou hodnotou. Stagnácia stavebnej výroby v regióne spôsobuje, že stavebné firmy realizujú zákazky mimo

región, čím sa nelichotivá ekonomická situácia regiónu konzervuje. V lokalitách rozvoja cestovného ruchu je rodinné podnikanie sústredené najmä v oblasti poľnohospodárstva – forma SHR a začínajúcich sa doplnkových služieb – ubytovanie v súkromí.

Kultúrno-spoločenský a športový potenciál

Cestovný ruch sa sústreďuje v komplexnom stredisku Makov, menej v Skalitom a Turzovke. Spolu s menšími vlekmi v iných obciach poskytujú dostatok možností na lyžovanie, ale i na letnú turistiku. Mikroregión má množstvo zaujímavých a jedinečných kultúrnych pamiatok ako kostol v Klokočove z roku 1928. Rímsko-katolícky klasicistický kostol sv. Petra a Pavla z roku 1803 v Makove – interiér je z konca 19. storočia, Kaplnka v Osade približne z roku 1800, či Zvonica Greguše a Zvonica Kršlisko. V Rakovej nájdeme budovu fary zo začiatku 19. storočia, postavenú na mieste barokovej budovy, obraz od J. B. Klemensa z roku 1878 alebo neogotický rímsko-katolícky kostol z roku 1874 s oltárnym obrazom od J. B. Klemensa z roku 1879. Okrem uvedených pamiatok sa v obci nachádza pomník J. Palárika od F. Štefunku z roku 1940 a Pomník padlým v 2. svetovej vojne. Neskorobarokový rímsko-katolícky kostol z roku 1794, rozšírený v roku 1957, sa nachádza v Skalitom. Rovnako ako aj neskorobaroková budova fary z roku 1796 a Pomník Sovietskej armády z roku 1959. Ďalšími pamiatkami je neogotický rímsko-katolícky kostol z roku 1875 s obrazom od J. B. Klemensa z roku 1876 v Staškove, klasicistická kaplnka z roku 1854, modernistický rímsko-katolícky kostol z roku 1937 a pamätná tabuľa P. Jilemnického s bustou od J. Mazana z roku 1952 vo Svrčinovci. V Turzovke sa nachádza barokový rímsko-katolícky Kostol Nanebovzatia panny Márie z roku 1759 s krížovou cestou z roku 1880 od J. B. Klemensa a v časti Hlinené je kaplnka s oltárnym obrazom od J. B. Klemensa z roku 1871. Barokový rímsko-katolícky kostol z roku 1762 nájdeme vo Vysokej nad Kysucou spolu s gotickým oltárom s obrazom sv. Matúša a v časti Semeteš pamätník obetiam nacizmu. V kultúrnom dome je pamätná izba a tabuľa astronauta Cernana. V časti Horný Kelčov sa nachádza Kostol Božského srdca. Kaplnku zo začiatku 20. storočia a barokovo-klasicistický rímsko-katolícky kostol z roku 1791 možno vidieť v Zákopčí.

Z 19. storočia sa v Klokočove zachovali zrubové domy so sedlovou šindľovou strechou, steny zrubu sú obité radmi šindľov; v Korní – zrubové domy s komorou pri izbe v prednej časti a s maštaľou pod spoločnou sedlovou šindľovou strechou; v Makove – zrubové domy s komorou vedľa izby, s maštaľou pod spoločnou sedlovou šindľovou strechou; v Podvysokej – zrubové domy s komorou na priečelí, so sedlovou šindľovou strechou; Turzovke – trojpriestorové zrubové domy s komorou pri izbe, so sedlovou šindľovou strechou a ozdobne obíjaným štítom; vo Vysokej nad Kysucou – zrubové trojpriestorové domy, často

s komorou na priečelí, na náveternej strane obité šindľom, so sedlovou šindľovou strechou, so štítom obitým lištami; v Zákopčí – zrubové dvoj a trojpriestorové domy so sedlovou šindľovou strechou, so štítom obitými lištami. Zo začiatku 20. storočia sa v Olešnej zachovali zrubové domy na kopaniciach s komorou na čelnej strane pod sedlovou, pôvodne šindľovou strechou; v Rakovej – zrubové trojpriestorové domy rozšírené o bočnú komoru pri izbe, so sedlovou šindľovou strechou a ozdobne obíjaným štítom; v Skalitom – zrubové trojpriestorové domy, rozšírené bočnou komorou a verandou; v Staškove – zrubové trojpriestorové domy s komorou v prednej časti, so sedlovou, pôvodne šindľovou strechou.

K najvýznamnejším každoročným kultúrnym podujatiam patria Beskydské slávnosti konané v Turzovke – medzinárodný festival hudby, spevu, tanca a ľudovej zábavy spojený a Goralské slávnosti v Skalitom – predstavujú folklórne bohatstvo hlavne slovenských, poľských ale i českých obcí, v ktorých sa zachovali prejavy goralskej ľudovej kultúry. Mladí často navštevujú v letných mesiacoch Drotáriu – festival folk, country a tramskej piesne alebo Rock Beskyd – festival rockových skupín. Zo športových podujatí možno spomenúť Krónerov pohár – futbalový turnaj v Staškove, Futbalový turnaj O pohár Česko-slovenskej vzájomnosti v Turzovke, Beskyd Rally – stretnutie historických vozidiel, Turistický pochod Uhorčíkovým chodníkom – pochod Beskydami, Lyžiarsky karneval – koniec lyžiarskej sezóny vo Vysokej nad Kysucou alebo medzinárodné súťaže požiarňoch družstiev. Tradičné podujatia prezentujúce ľudové zvyky a tradície sú Majáles, Jánske zvyky, Veľkonočné výstavy, Mikuláš, Vianočné trhy, Remeselnícky jarmok – ukážky ľudových výrobcov, a pod.

4. 2 SWOT ANALÝZA MIKROREGIÓNU HORNÉ KYSUCE

SWOT analýza poskytuje hodnotenie silných a slabých stránok subjektu a jeho územia, hodnotenie príležitostí a ohrození v jeho externom prostredí, umožňuje rýchly prehľad východiskovej situácie subjektu a jeho územia pred formulovaním stratégie. Analýza silných a slabých stránok sleduje súčasný stav z hľadiska vnútorných faktorov, odhaľuje to pozitívne a negatívne. Silnou stránkou územia sú jeho prirodzené dispozície a akákoľvek konkurenčná výhoda. Slabou stránkou je to, čo územiu chýba, alebo čo sa robí nedostatočne v porovnaní s inými. Analýza príležitostí a ohrození sa zameriava na budúci rozvoj regiónu z hľadiska vonkajších faktorov, určuje možnosti rozvoja a riziká, s ktorými treba rátať. Príležitosťou územia je akýkoľvek pozitívny trend, ktorý môže byť impulzom pre jeho ďalší rozvoj v prípade, že sa nájdú zdroje na jeho realizáciu a bude oň záujem. Ohrozením územia sú všetky nevýhodné trendy a smery vývoja na regionálnej, národnej či celosvetovej úrovni.

Silné stránky	Slabé stránky
Prírodné zdroje	
<ul style="list-style-type: none"> - existencia pútnických miest výrazne podporujúci momenty vidieckeho turizmu, - veľmi dobrá environmentálna úroveň prostredia a vhodná sídelná štruktúra osídlenia regiónu, - atraktívne a relatívne zachovalé prírodné prostredie so špecifickými prírodnými výtvormi a inými geologickými zvláštnosťami, s vysokým podielom chráneného územia, - klimatické podmienky a geograficky profil vytvárajú vhodne podmienky na rozvoj turizmu s prevahou zimnej turistiky, - dostatočne široký prírodný potenciál – bohatá flóra a fauna – vytvára v budúcnosti predpoklady pre rozvoj agroturizmu, vrátane alternatívnych foriem turizmu (poľovníctvo, rybárstvo, zber lesných plodov a i.), - podmienky na budovanie, ozdravovní a rekondičných liečebných pobytov, - dostatočný počet nevyužitých voľných výrobných plôch a priestorov – hnedé parky, - dostatok lúk a pastvín vyhovujúcich chovu dobytky, prípadne zakladanie plantáži na pestovanie liečivých rastlín, - zachované prírodné prostredie a dostatok kvalitnej vody vytvára predpoklady pre zakladanie rybníkov a chov rýb, - dostatočná zásoba drevnej hmoty, ako jedinej dostupnej domácej suroviny – najmä využívanie suroviny ako je drevo. 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatočné využívanie existujúceho prírodného potenciálu, - nedostatočná úroveň marketingu, chýbajúci imidž, resp. značka regiónu, - znečisťovanie životného prostredia v dôsledku nevybudovanej kanalizácie, - pomaly pokračujúci proces v sprehl'adňovaní vlastníckych práv k pôde – ROEP, - chýbajú pripravené voľné plochy pre prípadný priemyselný park, - nízka bonita poľnohospodárskej pôdy a jej prevažujúca svahovitosť nevytvára podmienky pre rozvoj pestovania poľnohospodárskych plodín (rozvoj prvovýroby, resp. spracovanie plodín, s výnimkou pestovania väčšiny odrôd zemiakov), - konzumný spôsob života ľudí zanecháva viac priemyselného a komunálneho odpadu. - čierne skládky odpadu, neúčinný a neefektívny systém kontroly a postihov nelegálneho zbavovania sa odpadu.
Ľudské zdroje a sociálna oblasť	
<ul style="list-style-type: none"> - ochota a vôľa predstaviteľov obcí spolupracovať, vytvárať regionálne a cezhraničné partnerstvá za účelom spájania síl pre dosiahnutie spoločných cieľov či odovzdávania skúseností, - takmer neexistujúca jazyková bariéra pri nadväzovaní kontaktov v prihraničných oblastiach – v Čechách a Poľsku, - silný pocit identity obyvateľov – spätosť s územím, - kvalitný ľudský personál v strojárskom a textilnom odvetví, - vysoký podiel obyvateľstva má z minulosti osvojenú filozofiu potreby mobility za prácou, ktorú je nutné v súčasnosti len rozvíjať aj v súvislosti s voľným pohybom osôb (ako jednou zo slobôd EU), hlavne v oblasti jazykovej zdatnosti, - nízke náklady na pracovnú silu, - využívanie suroviny ako je drevo aj pre získanie pracovných príležitostí (výroba finálnych výrobkov), - existencia veľkého počtu ľudí venujúcim sa tradičným ľudovým remeslám. 	<ul style="list-style-type: none"> - negatívny demografický vývoj, - trvalá migrácia z regiónu mladej a kvalifikovanej sily a prehl'ubujúci sa úbytok kvalitných odborníkov v regióne do iných regiónov, - nízky stupeň PC – gramotnosti a jazykovej vybavenosti starších ľudí, - nedostatočné jazykové zručnosti vo svetových jazykoch v menších zariadeniach CR a verejných službách. - prevažujúce odmietavé postoje obyvateľstva k celoživotnému vzdelávaniu a učeniu sa, - preferencia negatívnych prvkov v životnom štýle obyvateľstva, často odrážajúca sa aj na zdravotnom stave obyvateľstva, - nárast kriminality najmä u mladých ľudí, - zvyšujúci sa podiel rizikových skupín uchádzačov o zamestnanie (najmä starších občanov nad 50 rokov) spôsobujúcich zvyšujúcu sa rigiditu lokálneho trhu práce, - región bol dlhodobo budovaný ako zdroj pracovných síl (napr. pre Ostravsko) s absenciou iných odvetví priemyslu - slabá informovanosť a záujem občanov o ochrane ŽP a separovaní odpadov

Technická infraštruktúra, školstvo, zdravotníctvo	
<ul style="list-style-type: none"> - výhodná geografická poloha regiónu – prihraničný okres s ČR a Poľskou republikou a prirodzený dopravný uzol európskeho významu, - relatívne vyhovujúca dopravná dostupnosť (cestná a železničná) mestských sídiel regiónu na priemyselné komplexy v susedných regiónoch , - dostatočná penetrácia hraničných prechodov v cestnej doprave, - pre potreby regiónu vybudovaný dostatočný počet ubytovacích kapacít s prevahou finančne nenáročných pobytov, - z kvantitatívneho aspektu dostatočne vybudovaná sieť škôl, - dostatočné kapacity na uskladnenie TKO – zriadenie Združenia TKO – nezisková organizácia, ktorá poskytuje všeobecne prospešné služby v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia organizovaním zberu a zneškodňovania komunálneho odpadu pre obyvateľov, - vybudovaná plynofikácia dosahuje takmer 100 %, - vybudovaná sieť na rozvod tepla a elektrickej energie, - dobré zásobovanie obyvateľov pitnou vodou, - budovanie verejnej kanalizácie, v roku 2008 možnosť napojenia domácností. 	<ul style="list-style-type: none"> - nízka miera internetizácie regiónu a vybavenosti domácnosti P, - nízky stupeň vybavenia školských zariadení výpočtovou technikou, - nízka dostupnosť informačných služieb, - nerozvinutý výber doplnkových aktivít pre voľný čas v existujúcich strediskách cestovného ruchu, - priemerná kvalita manažmentu v strediskách cestovného ruchu a s tým súvisiaca absencia spektra služieb, ktoré v súčasnosti bývajú zriaďované ako štandardné, - chýba komplexný regionálny operačný plán čo znemožňuje čerpanie finančných prostriedkov na budovanie infraštruktúry v regióne – napr. aj z Kohézneho fondu, - zhoršujúci sa stav materiálo-technickej základne a súbežne morálna zastaranosť a fyzická opotrebovanosť majetku a budov, - nízka kvalita dopravnej infraštruktúry, telekomunikačných, bankových a iných služieb, - nedostatočná zimná údržba, - chýbajúce oddychové zóny a parkoviská - chýbajú bezbariérové prístupy - zlý stavebno-technický stav existujúceho bytového fondu, nedostatok bytového fondu.
Ekonomické zdroje	
<ul style="list-style-type: none"> - v súčasnosti relatívne priaznivá situácia v nezamestnanosti – v miere nezamestnanosti, - relatívne dobrá základňa zariadení poskytujúcich základné služby CR, - dobrá základňa podnikateľských subjektov v odvetví informačných technológií, - blízkosť a komunikačná dostupnosť silných ekonomických centier (Žilina, Ostrava, Třinec) - rozvoj cezhraničnej spolupráce s poľskými a českými partnermi, - dobré podmienky pre medzinárodný obchod a ekonomickú spoluprácu, - dlhoročná tradícia v strojárskom, textilnom a drevárskom priemysle. 	<ul style="list-style-type: none"> - hromadné prepúšťanie z veľkých zamestnávateľských subjektov (AVC a.s., I. TRAN s.r.o., Lesy SR) bez možnosti uplatnenia sa aj kvalifikovaným odborníkom, - nepriaznivá ekonomická situácia u väčšiny ekonomicky aktívneho obyvateľstva s možným štartovaním sociálno-patologických javov, - nízka miera tolerancie obyvateľstva k nelegálnej práci, najmä s nižším stupňom vzdelania, - nízka úroveň využívania štrukturálnych fondov EÚ na rozvoj malého a stredného podnikania, - nízky vstup zahraničného kapitálu do regiónu, - zvyšovanie cenových vstupov, ktoré pre energeticky a materiálovo náročné výroby v regióne sa stávajú neefektívne, - nízka profesná úroveň časti podnikateľských subjektov, ako možný dôsledok privatizácie, - neexistencia funkčných podnikateľských inkubátorov pre začínajúcich živnostníkov – remeselníkov, - nedostatočná konkurencieschopnosť väčšiny regionálnych zamestnávateľských subjektov, - veľmi nízke priemerné mzdy nemajú motivačný účinok, - v dôsledku nárastu cestovných nákladov, klesajúci záujem o mobilitu v rámci regiónu, - klesajúci podiel zamestnávateľských subjektov v sektore výroby tovarov,

	<ul style="list-style-type: none"> - neúplná štruktúra služieb neumožňuje uzatvárať vnútorné finančné toky v regióne, čo má za následok odliv financií aj mimo región, - chýbajúce služby nielen vo vidieckych sídlach, ale aj v mestských aglomeráciách, - nízka efektívnosť pri tvorbe HDP aj v súkromnom sektore. (Prevládajúci charakter námedznej práce v regióne – „práca vo mzde“).
Kultúra a šport	
<ul style="list-style-type: none"> - vyhovujúca zastúpenosť kultúrnych pamiatok a zachované prvky folklóru s nástupom rozvoja ľudových remesiel, - existujúce kultúrne zariadenia, - existencia folklórnych skupín v obciach, - tradícia v oblasti folklóru, zachované ľudové tradície a remeslá, - každoročné organizovanie tradičných kultúrno-spoločenských podujatí, festivalov, súťaží a športových podujatí, - rázovitosť obcí, - úspešnosť v podávaní projektov zameraných na realizáciu kultúrnych podujatí. 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok finančných prostriedkov pre činnosť zariadení a pre ich rozvoj, - nedostatok zariadení a priestorov pre prevádzkovanie kultúrnych podujatí, - slabá propagácia a reklama kultúrnych aktivít a historických pamiatok, - malá pozornosť regionálnej kultúre a kultúrnemu dedičstvu, - nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia, - zlý technický stav budov - kultúrnych domov, telocviční a pod.

Príležitosti	Ohrozenia
Prírodné zdroje	
<ul style="list-style-type: none"> - dôsledné plnenie a kvalitne stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva, - zlepšenie poradenstva, propagácie a výchovy v oblasti životného prostredia v celom spektre života mesta, - realizácia projektu regionálnej kompostárne, - vyššie zhodnotenie prírodného potenciálu, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ. 	<ul style="list-style-type: none"> - extrémne výdatné snehové zrážky sú hrozbou snehovej kalamity na území, - neriadená, resp. živelná ťažba dreva, spojená s vývozom nespracovanej drevnej hmoty, - prevládajúca vysoká environmentálna ochrana územia v kontexte potreby sociálno-ekonomickej situácie obyvateľstva, - nevyhovujúca dynamika vypracovania rozvojových plánov a prípravy plôch pre potenciálnych investorov, - neregulovaný zber lesných plodov v chránených územiach, prípadne pytliactvo znižuje kvalitatívnu úroveň regiónu z pohľadu cestovného ruchu.
Ľudské zdroje a sociálna oblasť	
<ul style="list-style-type: none"> - využívanie vzdelávacích podporných programov, najmä v rámci Európskeho sociálneho fondu, - posilnenie významu Národných projektov v oblasti podpory vzdelávania a prípravy pre trh práce, - posilnenie významu Národných projektov v oblasti podpory zamestnanosti, najmä podpora osôb samostatne zárobkovo činných, - aktivizácia poradenských služieb so zameraním na konkrétnosť a aktuálnosť informačného a odborného poradenstva oddelení územného ÚPSVaR, - vytváranie partnerstiev na regionálnej úrovni aj medzinárodnej úrovni. 	<ul style="list-style-type: none"> - pokračujúci odchod kvalifikovaných odborníkov s dlhoročnými praktickými skúsenosťami z regiónov môže ohroziť prípadné oživenie regionálnych výrobných podnikov, - dlhodobo pokračujúci vysoký stupeň migrácie osôb s vysokoškolským vzdelaním, - nepružný systém školstva pripravuje mladých ľudí skôr pre „potreby ÚPSVaR“ ako pre aktuálne potreby regionálnych trhov práce, - vytváranie bariér pri rozvoji aktívneho cestovného ruchu zo zahraničia v dôsledku kvality sortimentu a cien za poskytované služby.

Technická infraštruktúra, školstvo zdravotníctvo	
<ul style="list-style-type: none"> - štátna podpora bytovej výstavby a rekonštrukcie bytového fondu, - podpora mesta pri budovaní technickej infraštruktúry pre rozvoj bývania, - spracovanie pasportizácie verejných komunikácií, dopravného značenia a koncepcie ďalšieho rozvoja, - rozvoj infraštruktúry, - rozvoj informačných technológií – lepší prístup k informáciám, - kladný prístup predstaviteľov samosprávy k rozvojovým aktivitám na území Mikroregiónu. 	<ul style="list-style-type: none"> - trvajúca inovačná stagnácia v regionálnom meradle – platí najmä pri zhodnocovaní jedinej suroviny regiónu (drevej hmoty) oživenie regiónu, - nedostatok vstupného kapitálu na rozvoj alternatív vidieckeho turizmu, - prehľbujúci sa nezáujem investorov pre kapitálovo poddimenzované a infraštruktúrou, - dôvodné obavy snehovej kalamity, ktorá spôsobuje i materiálne škody nielen na obecných ale aj na súkromných majetkoch, skomplikovanie dopravy a pod., - malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - zhoršujúci sa stav mestských stavieb a komunikácií, - preferencia iných oblastí v rozvoji regiónu.
Ekonomické zdroje	
<ul style="list-style-type: none"> - podpora subjektov vytvárajúcich pracovné príležitosti najmä pre oblasť využívania drevej hmoty (až po finálny výrobok), v terciárnom sektore (sektore služieb) - poskytnutie rôznych foriem finančnej pomoci na realizáciu prioritných projektov, efektívne využitie štrukturálnych fondov EÚ a iných podporných programov, - dostatok kapacít na zriadenie a rozvoj sietí poskytujúcich ekonomické, právne, poradenské a vzdelávacie služby, - dostatočné výrobné kapacity v strojárskom a drevárskom priemysle, - možnosť modernizácie výrobných kapacít v strojárskom a drevárskom priemysle, - zlepšenie prístupu malých a stredných podnikateľov k financiám, - možnosť vstupu zahraničných strategických investorov do existujúcej výrobnéj infraštruktúry, - vypracovanie ÚPD, PHSR a iných strategických rozvojových dokumentov, - skvalitnenie ponuky služieb CR, - vytváranie pracovných príležitostí pre mladých a kvalifikovaných ľudí. 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok pracovných príležitostí, - prehľbovanie a vytváranie ďalších disproporcí trhu práce, na odstránenie ktorých bude potrebné vynaložiť ďalšie finančné prostriedky, - nízka úroveň informovanosti spektra podnikateľských subjektov o možnostiach získania zahraničných grantov v rámci pomoci EÚ, chýbajúce know-how, - častá zmena legislatívy, - veľká administratívna náročnosť pre získanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EÚ, - malá možnosť výberu dodávateľov energií, tepla, plynu, likvidácie odpadu a iných služieb spojených s priemyselnou činnosťou, - nekonkurenčné zvyhodňovanie zahraničných investorov voči slovenským zo strany štátu.
Kultúra a šport	
<ul style="list-style-type: none"> - spracovanie ročného programu kultúrnych a športových podujatí, - lepšia koordinovanosť a propagácia kultúrnych aktivít, - rozvoj sponzorovania kultúry a športu, - obnova zanikajúcich tradícií, - vydanie multimedialných propagačných materiálov o Mikroregióne, jeho historických pamiatkach a kultúrnom dedičstve a tradíciách - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ 	<ul style="list-style-type: none"> - nedostatok finančných zdrojov na údržbu, resp. záchranu pamiatok, prírodných výtvorov, - postupné zhoršovanie sa stavu pamiatok ľudovej architektúry vedie k ich havarijnému stavu, resp. ich zániku, - zánik organizovanej formy niektorých záujmovo-umeleckých činností, - nedôstojné podmienky na organizovanie kultúrnych podujatí v kultúrnych domoch, - slabá podpora kultúry zo strany štátu a VUC, - posun priorít mládeže ku konzumnej kultúre.

4.3 VYHODNOTENIE RIADENÉHO ROZHOVORU

Na zhodnotenie úrovne rozvoja, ako aj úrovne využívania ŠF EÚ samosprávami obcí Mikroregiónu Horné Kysuce a ich predpoklady pre čerpanie v budúcom plánovacom období 2007-2013, osobitne na možnosti implementácie prístupu LEADER, sme zvolili metódu riadeného rozhovoru.

Riadený rozhovor je každý rozhovor, ktorý má za úlohu niečo konkrétneho zistiť, a to čo najrýchlejšie a najpresnejšie. Najdôležitejšou prednosťou osobných štandardizovaných rozhovorov je ich väčšia flexibilita a možnosť posúdenia pravdivosti odpovedí.

Celkovo bolo položených 25 otázok, ktoré možno podľa obsahu rozdeliť do 3 skupín:

- 1 skupina – 10 otázok – otázky týkajúce sa využívania finančnej pomoci z fondov Európskej únie v miestnych samosprávach Mikroregiónu Horné Kysuce, úspešnosti projektov, dôvodov neúspechu, zdrojov na spolufinancovanie, spôsobov vypracovania projektov, zapojenosť partnerov, spôsobov získavania informácií o ŠF a projektového manažmentu,
- 2 skupina – 6 otázok – otázky na pripravenosť pre nové programovacie obdobie, prípravy obce na predkladanie projektov,
- 3 skupina – 9 otázok – otázky smerované na informovanosť a znalosti prístupu LEADER, predpoklady pre čerpanie prostriedkov zo ŠF v novom programovacom období 2007-2013 v prístupe LEADER, rozvojovú úroveň predmetného územia, možnosti pre budúci rozvoj a hrozby v plánovanom rozvoji.

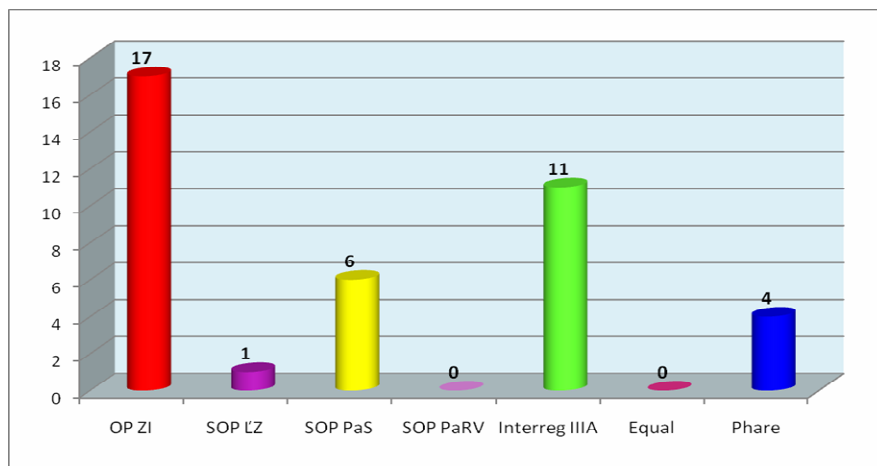
Rozhovor sa uskutočnil v priebehu mesiacov december 2007 – január 2008, vzhľadom na osobnú zaneprázdnenosť, ako aj zaneprázdnenosť hlavných predstaviteľov samospráv jednotlivých obcí/mesta. Otázky boli pokladané 10 starostom obcí, v 2 prípadoch (obec Raková a obec Skalité) prednostom obecných úradov. Rozhovory sa dohodli vopred, telefonicky. Starostovia, resp. prednostovia obcí, boli vopred informovaní o téme a smerovaní rozhovoru. Predstavitelia obcí boli prístupní a ochotní spolupracovať pri vypracovaní diplomovej práce prostredníctvom rozhovoru, čo sa dá pozitívne hodnotiť. V uvedených 2 prípadoch sa rozhovor uskutočnil s prednostami obecných úradov, nakoľko sám starosta resp. starostka, usúdil(a), že danej problematike ŠF sa práve prednosta rozumie lepšie a venuje jej väčšiu pozornosť ako on/ona sám/sama, a z toho dôvodu poskytnú objektívnejšie informácie. Rozhovor trval priemerne 1 hodinu, z čoho možno predpokladať, že kladené otázky boli dostatočne zaujímavé a zrozumiteľné.

Riadené rozhovory boli podkladom mnohých užitočných informácií, ktoré sa využili pri charakterizovaní rozvojovej úrovne skúmaného územia, pre vypracovanie jeho SWOT analýzy, vyjadrení predpokladov čerpania štrukturálnych fondov v budúcom plánovacom období, návrh odporúčaní pre zlepšenie predpokladov a posúdenie predpokladov územia pre implementáciu programu LEADER v období 2007-2013.

1. Predkladali ste v minulosti projekty na štrukturálne fondy?

Táto otázka bola v rozhovoroch položená ako prvá. Následne sa zisťovala štruktúra podaných projektov obcou na získanie finančných prostriedkov zo ŠF, konkrétne ich zaradenie do operačnej štruktúry – operačného programu, opatrenia a podopatrenia, aktuálny stav projektu, výška žiadaného a schváleného NFP, spolufinancovanie projektov.

Graf 6: Počet predložených projektov

Zdroj: Vlastná práca

Podľa odpovedí bolo obcami mikroregiónu podaných 39 projektov na NFP zo ŠF. Štruktúru predložených projektov vidieť na grafe 6.

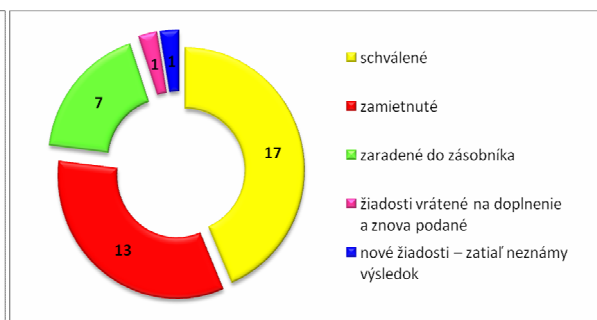
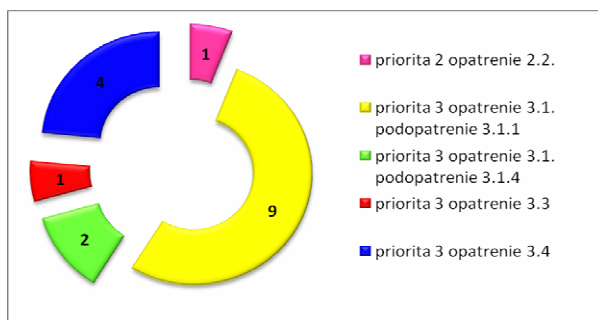
Aspoň jeden projekt podala takmer každá obec Mikroregiónu Horné Kysuce, až na obec Olešnú, ktorá tak zatiaľ neurobila. Z celkového počtu projektov bolo najviac (17) projektov predložených na OPZI, len 1 na SOP LZ, 6 projektov na SOP PaS, v rámci cezhraničnej spolupráce bolo na Interreg IIIA predložených 11 projektov a na predvstupové fondy Phare 4 projekty.

Graf 7 bližšie popisuje predložené projekty na OPZI, ktoré sú rozčlenené podľa jednotlivých priorít, opatrení a podopatrení. Z uvedených údajov je zrejmé, že prevahu v predkladaných projektoch má priorit 3: Lokálna infraštruktúra. Konkrétne v rámci opatrenia 3.1: Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry v regiónoch a podopatrenia 3.1.1 Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry bolo podaných 9 projektov a podopatrenia 3.1.4 Budovanie a rozvoj

kultúrnej infraštruktúry boli podané 2 projekty. 1 projekt bol podaný na opatrenia 3.3: Budovanie a rozvoj inštitucionálnej infraštruktúry a 4 projekty na opatrenie 3.4: Renovácia a rozvoj obcí. V rámci priority 2: Enviromentálna infraštruktúra, opatrenie 2.2: Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry na ochranu ovzdušia bol predložený 1 projekt.

Graf 7: Predložené projekty na OPZI

Graf 8: Stav predložených projektov

Zdroj: Vlastná práca

Zdroj: Vlastná práca

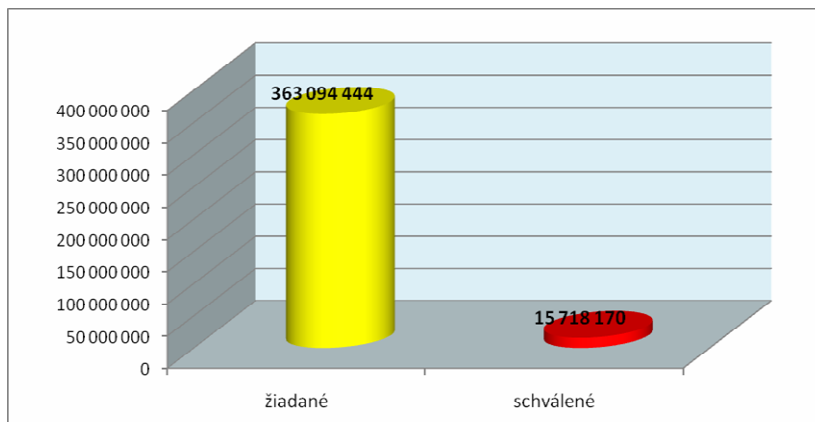
Okrem projektov OPZI, uvedených na grafe 7, sa podávali projekty aj na SOP ĽZ, SOP PaS, Interreg IIIA a Phare. Čo sa týka SOP ĽZ bol podaný len 1 projekt v rámci priority 3: Zvýšenie kvalifikácie a adaptability zamestnancov a osôb vstupujúcich na trh práce, konkrétne v rámci opatrenia 3.2: Zvýšenie rozsahu, zlepšenie a širšie poskytovanie ďalšieho vzdelávania s cieľom zlepšiť kvalifikáciu a adaptabilitu zamestnancov. Všetky (6) projekty v rámci SOP PaS boli podané v prioritě 2: Rozvoj cestovného ruchu v opatrení 2.1: Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry cestovného ruchu.

Interreg IIIA bol v poradí druhým najviac zastúpeným programom, na ktorý bolo predložených 11 projektov z celého mikroregiónu z toho 7 projektov bolo predložených v rámci ČR-SR, v tom 1 projekt bol smerovaný na prioritu 1: Sociálny a kultúrny rozvoj a tvorba sietí na opatrenie 1: Ľudské zdroje, sociálny a kultúrny rozvoj, rovnako 1 projekt na prioritu 2: Udržiavanie krajiny a rozvoj turizmu v rámci opatrenia 1: Budovanie a rozvoj infraštruktúry turizmu. Zvyšných 5 projektov bolo podaných v rámci na priority 1: Sociálny a kultúrny rozvoj a tvorba sietí na opatrenie 3: Fond mikroprojektov. Interreg IIIA PL-SK boli podané 4 projekty z toho 2 v rámci priority 1: Rozvoj infraštruktúry v opatrení 1.1: Technická a komunikačná infraštruktúra a 2 projekty v prioritě 2: Socio-ekonomický rozvoj opatrenie 2.3: Podpora miestnych iniciatív (Fond mikroprojektov).

Graf 8 bližšie popisuje stav predložených projektov. Z 39 podaných žiadostí bolo 17 schválených, 13 zamietnutých, 7 bolo zaradených do projektového zásobníka, 1 žiadosť bola vrátená na doplnenie a znova podaná a 1 žiadosť je nová, u ktorej nie je známy výsledok. 8 obciam (Klokočov, Korňa, Makov, Raková, Skalité, Svrčinovec, Turzovka, Zákopčie) sa podarilo získať finančné prostriedky aspoň na 1 prekladaný projekt. 3 Obce (Podvysoká,

Staškov a Zákopčie) síce prekladali minimálne 1 projekt, no neboli úspešné. Obec Olešná nepodala žiaden projekt na získanie NFP zo ŠF, ani nebola u žiadneho partnerom.

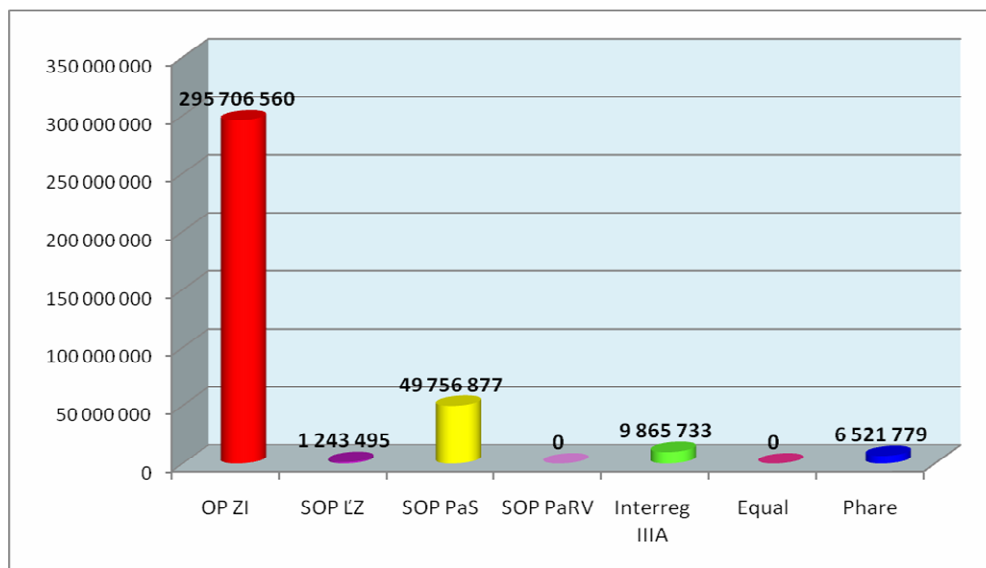
Graf 9: Celkový objem finančných prostriedkov zo ŠF v Sk

Zdroj: Vlastná práca

Koľko finančných prostriedkov vo svojich projektoch žiadali spolu obce z prostriedkov EÚ a štátneho rozpočtu (bez 5 %-nej spoluúčasti) je uvedené na grafe 9. Za prvé programovacie obdobie vrátane predvstupových fondov sa obciam zo žiadaných viac ako 363 mil. Sk podarilo získať len 15,718 170 mil. Sk, čo predstavuje len nepatrných 4,33 % zo žiadanej sumy. Veľmi nízky celkový percentuálny podiel schválených a žiadaných finančných prostriedkov je ovplyvnený najmä neúspešnosťou prekladaných projektov na OPZI v prioritě 3: Lokálna infraštruktúra a opatrenie 3.1: Budovanie a rozvoj občianskej infraštruktúry v regiónoch - v podopatreniach 3.1.1 Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry a 3.1.4 Budovanie a rozvoj kultúrnej infraštruktúry, ktoré tvorili až 80,77 % z celkovej žiadanej sumy o NFP.

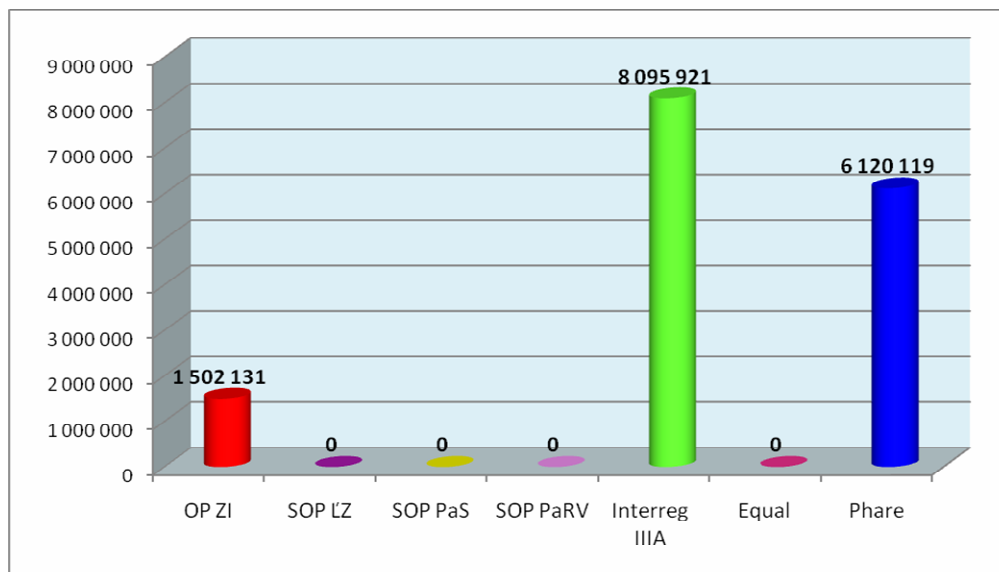
Graf 10: Štruktúra žiadaných finančných prostriedkov zo ŠF v Sk

Zdroj: Vlastná práca

Pri všetkých projektoch sa obce podieľali alebo mali podieľať na spolufinancovaní vo výške 5 % z celkového požadovaného NFP. Zdroje Európskej únie tvorili 75 %, zdroje štátneho rozpočtu 20 % z celkových oprávnených výdavkov projektu. Na grafe 10 vidieť, že rozhodujúci podiel 81,44 % žiadaných finančných prostriedkov pripadá na OPZI. Podiel SOP LZ tvorí 0,34 %. S podielom 13,70 % bol SOP PaS druhým najžiadanejším programom. Program Interreg IIIA (PL- SK a ČR-SR) – tvorí 2,72 % a predvstupový fond Phare 1,80 %.

Graf 11: Štruktúra schválených finančných prostriedkov zo ŠF v Sk

Zdroj: Vlastná práca

Ako je uvedené na grafe 11 podľa získaných finančných prostriedkov zo ŠF boli obce úspešné len u troch ŠF. V rámci OPZI sú získané finančné prostriedky tvorené podielom 9,56 % z celkových získaných finančných prostriedkov. Najväčší objem financií získali obce vďaka projektom prekladaným na Interreg IIIA. Tieto finančné prostriedky tvoria 51,51 % z celkových získaných financií. O niečo menej finančných prostriedkov bolo získaných z predvstupového fondu Phare, ktorý predstavuje 38,94 %-ný podiel. V skrátenom programovacom období 2004-2006 sa obce nepodieľali na žiadnom spoločnom projekte, a ani žiaden spoločný projekt nebol predložený na schvaľovanie.

2. Ste spokojní s úspešnosťou projektov podaných za vašu obec?

Takto znela ďalšia otázka. Starostovia 5 obcí (Turzovka, Korňa, Klokočov, Makov, Skalité) odpovedali na otázku kladne. Čiastočne spokojná je obec Raková. „Nie“ na otázku odpovedalo 5 obcí (Zákopčie, Vysoká nad Kysucou, Svrčinovec, Staškov, Podvysoká). Na otázku neodpovedal starosta obce Olešná, nakoľko nepredkladal žiaden projekt.

3. Poznáte dôvody neúspechu Vášho projektu?

Manažment projektov je jednou z najdôležitejších oblastí vývoja. Je dôležité, aby sa dobre naplánoval celý proces, aby niekto na tento proces dohliadal a reagoval na vznikajúce

situácie. Napriek tomu, že väčšina projektov má svojho manažéra končia neúspešne. Prečo? Kto zlyhal? Čomu sa treba vyhnúť? A čo treba spraviť aby bol projekt úspešný?

Najčastejšie uvádzanou odpoveďou na otázku bol nedostatok finančných prostriedkov, kvôli čomu boli projekty zamietnuté, zaradené do zásobníka alebo vrátené na doplnenie. Medzi ďalšie dôvody neúspechu boli nedostatky ako:

- nevysporiadané vlastnícke vzťahy k pozemkom – tj. obce neboli vlastníkom pozemkov, na ktorých stáli už vybudované stavby, čo bolo dôvodom aj nepodania iných žiadostí o NFP,
- drobné nedostatky v rozpočtoch,
- nedostatočne vypracovaný rozpočet zo strany architekta, po vrátení projektu na doplnenie,
- odovzdanie projektu po termíne,
- problémy so stavebným povolením,
- neúplnosť projektovej dokumentácie a príloh.

4. Z akého zdroja ste využili finančné prostriedky na spolufinancovanie projektov?

Možnosť získať verejné zdroje z fondov EÚ a ŠR SR je často previazaná na schopnosť obce spolufinancovať projekty z vlastných zdrojov, prípadne zo zdrojov súkromných investorov. Z uvedeného vyplýva, že obce museli preukázať schopnosť spolufinancovať projekty vo výške minimálne 5 % z celkových oprávnených nákladov.

Z prieskumu vyplynulo, že malé projekty obce boli schopné financovať aj z vlastného rozpočtu, no v prípade úspešnosti u veľkých projektov (predovšetkým OPZI) by sa spolufinancovanie zabezpečovalo prostredníctvom úverových zdrojov. Z vlastných zdrojov chceli financovať aj veľké projekty obce Klokočov, Korňa a Turzovka. No napriek ich schopnosti samofinancovania nezabudli starostovia uviesť skutočnosť, že k žiadostiam sa museli paradoxne dokladať potvrdenia od banky s prísľubom úveru.

5. Využívate pri tvorbe projektov pomoc inej odbornej inštitúcie alebo organizácie?

Ide o agentúry, ktorých poslaním je koordinácia regionálneho rozvoja cez prípravu a implementáciu projektov – najmä zo ŠF EÚ. Predkladaním a vypracovaním projektov pre samosprávu sa snažia získať pre región finančné prostriedky potrebné pre rozvoj infraštruktúry, zlepšenie kvality života občanov, riešenie otázky nezamestnanosti a pod. V priamo regióne Kysúc pôsobí len 1 ARR a to RRA Kysuce. Jej pomoc využilo už pri podávaní projektov 7 obcí (Podvysoká, Raková, Skalité, Svrčinovec, Turzovka, Vysoká nad Kysucou, Zákopčie). Obce Korňa, Makov, Svrčinovec, Turzovka a Zákopčie spolupracovali pri tvorbe europrojektov s ARR Žilina. Obec Klokočov začala svoju spoluprácu v tejto oblasti s organizáciou Eurotrend Šaľa. Taktiež obec Zákopčie prikočila

k spolupráci s organizáciou mimo región Kysuce – Europrojekty z Bratislavy. Z odpovedí je zrejmé, že všetky obce okrem Olešnej, ktorá nepredkladala žiaden projekt, už využili platenú odbornú pomoc inštitúcií. Pomoc ARR s projektmi v súčasnosti menej využívajú obce Raková, Skalité a Turzovka, nakoľko si vytvorili vlastnú pracovnú pozíciu projektového manažéra za obec.

6. Zapojili ste do projektu partnerov?

Princíp partnerstva predstavuje požiadavku aktívnej účasti príslušných orgánov všetkých úrovní na príprave, uskutočňovaní a monitorovaní výsledkov projektov. V praxi to znamená, že pri realizácii projektov je potrebná úzka spolupráca medzi jednotlivými úrovňami orgánov na európskej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni. Projekt založený na tomto princípe má svoje nevýhody ako napr. zdĺhavosť a komplikovanosť ako aj výhody v podobe ľahšej implementácie a prijateľnosti.

Obce Skalité, Svrčinovec, Turzovka majú v cezhraničných projektoch Interreg PL-SK poľských partnerov. Turzovka mala poľského partnera aj v projektoch podávaných v rámci Phare. Partnerov z českej strany hraníc v rámci iniciatívy Interreg IIIA SR-ČR majú obce Korňa, Klokočov, Turzovka, Raková a Makov. Obce Turzovka, Raková, Makov, Svrčinovec a Skalité boli na oplátku v rámci Iniciatívy Interreg IIIA partnermi u zahraničných projektoch svojim cezhraničným partnerom. Nakoľko sa jednalo prevažne o projekty cezhraničných kultúrno-športových aktivít a podujatí, spolupráca partnerov sa obmedzovala na zabezpečenie propagácie na ich strane hranice, zabezpečenie účasti remeselníkov, umelcov, športovcov, žiakov, v preklade a kontrole textov a pod. V projektoch ÚPD alebo PHSR u obcí Raková, Skalité, Turzovka a Vysoká nad Kysucou uviedli obce ako svojho partnera RRA Kysuce. Žiadnych partnerov do svojich projektov nezapojili obce Zákopčie a Staškov. Na túto otázku opäť neodpovedal starosta obce Olešná nakoľko nepodávali v obci zatiaľ žiaden projekt.

7. Pomohli Vám štrukturálne fondy pri naštartovaní Vašej obce?

Na uvedenú otázku neodpovedali starostovia obcí Podvysoká, Staškov, Zákopčie, ktoré neboli úspešné v predkladaní svojich projektov a ani starosta obce Olešná, ktorý nepodával žiaden projekt. Kladne na otázku odpovedali starostovia obcí Turzovka, Makov, Klokočov, Raková a Skalité. Za najväčší prínos považovali možnosť získať prostredníctvom NFP financovanie na realizáciu rôznych rozvojových aktivít. Starostovia obcí Vysoká nad Kysucou, Korňa, Svrčinovec odpovedali na otázku záporne, nakoľko neboli úspešní pre nich v rozhodujúcich projektoch (OPZI).

8. Aké nedostatky štrukturálnych fondov pocítujete?

Vo svojich odpovediach starostovia často uvádzali skutočnosť, že k tomu aby bol projekt

úspešný je treba mať za sebou niekoho vplyvného alebo mať správnu stranícku príslušnosť. Proces schvaľovania necháva za sebou veľa dobrých projektov, ktoré keď nemá kto presadiť a podporiť, sa jednoducho nerealizujú. Malé obce až príliš veľa pociťujú vysokú finančnú a administratívnu náročnosť vypracovania projektov, pri ktorej je potrebná pomoc odborných inštitúcií. Tie si však za svoje služby účtujú vysoké poplatky, pričom nie je vôbec isté, ako nakoniec prekladaný projekt dopadne. Veľmi často medzi odpoveďami starostov zaznelo slovo lobbying, korupcia prehnaná byrokracia a požiadavky. K ďalšími spomínaným nedostatkom, ktoré sú overené i osobnými skúsenosťami patria:

- Čas a neistota – projekty vyžadujú veľa energie, času a nemálo finančných prostriedkov bez ohľadu na to, že výsledok je neistý.
- Vysoké náklady na spracovanie projektu a nízka úspešnosť.
- Obmedzujúce podmienky – vlastnícky vzťah – vysporiadanie je niektorých prípadoch nemožné.
- Zdvojené informácie o projektoch vo formulároch žiadosti a dokumentácii, nezrozumiteľné formuláre, vyžadovanie nezmyselných príloh, niekoľkonásobné kopírovanie celej dokumentácie pri predkladaní žiadostí.
- Čas a zdĺhavosť procesu schvaľovania – hodnotiace komisie nepracujú efektívne a celý proces je subjektívny, netransparentný a predovšetkým zdĺhavý (vyhodnotenie trvalo aj viac ako ½ roka).
- Nedostatok finančných prostriedkov v programoch, ktoré si to najviac vyžadujú.
- Nespravodlivé a subjektívne rozdeľovanie finančných prostriedkov.
- Podpis zmluvy – i napriek tomu, že je projekt schválený treba opäť čakať dlhý čas, kým dôjde konečne k podpísaniu zmluvy na NFP, pričom si obec môže plánovať harmonogram realizácie až po podpise zmluvy. Častokrát vinou Riadiacich orgánov je v čase podpisu zmluvy harmonogram, ktorý obce plánovali a pripravili už neaktuálny.
- Zmena pravidiel, metodiky implementácie, dopĺňanie rôznych potvrdení – nutné sledovať výzvy až do posledného okamžiku a zároveň podávať žiadosti čo najneskôr, aby obec mohla ešte v prípade nutnosti na zverejnené výzvy reagovať.
- Plánovanie financovanie projektov - vyčlenené finančné prostriedky na spolufinancovanie bývajú schválené v obecných rozpočtoch a v dôsledku zdĺhavého procesu obce nevedia či vôbec vyčerpajú naplánované výdavky.
- Veľa finančných prostriedkov obcí je viazaných v projektoch, u ktorých nie je známy výsledok.
- Nepostačujúce uvádzanie dôvodov neúspechu projektu alebo neuvedenie dôvodu.

- Riadiace orgány brzdia celý proces od podania až po preplatenie žiadostí.
- Preplácanie žiadostí – ak nemá obec vo svojej žiadosti žiadnu chybu a dokumentácia (faktúry) je úplná, trvá celý proces 60 – 120 dní. Napr. prvé skúsenosti Turzovky so žiadosťami o platbu mali ten výsledok, že trvalo takmer rok kým došlo k úplnému preplateniu žiadosti o platbu.

9. Akým spôsobom získavate aktuálne informácie týkajúce sa štrukturálnych fondov?

Získanie správnej a aktuálnej informácie včas je základom úspechu. Z prieskumu vyplýva, že najviac informácií o ŠF je získavaných prostredníctvom internetu. Aktuálne výzvy a dianie sledujú samotní starostovia, prípadne poverený pracovník. V obci Raková a Skalité sa danej problematike venuje prednosta obecného úradu, okrem toho spolu s Turzovkou majú všetky 3 obce vytvorenú pozíciu projektového manažéra, ktorý má za úlohu vyhľadávať všetky informácie týkajúce sa ŠF a najmä aktuálnej situácie na Slovensku. K ďalším zdrojom získania informácii patria:

- SOcÚ Mikroregión Kysuce – regionalista, Združenie miesta a obcí Kysúc (ZMOK),
- televízia a tlač – obecné noviny, trend, hospodárske noviny a časopis Euroregióny,
- informačné materiály ministerstiev a riadiacich orgánov k OP, brožúry, CD-ROM, prezentácie,
- osobné kontakty s inými subjektmi so skúsenosťou v podávaní projektov.

10. Zúčastnili sa zástupcovia obce (starosta, zamestnanci) školenia v oblasti projektového manažmentu?

Manažment projektu môže byť definovaný ako aplikácia vedomostí, skúseností, nástrojov a techník na projektové aktivity s cieľom uspokojiť potreby prijímateľa a očakávania projektu. Starostovia 9 obcí alebo aspoň ich zástupcovia (Vysoká nad Kysucou, Turzovka, Korňa, Klokočov, Skalité, Raková, Makov, Podvysoká a Olešná) sa zúčastnili minimálne raz na takomto školení. Všetci starostovia zhodne označujú tieto školenia za prínos predovšetkým pri získaní informácií, o tom ako funguje systém. Ako najdôležitejšie prínosy v rozhovore boli uvedené:

- získanie všeobecného prehľadu o výzvach a spôsoboch predkladania projektov,
- informovanie o možnostiach využívania ŠF,
- lepšia pripravenosť na možnosti čerpania z prostriedkov EÚ,
- poznatok ako by mal vypadáť kvalitný projekt je plus v situáciách, kedy obec nevypracováva sama žiadosť ale využíva pomoc odborníkov a tak má možnosť zistiť ako firma predovšetkým po kvalitatívnej stránke projekt vypracovala,

- získanie nových poznatkov a skúseností z oblasti projektového manažmentu.

Starostovia obcí Zákopčie, Svrčinovec a Staškov považovali takéto školenie za zbytočné, predovšetkým preto, že ho nepovažujú za potrebné, nakoľko pri spracovávaní projektov žiadajú o pomoc odborníkov. (Pozn. Práve vďaka týmto školeniam sa podarilo získať osobné skúsenosti a overiť spomínané prínosy. Pozitívne na školeniach, okrem prínosov, ktoré uviedli starostia, je aj bola skutočnosť, že zúčastnení pracovníci mohli získať certifikát potvrdzujúci nielen absolvovanie školenia, ale aj spôsobilosť pre vypracovávanie projektov fondov EÚ.)

Napriek tomu, že skrátené programovacie obdobie (2004-2006) už je za nami a finančné prostriedky je možné čerpať do konca roka 2008, beží od roku 2007 nové programovacie obdobie, ktoré potrvá až do roka 2013. Nasledujúce otázky boli smerované na získanie informácií o úrovni pripravenosti a zapojenosti obcí Mikroregiónu do prípravy priorít na súčasné plánovacie obdobie.

11. Plánujete predkladať projekty na získanie finančných prostriedkov zo ŠF aj v novom programovacom období 2007-2013?

Na túto otázku odpovedali všetci starostovia kladne, napriek neúspechu alebo zlým skúsenostiam pri podávaní projektov v minulom programovacom období. Obec Skalité, Vysoká, Zákopčie, Vysoká nad Kysucou, Turzovka a Svrčinovec sa pokúsia okrem nových projektov podať ešte raz aj projekty, s ktorými neuspeli v minulom programovacom období.

12. Aké opatrenia, aktivity, priority ŠF budete preferovať v programovacom období 2007-2013?

Podľa odpovedí predstaviteľov obcí sa chcú v novom programovacom období opäť zamerať predovšetkým na oblasť základnej infraštruktúry a oblasť rozvoja cestovného ruchu.

Aktivity v oblasti základnej infraštruktúry:

Rekonštrukcie nehnuteľností: rekonštrukcia Kultúrneho domu v Zákopčí a vo Svrčinovci, rekonštrukcie ZŠ a MŠ v Podvysokej, Korni, Svrčinovec, Vys. nad Kysucou, obnova palivovej základne a vykurovania v ZŠ v Zákopčí a ZŠ v Skalitom; rekonštrukcie miestnych komunikácií a chodníkov v Podvysokej, v Klokočove, v Staškove, v Skalitom a Turzovke; vybudovanie Centrálnej zóny v Staškove a Turzovke; obnova a rekonštrukcia autobusových zastávok v Zákopčí.

Budovanie infraštruktúry: bytová výstavba pre seniorov v Staškove; bytová výstavba pre mladých v Skalitom, v Turzovke; výstavba nehnuteľností pre sociálne služby (domovy dôchodcov a dom sociálnych služieb) v Turzovke, Zákopčí, Vysokej nad Kysucou; Revitalizácia centra obce vo Svrčinovci.

Aktivity v oblasti CR:

Rekonštrukcia a dobudovanie strelnice s turistickými chodníkmi a cyklotrasami vo Svrčinovci; dobudovanie vodovodu – Skalité; Turistický chodník po hrebeňoch Javorníkov a Beskýd – Mikroregión Horné Kysuce; dobudovanie Areálu športu a oddychy v Turzovke a zabezpečenie komplexného balíka služieb pre turistov; vytvorenie rozsiahleho lyžiarskeho rekreačného strediska v Klokočove a Turzovke; dobudovanie ubytovacích kapacít; označenie kultúrnych pamiatok; informačné tabule a turistické značenie; oddychové parkovacie plochy; aktuálne propagačné materiály a predmety Mikroregiónu.

Aktivity v ďalších oblastiach:

V sociálnej oblasti – riešenie rómskej problematiky, najmä v otázkach bývania v obciach Turzovka a Vysoká nad Kysucou; projekty podpory zamestnanosti a rekvalifikácie pracovníkov; ďalej na projekty v oblasti informatizácie spoločnosti – internetizácia regiónu a projekty, ktoré vylepšia vzhľad obcí.

13. Máte vytvorený projektový zásobník?

Projektový zásobník poskytuje ucelený pohľad projektových námetov a zámerov, ktoré chcú na území obce realizovať samosprávy, podnikatelia, školy, združenia alebo neformálne skupiny občanov. Podľa odpovedí starostov projektový zásobník ako samostatný dokument majú vypracované obce Raková, Makov, Korňa, Skalité a Turzovka. Päť obcí (Podvysoká, Klokočov, Svrčinovec, Vys. nad Kysucou, Zákopčie) má vypracovaný súbor projektov a zámerov, ktoré sú súčasťou PHSR obce, ktorý obsahuje všetky zámery na realizáciu projektov na území obce. 2 starostovia (Staškov, Olešná) uviedli, že obec nemá vytvorený zoznam projektov, ktoré by chceli realizovať v programovacom období 2007-2013.

14. Má obec vypracovaný PHSR?

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja je dokument, ktorý by mal odpovedať na otázky smerovania rozvoja obce v nasledujúcich rokoch. Jeho vypracovaním obce plní jeden zo základných princípov regionálnej politiky EÚ – princíp programovania, ktorý hovorí, že podpora zo zdrojov EÚ sa viaže na vypracovanie programových dokumentov. Jeho vypracovaním dáva obec jasne najavo záujem o svoju budúcnosť, ako aj budúcnosť svojich obyvateľov, súčasne preberá na seba zodpovednosť za ďalší rozvoj obce.

- V prípade, že ho obec má - využili ste na jeho vypracovanie pomoc odborníkov, prípadne finančné prostriedky zo ŠF?

Vypracovaný PHSR má 7 obcí Podvysoká, Klokočov, Skalité, Svrčinovec, Makov, Vysoká nad Kysucou, Zákopčie z toho 4 obce využili na jeho vypracovanie finančné prostriedky EÚ a tiež využili na ich vypracovanie odbornú pomoc.

- V prípade, že ho obec nemá – plánujete ho vypracovať v tomto programovom období, prípadne využiť na jeho vypracovanie prostriedky zo ŠF?

PHSR nemajú vypracované obce Olešná a Korňa. Obidve obce plánujú PHSR vypracovať v priebehu roku 2008 a v prípade, že sa im nepodarí získať financie na jeho spracovanie zo ŠF, pokryjú výdavky z vlastného rozpočtu. Obce Staškov, Raková a Turzovka si v súčasnosti ešte len PHSR spracovávajú. 2 obce využívajú na jeho spracovanie finančné prostriedky EÚ a obec Staškov financuje jeho spracovanie z vlastného rozpočtu.

15. Darí sa Vám realizovať aktivity a ciele, ktoré ste si stanovili v PHSR?

Úplne spokojní s plnením cieľov uvedených v PHSR sú iba predstavitelia obce Skalité. Starosta Makova, Klokočova, Svrčinovca a Vysokej nad Kysucou uviedli, že zatiaľ majú spracovaný PHSR len krátko a ciele sa im darí plniť pomaly a postupne. Negatívnu odpoveď na otázku uviedli starostovia Podvysokej a Zákopčie, ktorí odpovedali, že potreby výrazne preyšujú zdroje a tak sa im príliš v napĺňaní cieľov nedarí. Starostom 5 obcí (Olešná, Korňa, Turzovka, Staškov a Raková) nebola otázka položená, pretože zatiaľ nemajú PHSR spracovaný.

16. prepájate svoje programovanie v obci s vyššími dokumentmi – PHSR Mikroregiónu, PHSR Žilinského kraja a pod.?

PHSR by mala mať každá obec vypracovaný v súlade s vyššími programovými dokumentmi. Dôvodom polozenia tejto otázky je pravidlo, že sú uprednostňované tie projekty, ktoré súvisia s ďalšími aktivitami a tvoria súčasť rozvoja regiónu a následne krajiny. Na otázku 3 starostovia z obce Makov, Skalité, Svrčinovec odpovedali kladne. Obce Klokočov, Vysoká nad Kysucou, Zákopčie, a Podvysoká prepájajú svoj PHSR len čiastočne, pretože to považujú len za formalitu. Starostovia obcí Turzovka, Staškov a Raková sa vyjadrili, že v pripravovanom PHSR sa snažia prepájať na iné programovacie dokumenty. Otázka nebola položená starostovi Olešnej a Korne.

3. skupina otázok je smerovaná na získanie informácií o znalostiach prístupu LEADER, aké majú obce predpoklady pre čerpanie prostriedkov zo ŠF v novom programovacom období 2007-2013 v prístupe LEADER, aká je ich rozvojová úroveň, možnosti pre budúci rozvoj vrátane hrozieb v plánovanom rozvoji.

Pod pojmom mikroregión sa môže rozumieť dobrovoľné združenie obcí a miest, ktoré sa spájajú za účelom riešenia spoločných problémov a tiež za účelom hľadania spoločných ciest rozvoja príslušného územia.

17. Ste oboznámený s možnosťami implementácie prístupu LEADER?

Na uvedenú otázku všetci starostovia odpovedali kladne. Základné informácie a údaje získali prostredníctvom rokovania ktoré sa konalo už začiatkom februára 2007, kde jedným z bodov programu bolo vystúpenie zástupcu z RRA Kysuce v Čadci, ktorý zúčastnených starostov oboznámil s filozofiou a významom programu LEADER. LEADER, ako ho host' označil, je, veľmi zjednodušene povedané, v podmienkach Slovenska nový, netradičný prístup k rozvoju vidieckych oblastí. Novosť spočíva v tom, že mikroregión si sám vytvorí potrebné inštitucionálne zázemie pre definovanie programu rozvoja a jeho realizáciu.

18. Je Vaša obec členom Mikroregiónu alebo združenia obcí?

Podľa výsledkov prieskumu sú (zatiaľ) obce Klokočov, Korňa, Makov, Olešná, Podvysoká, Raková, Skalité, Staškov, Svrčinovec, Turzovka, Vysoká nad Kysucou a Zákopčie členom Mikroregiónu Horné Kysuce, ktorý bol založený 5. 11. 2003 zmluvou o založení združenia právnických osôb. Myšlienku založiť združenie miest a obcí s podobným vývojom, príbuznou mentalitou obyvateľov a celkom určite aj problémami modernej doby podporili na podnet primátora Turzovky starostovia 6 obcí (Makov, Vysoká nad Kysucou, Podvysoká, Olešná, Korňa a Klokočov). Urobili tak s cieľom užšie a efektívnejšie spolupracovať pri prezentácii, propagácii, výmenných akciách, výmene informácií, ale aj spoločne pristupovať k riešeniu niektorých investičných úloh. Združenie ako „živý“ organizmus sa nebránilo ani nebráni prijať aj ďalšie obce do svojich radov o čom svedčí fakt, že dnes má združenie 12 členov.

Z prieskumu tiež vyplynulo, že všetky obce sú členom združenia Euroregión Beskydy, Združenia miest a obcí Kysúc (ZMOK) a Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS). Členom SOcÚ sú obce Makov, Vysoká nad Kysucou, Turzovka, Korňa, Klokočov, Podvysoká, Staškov, Raková a Olešná.

Predstavitelia obcí Skalité a Svrčinovec uviedli aj to, že plánujú oficiálne vystúpiť zo združenia Mikroregión Horné Kysuce. Ako najdôležitejší dôvod uviedli, že nie sú so zvyškom mikroregiónu územne spojené, čo považujú za rozhodujúcu skutočnosť, ktorá im bráni v plnení spoločných cieľov. Obce si spoločne aj s obcou Čierne vytvorili Mikroregión, ktorý sa nazýva Kysucký Triangel. Ten by mal lepšie naplniť ich očakávania.

19. Ako hodnotíte účasť občanov na verejnom živote obce?

Starostovia obcí Klokočov, Olešná a Vysoká nad Kysucou považujú účasť občanov na verejnom živote za slabú, nízku až minimálnu. Priemernou ju nazvali starostovia 6 obcí a to Podvysoká, Raková, Skalité, Svrčinovec, Zákopčie a Turzovka. Za dobrú ju považujú starostovia zvyšných 3 obcí – Korňa, Staškov a Makov. Vo všeobecnosti sa starostom nepáčilo to, že občania len kritizujú a nikto nehľadá riešenia, ďalej ich celkový znížený

záujem o kultúrny život a pasivita, ich neúčast' na obecných zastupiteľstvách pričom nemajú skutočný prehľad o dianí v obci, ich nespolupráca na separovaní odpadov alebo nedostatočná spolupráca obecných komisií a zastupiteľstva s občanmi.

20. Ako hodnotíte spoluprácu obce s podnikateľskými subjektmi?

Na spoluprácu s podnikateľským sektorom sa nesťažuje a označuje ju za výbornú starosta Makova. Starostovia obcí Podvysoká, Korňa, Staškov, Raková, Skalité, Klokočov, Turzovka a Zákopčie ju považujú za dobrú. Nízka či priemerná je spolupráca v obciach Svrčinovec, Olešná a Vysoká nad Kysucou. Spolupráca sa vo väčšine prípadov obmedzuje na poskytovanie príležitostných sponzorských darov vo finančnej alebo materiálnej podobe.

21. Čo považujete za silné stránky vašej obce?

Všetci starostovia uviedli, že za silnú stránku obce považujú dobrú polohu pre rozvoj turizmu a ďalšie skutočnosti:

Klokočov: krásna príroda a možnosti pre rozvoj turistiky a agroturistiky, blízky hraničný prechod;

Korňa: prírodné predpoklady, pútnické miesto;

Makov a Skalité: výhodná poloha blízko hraníc, vybudované väčšie lyžiarske strediská, ubytovacie zariadenia na dobrej úrovni za prijateľnú cenu, tradičné podujatie Goralské slávnosti v Skalitom, nízky stupeň nezamestnanosti;

Olešná: dostatočná zásoba drevnej hmoty, ľudia sa venujúci tradičným ľudovým remeslám;

Podvysoká: výhodná poloha v blízkosti mesta Turzovka;

Raková: dobré dopravné spojenie, rázovitosť obcí;

Staškov: silný pocit identity obyvateľov – spätosť s územím, relatívne vyhovujúca dopravná dostupnosť, tradičné podujatie, rozširovanie priemyselných zón v obci, relatívne nízka nezamestnanosť v obci;

Svrčinovec: leží v blízkosti trojmedzia – ČR, PR, SR, obcou vedú hlavné komunikačné trasy;

Turzovka: tradičné podujatia – folklórny festival, futbalový turnaj, stretnutie historických vozidiel a veľa iných, strategická poloha, zabezpečený systém likvidácie TKO a dostatočné kapacity na uskladnenie TKO, pútnické miesto;

Zákopčie: relatívne neporušená príroda;

Vysoká nad Kysucou: ľudské zdroje – udržiavajú sa prírodné zvyky a tradície, dobré dopravné spojenie – autobusová a železničná doprava, blízke hranice s ČR, pozitívny trend vývoja nezamestnanosti, zabezpečený systém likvidácie TKO a separovaný zber, veľké možnosti pre športové vyžitie najmä v oblasti zimných športov, atraktívna príroda pre turizmus a cykloturizmus;

22. Aké sú podľa Vás slabé stránky vašej obce?

Ako slabé stránky boli uvádzané od predstaviteľov obcí:

Klokočov: rozľahanosť obce, kopaničiarsky charakter – je ťažké vo všetkých lokalitách zorganizovať požiadavky, nedostatok investorov, nevysporiadané vlastnícke vzťahy;

Korňa: geografická poloha – koncová obec;

Makov: zlý technický stav komunikácií;

Olešná: zlé demografické ukazovatele, slabá infraštruktúra dopravy a dopravné spojenie;

Podvysoká: nezáujem investorov;

Raková: nevyjadril sa;

Staškov: nedostatok FP,

Skalité: postupné zhoršovanie sa stavu pamiatok ľudovej architektúry;

Svrčinovec: atypické rozloženie územia s množstvom geologicky nestabilných území;

Turzovka: nespolupráca obyvateľov pri separovaní odpadov;

Vysoká nad Kysucou: nepriaznivé demografické ukazovatele, nespolupráca rómskych občanov, chýbajúce sociálne programy pre seniorov a domovy dôchodcov;

Zákopčie: nízka úroveň rozvoja infraštruktúry.

23. Aké príležitosti rozvoja vidíte vo vašej obci?

Ako príležitosť pre celý región bolo uvádzané budovanie verejnej kanalizácie, v roku 2008 možnosť napojenia domácností, čo ešte zlepší životné podmienky a podpora ochrany životného prostredia. Príležitosti v jednotlivých obciach boli uvedené nasledovne:

Klokočov: možnosti celoročnej turistiky, rozvoj agroturistiky, cykloturistiky;

Korňa: rozvoj infraštruktúry, rekonštrukcia škôl, rozvoj turistiky;

Makov: rozvoj celoročnej turistiky, budovanie ubytovacích zariadení;

Olešná: pekná príroda, rozvoj tradičných ľudových remesiel;

Podvysoká: vytváranie pracovných príležitostí;

Raková: využitie prírodného potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu, vytvorenie nových pracovných príležitostí v malom a strednom podnikaní, rozvoj bytovej a domovej výstavby;

Staškov: výstavba bytových domov v obci;

Svrčinovec: rozvoj turizmu;

Skalité: získanie finančných prostriedkov na rozvoj z fondov EÚ, zhodnotenie prírodného potenciálu;

Turzovka: lepšia propagácia, zabezpečenie celoročných aktivít, rozvoj bytovej výstavby;

Zákopčie: budovanie chatových osád, možnosti pre budovanie rekreačných zón, rozvoj bytovej výstavby;

Vysoká nad Kysucou: rozvoj technickej infraštruktúry, využitie geografickej polohy pre jej rozvoj – cezhraničná spolupráca, zapájanie občanov do plánovania rozvoja vidieka, rozvoj cestovného ruchu a agroturistiky.

24. Čo považujete za ohrozenie pre vašu obec?

Okrem iných odpovedí uviedli všetci ako hrozbu zlý technický stav komunikácií predovšetkým – v dôsledku budovania kanalizácie. Ako ďalšie ohrozenia boli označené:

Klokočov: nevysporiadané vlastnícke vzťahy, neprístupnosť obce v zimnom období, nepriaznivé demografické ukazovatele;

Korňa: nevysporiadané vlastnícke vzťahy, neprístupnosť obce v zimnom období;

Makov: neprístupnosť obce v zimnom období;

Olešná: slabo vybudovaná technická infraštruktúra, živelná ťažba dreva, spojená s vývozom nespracovanej drevnej hmoty, odchod kvalifikovaných a mladých ľudí do iných regiónov;

Podvysoká: nedostatok finančných prostriedkov pre rozvoj infraštruktúry;

Raková: nedostatok vstupného kapitálu na rozvoj alternatív vidieckeho turizmu;

Staškov: nedostatok turistických príležitostí;

Skalité: výdatné snehové zrážky sú hrozbou vzniku snehovej kalamity;

Svrčinovec: veľká zaťaženosť dopravy, nedostatok územia pre rozvoj;

Turzovka: nepriaznivé demografické ukazovatele, nevysporiadané vlastnícke vzťahy, nedostatok finančných prostriedkov;

Vysoká nad Kysucou: nevysporiadané vlastnícke vzťahy, nedostatok finančných prostriedkov na sociálne programy a investície, chýbajúce služby pre potencionálnych návštevníkov obce, nedostatočná infraštruktúra, nepriaznivý vývoj demografických ukazovateľov;

Zákopčie: nevysporiadané vlastnícke vzťahy.

25. Aké rozvojové aktivity chcete realizovať nielen z finančných prostriedkov ŠF?

Na poslednú otázku uviedli všetci starostovia ako prioritnú aktivitu rekonštrukciu, vstavbu miestnych komunikácií a chodníkov. Rekonštrukcie rôznych nehnuteľností – základnej školy, materskej školy, kultúrneho domu, bytová výstavba, zariadenie sociálnej starostlivosti sú dôležité pre obce Podvysoká, Korňa, Turzovka, Vys.nad Kysucou, Zákopčie, Klokočov, Svrčinovec, Staškov a Skalité. Zamerať sa aj na vybudovanie, rozšírenie a dobudovanie kanalizácie majú v úmysle v 6 obciach (Korňa, Podvysoká, Vys. nad Kysucou, Turzovka, Zákopčie a Staškov). Vybudovanie, rozšírenie a dobudovanie vodovodu je potrebné v obciach Podvysoká, Zákopčie, Klokočov, Staškov, Skalité a Olešná. Starosta obce Zákopčie chce financovať z rozpočtu obce aj verejné osvetlenie.

Zhrnutie výsledkov riadeného rozhovoru

Na základe získaných informácií možno usudzovať, že obce sa snažili o získanie finančných prostriedkov aj v skrátenom programovacom období, o čom svedčí aj skutočnosť, že za toto obdobie predložili 39 projektov a skutočne sa im aj podarilo získať finančné prostriedky na 17 projektov. O získanie finančných prostriedkov zo ŠF sa pokúsili minimálne na 1 projekt takmer všetky obce Mikroregiónu Horné Kysuce okrem obce Olešná, ktorá v programovacom období 2004-2006 nepodala žiaden projekt. Najväčší záujem obcí o získanie NFP bol u OPZI, pričom 4 podporené projekty boli v rámci opatrenia 3: Lokálna infraštruktúra a podopatrenia 3.4: Renovácia a rozvoj obcí. Z hľadiska podielu úspešnosti podaných projektov podľa ŠF bol najlepší Interreg IIIA kde sa podarilo získať 9 projektov z 11. Interreg IIIA bol najúspešnejší z hľadiska získania finančných prostriedkov, vďaka ktorému sa podarilo získať 8 095 921 Sk (bez 5 %-nej finančnej spoluúčasti). Celkovo sa podarilo na podporených projektoch získať 15 718 170 Sk, čo predstavuje len 4,33 % zo žiadanej sumy. Táto čiastka je nízka predovšetkým z toho dôvodu, že neboli podporené projekty OPZI, v ktorých boli žiadané rozhodujúce balíky NFP. Za neúspech svojich projektov považujú starostovia obcí nedostatok finančných prostriedkov, drobné nedostatky v rozpočtoch, nedostatočne vypracovaný rozpočet zo strany architekta, po vrátení projektu na doplnenie, odovzdanie projektu po termíne, problémy so stavebným povolením, neúplnosť projektovej dokumentácie a príloh čo možno označiť za drobné formálne nedostatky. Nevysporiadané vlastnícke vzťahy sú závažnejším problémom, lebo zabraňujú obciam podávať aj nové projekty v programovacom období 2007-2013. Nie sú však výpoveďou o tom, že obce nedokážu vypracovať kvalitné projekty na využitie finančných prostriedkov EÚ na rôzne iné ciele. Podľa prieskumu boli obce pripravené menšie projekty financovať z vlastných zdrojov, no v prípade úspešnosti veľkých projektov (predovšetkým OPZI) by bolo spolufinancovanie zabezpečené z úverových zdrojov. Pri tvorbe projektov využívali obce aj platenú pomoc odborníkov. V regióne Kysúc pôsobí len jedna agentúra regionálneho rozvoja RRA Kysuce. Obce ale často využívajú služby aj ARR Žilina. Našli sa aj také, ktoré šli za pomocou ešte ďalej, konkrétne nadviazali spoluprácu s organizáciou Eurotrend zo Šale či Euroregión z Bratislavy. Obce pri svojich cezhraničných projektoch nadviazali spoluprácu s českými alebo poľskými partnermi. Keďže šlo prevažne o projekty cezhraničných kultúrno-športových aktivít zapojenie partnerov spočívalo prevažne v zabezpečení propagácie podujatí, zabezpečení účasti remeselníkov, umelcov či športovcov a pod. Starostovia 5 obcí uviedli v rozhovore, že ŠF im pomohli pri naštartovaní obce. Za najväčší prínos považovali

možnosť získať NFP na realizáciu rôznych projektov. Starostovia 3 obcí boli skeptickí, keďže neboli úspešne v pre nich rozhodujúcom projekte OPZI. Za nedostatky štrukturálnych fondov boli označené byrokracia, lobbing, korupcia, čas a neistota v dosiahnutí úspechu, vysoké náklady na spracovanie projektov a zdĺhavý proces schvaľovania, subjektívne rozdeľovanie finančných prostriedkov, obmedzujúce podmienky na uchádzanie sa o NFP, nedostatok finančných prostriedkov v operačných projektoch, ktoré to najviac potrebujú, viazanosť finančných prostriedkov u projektov s neznámym výsledkom a ďalšie. Vo všeobecnosti platí, že najlepším zdrojom aktuálnych informácií o štrukturálnych fondoch je internet. Ako ďalšie boli uvedené, SOcÚ Horné Kysuce, televízia a tlač alebo informačné materiály o operačných programoch. Školenia v oblasti projektového manažmentu sa zúčastnili starostovia alebo aspoň ich zástupcovia z 9 obcí. Za prínos z týchto stretnutí uvádzali získanie všeobecného prehľadu o výzvach a spôsoboch predkladania projektov, informovanie o možnostiach využívania ŠF, pripravenosť na možnosti čerpania z prostriedkov EÚ, získanie nových poznatkov a skúseností z oblasti projektového manažmentu, poznatok ako by mal vypadáť kvalitný projekt a tak si overiť kvalitu projektu ktorý vypracuje pre potreby obce platený odborník. Všetci starostovia jednoznačne uviedli, že sa plánujú aj v programovacom období 2001-2013 uchádzať o finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov. Podľa ich vyjadrenia najviac sa budú najviac uchádzať o NFP na aktivity v oblasti základnej infraštruktúry, v oblasti cestovného ruchu a v sociálnej oblasti. 5 obcí má vypracovaný zásobník projektov ako samostatný dokument, 5 obcí nemá zásobník projektov ale zámery a námety projektov sú súčasťou ich PHSR a 2 obce nemajú vytvorený projektový zásobník. PHSR majú už vypracovaný v 7 obciach, pričom na 4 boli využité prostriedky zo ŠF za pomoci odbornej inštitúcie. 3 obce ho v súčasnosti len spracovávajú z toho 2 využívajú z prostriedkov ŠF odbornú pomoc. Obec Olešná a Korňa plánujú vypracovať PHSR v priebehu roku 2008 aj v prípade, že nezískajú na jeho vypracovanie pomoc zo ŠF. S tým, ako sa darí splňať stanovené ciele v PHSR je spokojná iba obec Skalité. Obce Makov, Vysoká nad Kysucou, Klokočov a Svrčinovec majú PHSR vypracovaný len krátko a ciele plnia postupne a pomaly. Príliš sa nedarí v plnení aktivít v Podvysokej a Zákopčí. PHSR úplne prepájajú s inými programovacími dokumentmi na vyššej úrovni len v 3 obciach. 4 obce prepojenie považujú za formalitu a preto to urobili len čiastočne. Všetci starostovia obcí mikroregiónu sú podrobnejšie oboznámení s možnosťami implementácie programu LEADER už od februára 2007. Ku dňu ukončenia riadených rozhovorov (28.1.2008) bolo všetkých 12 obcí členom Mikroregiónu Horné Kysuce, ZMOK, ZMOS a Euroregión Beskydy. Členmi SOcÚ sú obce Makov, Vysoká nad Kysucou, Turzovka,

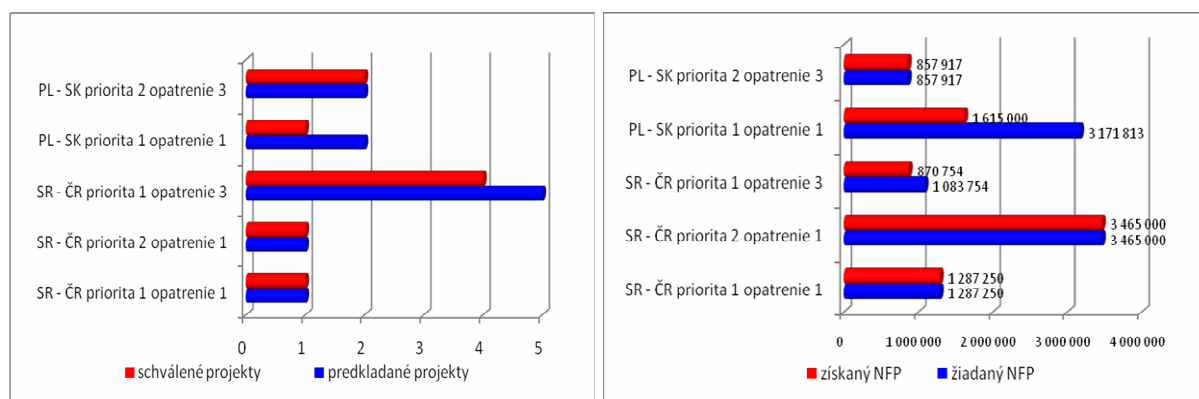
Korňa, Klokočov, Podvysoká, Staškov, Raková a Olešná. Záujem obyvateľov o verejný život je vo väčšine obcí priemerná. V 3 obciach ju označili starostovia slabú, nízku až minimálnu. Väčšina starostov hodnotí spoluprácu s podnikateľskými subjektmi v obci ako dobrú, hoci sa obmedzuje na poskytovanie príležitostných sponzorských darov vo finančnej alebo materiálnej podobe. Za silnú stránku obce považujú všetci starostovia dobrú polohu pre rozvoj CR. Ďalšími najčastejšie uvádzanými dôvodmi sú výhodná poloha blízko hraníc (4 obce), neporušená príroda a prírodné podmienky (4 obce), dobrá poloha a dopravná dostupnosť (3 obce), konanie tradičných podujatí (3 obce), vybudované strediská CR a lyžiarske strediská (2 obce). Ako slabé stránky obcí boli označené zlé demografické ukazovatele (2 obce), slabá infraštruktúra dopravy a dopravné spojenie (2 obce), ďalej rozľahanosť obce, kopaničiarsky charakter, geografická poloha – koncová obec, zlý technický stav komunikácií, nezáujem investorov, nedostatok FP, nespôlupráca obyvateľov pri separovaní odpadov, nespôlupráca rómskych občanov, chýbajúce sociálne programy pre seniorov a domovy dôchodcov. Za najväčšie príležitosti pre rozvoj obcí sú považované: budovanie verejnej kanalizácie, v roku 2008 možnosť napojenia domácností, možnosti celoročnej turistiky, rozvoj agroturistiky a cykloturistiky (6 obcí), rozvoj bytovej výstavby (3 obce), rozvoj infraštruktúry, rekonštrukcia škôl (2 obce), vytváranie pracovných príležitostí (2 obce) a iné. Všetci starostovia považujú za hrozbu zlý technický stav komunikácií, ďalej ako častý dôvod hrozby považujú starostovia nevysporiadané vlastnícke vzťahy (5 obcí), neprístupnosť obce v zimnom období a hrozby snehovej kalamity (4 obce), nedostatok finančných prostriedkov na rozvojové aktivity (4 obce), nepriaznivý vývoj demografických ukazovateľov (4 obce) a nedostatočne vybudovaná infraštruktúra (2 obce). Prioritnou aktivitou, ktorú chcú financovať všetci starostovia nielen z prostriedkov ŠF rekonštrukcia, výstavba miestnych komunikácií a chodníkov. Ako ďalšia najčastejšia odpoveď bola uvádzaná rekonštrukcia rôznych nehnuteľností. 6 obcí sa zameria aj na vybudovanie, dobudovanie a rozšírenie kanalizácie a vodovodu v 5 obciach.

4. 4 CEZHRANIČNÁ SPOLUPRÁCA A JEJ IMPLEMENTÁCIA V PROJEKTOCH

SR nastúpila po páde železnej opony v roku 1989 cestu reformiem. Začala sa meniť tvár našich miest a obcí. Vzhľadom na prírodno-geografické podmienky, históriu a ďalšie faktory určujúce ich sociálno-ekonomický rozvoj nie všetky prihraničné regióny Slovenska dosiahli uspokojivý stupeň hospodárskeho a kultúrneho rastu. V SR majú programy cezhraničnej spolupráce pomerne dlhú tradíciu. V snahe podporiť rozvoj prihraničných regiónov

a vzájomnú cezhraničnú spoluprácu vytvorila EÚ pre krajiny uchádzajúce sa o vstup do EÚ predvstupový program PHARE CBC (Cross-Border Co-operation). Program PHARE CBC sa na Slovensku realizuje od roku 1995. Jeho úlohou bolo podporiť aktivity smerujúce k prehĺbovaniu spolupráce medzi prihraničnými regiónmi v dobe, keď ešte nebola SR členom EÚ. SR po vstupe do EÚ začala využívať finančné prostriedky z programu INTERREG III A, ktorý nadväzoval na predvstupový program PHARE CBC. INTERREG III A podporuje aktivity na posilnenie cezhraničnej spolupráce a napomáha odbúravať ekonomické, kultúrne a sociálne bariéry prihraničných regiónov. Svojou podstatou prispieva k prehĺbovaniu spolupráce v oblasti cestovného ruchu, životného prostredia a rozvíjaniu kontaktov medzi ľuďmi. Projekty podávané v rámci akéhokoľvek programu Interreg IIIA mohli byť podporené iba v prípade, že bol preukázaný jednoznačný cezhraničný účinok.

Graf 12 a graf 13: Štruktúra žiadaných a schválených projektov v programe Interreg IIIA a ich žiadaná a získaná výška NFP v Sk

Zdroj: Vlastná práca

V skrátenom programovacom období 2004-2006 sa obciam podarilo získať najväčší objem financií vďaka projektom cezhraničnej spolupráce v rámci programov iniciatívy spoločenstva Interreg IIIA a Phare. V rámci Interregu IIIA získané finančné prostriedky tvoria spolu 8 095 921 Sk z 9 865 734 Sk čo predstavuje 51,51 % podiel z celkových získaných NFP. Štruktúru žiadaných a získaných projektov a výšku finančných prostriedkov vidieť na grafe 11 a 12. O niečo menej finančných prostriedkov bolo získaných vďaka predvstupovému fondu Phare CBC, ktorého podiel na získaných finančných prostriedkoch predstavuje 38,94 %. V rámci fondu Phare boli predkladané 4 projekty v celkovej výške 6 521 779 Sk z toho boli 3 projekty schválené v celkovej výške 6 120 119 Sk.

Na základe výsledkov prieskumu je zrejmé, že mesto Turzovka predložilo v rámci Mikroregiónu Horné Kysuce najväčší počet projektov, konkrétne 15, pričom sa im podarilo získať finančné prostriedky na financovanie 7 z nich.

U väčšiny predkladaných a realizovaných projektov sme sa osobne zúčastnili, vďaka pracovnému miestu v Kultúrnom a spoločenskom stredisku v rokoch 2001-2005, za ktorú boli projekty predkladaná. V pracovnej pozícii projektového manažéra za mesto Turzovka v roku 2006 boli navyše získané osobné skúsenosti s vyhodnotením projektov štrukturálnych fondov. A práve vďaka týmto osobným skúsenostiam možno len potvrdiť všetky skutočnosti týkajúce sa nedostatkov a výhod ŠF uvádzané v riadenom rozhovore so starostami obcí mikroregiónu. Za najväčšie prínosy projektov možno označiť:

- zabezpečenie dlhotrvajúcej spolupráce;
- budovanie nových kontaktov, upevnenie už existujúcich kontaktov;
- ciele pomoc všetkým zainteresovaným subjektom;
- osвета v oblasti plánovania socio-ekonomického rozvoja a efektívneho využitia prostriedkov určených na rozvoj;
- strategický rozvoj nielen obce, ale aj celého hraničného regiónu;
- rozvoj sprievodných kultúrnych a spoločenských podujatí na oboch stranách hranice;
- posilnenie vzájomnej výmeny informácií;
- zabezpečenie publikačných, informačných a propagačných materiálov o slovensko-českom a slovensko-poľskom hraničnom regióne.

Všeobecne možno konštatovať, že vďaka kvalitne vypracovaným a úspešne realizovaným projektom cezhraničnej spolupráce, no aj ich efektívnym riadením získali prihraničné obce novú a krajšiu tvár. Ďalším pozitívom je, že začali obyvatelia z prihraničných regiónov z oboch strán hraníc vzájomne komunikovať a spolupracovať, čo bolo ešte donedávna skôr zriedkavým ako reálnym javom.

V novom programovacom období sa Iniciatíva Spoločenstva INTERREG zmení na Cieľ 3 Kohéznej politiky EÚ označený ako Európska územná spolupráca. Jedným z jej prvkov je cezhraničná spolupráca, zameraná na rozvoj cezhraničných aktivít v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti. Príprava OP cezhraničnej spolupráce SR - ČR a PR - SR boli zahájené ešte v roku 2005. Na zasadnutiach boli prerokované hlavné ciele budúceho programu cezhraničnej spolupráce, návrhy jednotlivých prioritných osí, návrhy implementačných štruktúr a spôsob implementácie programu.

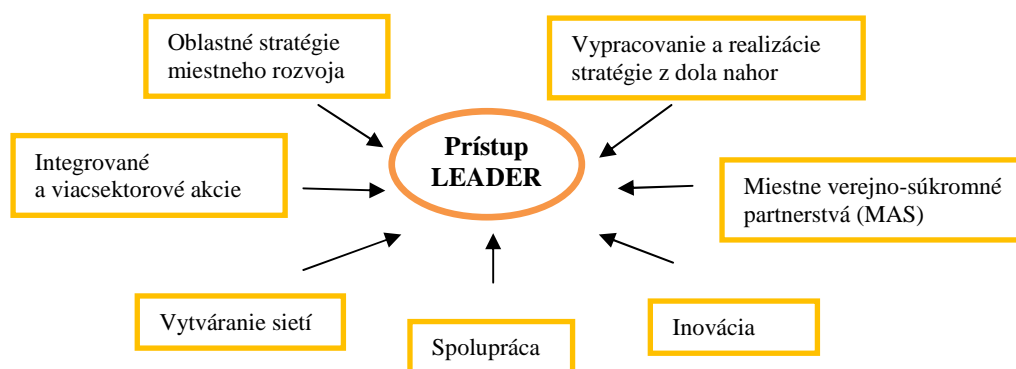
4. 5 PRÍSTUP LEADER A JEHO IMPLEMENTÁCIA NA ÚZEMÍ MIKROREGIÓNU HORNÉ KYSUCE

Prístup LEADER (z francúzskeho *Liaison entre actions de développement rural* – prepojenie akcií pre rozvoj vidieckej ekonomiky) predstavuje metódu mobilizácie a realizácie rozvoja v miestnych vidieckych spoločnostiach. Faktom je, že viac ako polovica obyvateľov 25-tich členských krajín EÚ žije vo vidieckych oblastiach, ktoré zaberajú viac ako 90 % územia EÚ. Z tohto dôvodu predstavuje rozvoj vidieka životne dôležitú oblasť politiky. Iniciatíva LEADER sa objavila na scéne EÚ v čase reformy ŠF, keď sa vyvinul pomerne veľký tlak na inováciu tradičných inštitucionálnych rozvojových prístupov EÚ. Upúšťalo sa od štandardných opatrení a všeobecných intervencií typických pre predchádzajúce obdobie. LEADER v rámci poľnohospodárskej politiky dokonca predstavoval radikálnu zmenu pohľadu: orientoval sa skôr na územie ako na sektory, mal nenáročnú schému financovania a celkový rozsah, experimentovalo sa s ním oddelene od ostatných foriem podpory rozvoja vidieka tak, aby bolo možné pozorovať jeho fungovanie.

Prístup LEADER je v súčasnom programovacom období 2007-2013 na celoeurópskej úrovni legislatívne zakotvený v Nariadení Rady (ES) č. 1698/2005 z 20. septembra 2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom EPFRV. V tomto nariadení je stanovený postup pri príprave národných strategických dokumentov, zriadení národných vidieckych sietí, popis jednotlivých rozvojových osí a monitorovacích mechanizmov. Navrhuje rozdelenie finančných prostriedkov a vymedzuje prístup LEADER vrátane definície miestnych akčných skupín a miestnych rozvojových stratégií.

Sedem princípov prístupu LEADER – je potrebné brať do úvahy a klásť na ne dôraz pri príprave a implementácii miestnej integrovanej stratégie.

Schéma 7: Princípy programu LEADER

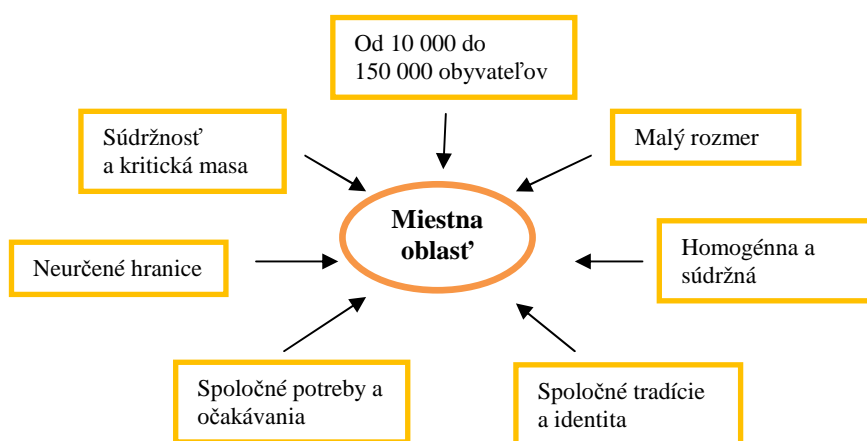
Zdroj: Vlastná práca

Prístup LEADER je určený pre:

O implementáciu svojej integrovanej stratégie rozvoja sa môžu uchádzať územie, ktoré:

- má viac ako 10 000 a menej ako 150 000 obyvateľov;
- nezahŕňa obce s počtom obyvateľov vyšším ako 20 000 (napr. väčšie mestá a ich mestské časti);
- je z geografického hľadiska celistvé a ohraničené katastrami jednotlivých obcí;
- je vzniklo na základe spoločného záujmu a zvolilo si jednotnú tému;
- má spracovanú integrovanú stratégiu rozvoja s jasne zadanými prioritami, a opatreniami, a pri jej tvorbe uplatnilo princíp zdola nahor;
- má zriadenú miestnu akčnú skupinu ako verejno-súkromné partnerstvo;
- predložilo všetky relevantné doklady o formovaní územia, v ktorom miestna akčná skupina pôsobí;
- predložilo súhlasy všetkých zahrnutých obcí.

Schéma 8: Podmienky prístupu LEADER

Zdroj: Vlastná práca

Prínosy prístupu LEADER

Prínos 1 Územie - Implementácia prístupu LEADER vytvára nové aktívne územie s dostatočnou kapacitou iniciatívnych občanov.

Prínos 2 Partnerstvo - Územie zapojené do implementácie prístupu LEADER sa štrukturuje okolo spoločnej nosnej myšlienky, ktorá vytvára stabilné partnerstvá a sieťuje miestnych aktérov rozvoja.

Prínos 3 Spolupráca - V kontexte Európskej únie, územia zdieľajúce víziu vidieckeho rozvoja musia zároveň mať kapacitu byť otvorenými, vstupovať do dialógu s ostatnými územiami, podieľať sa na tvorbe sietí na regionálnej, národnej a európskej úrovni a vytvárať spoločné projekty.

Prínos 4 Miestna stratégia - Dobrá miestna stratégia vychádzajúca z poznania miestnych potrieb a zdrojov, s jasne zadefinovanými prioritami je východiskovým bodom pre vytvorenie akčného plánu, ktorý bude postupne napĺňaný prostredníctvom jednotlivých individuálnych projektov.

Vymedzenie hraníc pre implementáciu programu LEADER

Vymedzenie územia je podmienené minimálnym počtom 10 000 a maximálnym počtom 150 000 obyvateľov. Mikroregión Horné Kysuce má celkom 38 985 (stav k 31.12.2006). Mikroregión je oficiálne založený podpisom zmluvy zo dňa 5.11.2003. Zakladateľskými obcami boli Makov, Vysoká nad Kysucou, Korňa, Klokočov, Turzovka, Podvysoká. Jeho vytvorenie inicioval primátor Turzovky Miroslav Rejda. V súčasnosti má 12 členov, ale obce Skalité a Svrčinovec plánujú podľa vyjadrení predstaviteľov obcí z mikroregiónu vystúpiť, nakoľko nie sú územne spojené so zvyšnou časťou obcí Mikroregiónu Horné Kysuce a doterajšie členstvo nenaplnilo ich očakávanie, pre ktoré do tohto združenia vstúpili. Preto spolu s obcou Čierne založili už nový Mikroregión Kysucký triangel, no zatiaľ oficiálne (ku dňu 28.1.2008) neodstúpili od členstva v Mikroregióne Horné Kysuce. V súčasnosti teda možno územie Horných Kysúc rozdeliť na 2 samostatné Mikroregióny – Mikroregión Horné Kysuce a Kysucký triangel, ktoré sa vytvorili a utvrdili o potrebe vzájomnej spolupráce na základe prirodzených väzieb. Stav počtu obyvateľov Mikroregiónu Horné Kysuce bez obcí Skalité a Svrčinovec (k 31.12.2006) bol 30 332. Pre spoločné ciele programu LEADER sú možnosti rozširovanie predmetného územia značne obmedzené nakoľko v geograficky spadá do územia Horných Kysúc už len obec Dlhá nad Kysucou a mesto Čadca, ktorá však nespĺňa ďalšiu podmienku prístupu LEADER a tou je, že nezahŕňa obce s počtom obyvateľov vyšším ako 20 000.

Už v roku 2006 a ešte aktívnejšie v roku 2007 sa konali prvé pracovné stretnutia – workshopy k príprave na prístup LEADER, na ktorý sa zúčastnili spolu s hosťami obcí mikroregiónu.

Inštitucionálne kapacity pre implementáciu programu LEADER v analyzovanom území

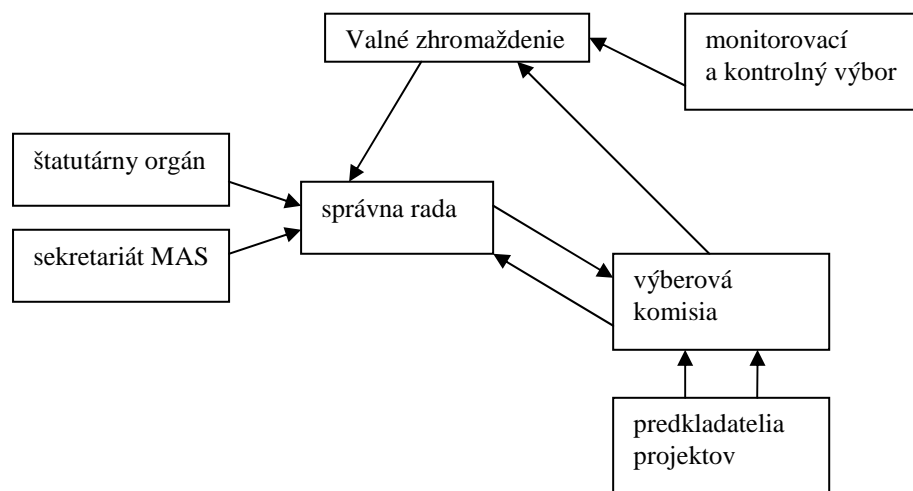
Na Kysuciach pôsobí v oblasti regionálneho rozvoja iba Rozvojová regionálna agentúra Kysuce (RRA Kysuce). Najbližšie sa ďalšia agentúra regionálneho rozvoja nachádza až v Žiline. RRA Kysuce je preto zastrešujúcou inštitúciou, ktorú akceptovali ako koordinátora, aby zabezpečila neplytvanie energiou územia, naopak pokúsila sa ju znásobiť a pomohla s vypracovaním kvalitnej stratégie miestneho rozvoja.

Návrh zloženia a tvorba miestnych akčných skupín (MAS)

Miestne akčné skupiny predstavujú verejno-súkromné partnerstvá, v ktorých majú svoje zastúpenie miestne komunity, podnikatelia, verejná správa, poľnohospodárske a lesnícke subjekty, mladí ľudia, ženy a iní dôležití aktéri na miestnej úrovni. Podmienkou je, aby zástupcovia súkromného sektora (vrátane mimovládnych organizácií) tvorili minimálne 50 % partnerstva.

Miestna akčná skupina musí preukázať svoju schopnosť navrhnuť integrovanú stratégiu rozvoja založenú na siedmich princípoch prístupu LEADER a zodpovedať za jej vykonávanie. Vzniká ako neformálne partnerstvo kľúčových subjektov verejného a súkromného sektora, ktoré pôsobia v území. Partnerstvo je potrebné zaregistrovať ako neziskovú organizáciu poskytujúcu všeobecne prospešné služby (zákon č. 213/1997 Z. z.) alebo občianske združenie (zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov). Pri formovaní miestnej akčnej skupiny je potrebné zabezpečiť rovnovážne zloženie z pohľadu zastúpenia všetkých sektorov. Zároveň treba brať do úvahy vhodnú veľkosť MAS. Organizačná schéma MAS je podmienená príslušnou právnou formou, ktorú si verejno-súkromné partnerstvo zvolilo.

Schéma 9: Minimálna štruktúra, ktorú by MAS mala mať

Zdroj: MP SR, sekcia rozvoja vidieka, Ingrid Kocianová

Identifikovaním malých a veľkých „hráčov“ v regióne (z oblasti verejnej správy, podnikateľského a neziskového sektora) možno označiť ako možných partnerov: Mikroregión Horné Kysuce – ako združenie obcí, Spoločná obecná úradovňa Turzovka – výkonný orgán samosprávy, Mesto Turzovka, ABL Podvysoká – kozia farma, Timea s.r.o. poľnohospodársky podnik, Agrofarma Staškov, Štátne lesy š. p. Čadca, Združenie bývalých urbárikov Turzovka, Združenia vlastníkov lesov a poľnohospodárskej pôdy, TKO Semeteš, JOKO Čadca, AVC Čadca, K Ten Makov, Farský úrad Korňa (Živčák), Ing. František Kajánek,

Ondrej Zimka – akademický maliar, Miroslav Cipár – akademický maliar, SOU Strojárske Čadca – jediné učilište v danej oblasti, Gymnázium Turzovka, ZŠ Klokočov – poskytovateľ aj rekreačných činností, agentúra COBRA a SKI makov – lyžiarske stredisko.

Uvedeným prístupujúcim partnerom odporúčame prísť k uzatvoreniu Rámcovej zmluvy Leadrovského partnerstva Horné Kysuce pre realizáciu prístupu Leader, čím sa dá jednoznačne najavo, že Horné Kysuce sa budú uchádzať o podporu z prístupu Leader:

1. Mikroregión Horné Kysuce
2. Regionálna rozvojová agentúra Kysuce
3. Štátne lesy š. p. Čadca
4. Združenie TKO Semeteš n.o.
5. Mgr. Vladimír Pekár, agentúra COBRA

Leadrovskí partneri musia v nasledujúcej etape vypracovať akčný plán pre Horné Kysuce ako základného dokumentu pre prístup LEADER.

4. 6 DISKUSIA

Skúmaním územia Mikroregiónu Horné Kysuce sme dospeli k názoru, že disponuje dostatočnými prírodnými zdrojmi a kultúrno-športovým potenciálom, ktoré vytvárajú vhodné podmienky pre rozvoj turizmu a agroturizmu. Rozvoj malého a stredného podnikania v odvetví CR, remeselnej výroby a doplnkových výrob sa ukazuje ako najlepší spôsob zvrátiť nepriaznivú situáciu v regióne v dôsledku neželanej migrácie kvalifikovaných odborníkov a osôb s vysokoškolským vzdelaním a tak zároveň prispieť k stabilizácii a oživeniu ekonomiky v mikroregióne. Nevyhnutnosťou pre lepšie využitie zdrojov a kvalitného ľudského potenciálu je predovšetkým dobudovať technickú a sociálnu infraštruktúru, skvalitniť všetky druhy služieb, zlepšiť jazykové schopnosti vo svetových jazykoch v zariadeniach CR, zvýšiť a zlepšiť propagáciu Mikroregiónu a vytvoriť atraktívne komplexné balíčky služieb CR.

Riadený rozhovor s predstaviteľmi obcí Mikroregiónu potvrdil, že si v jednotlivých samosprávach postupne budujú vzťah k riadiacim orgánom ŠF na Slovensku a majú dobré predpoklady pre čerpanie ŠF aj v programovom období 2007-2013. Dôkazom čoho je skutočnosť, že 8 obciam z 12 sa podarilo získať finančné prostriedky aspoň na 1 projekt a z 39 predkladaných projektov sa už zrealizovalo alebo realizuje 17 projektov. Negatívne hodnotíme to, že sa obce zatiaľ nezapojili do žiadneho spoločného projektu napriek tomu, že mikroregión má už niekoľko návrhov na spoločnú realizáciu projektov. V minulom

programovacím období obce preukázali schopnosť vypracovať aj kvalitné projekty, ktoré uspeli v celom schvaľovacom procese. Za negatívne, treba označiť skutočnosť, že v procese schvaľovania projektov ŠF je pre obec len veľkým plusom fakt, ak predstavitelia obce majú vplyvných známych, ktorí im napomôžu pri získaní finančných prostriedkov zo ŠF, prípadne podporia projekt v schvaľovacom procese. Za pozitívnu stránku možno považovať skutočnosť, že dôvodom pre zamietnutie projektov bol v prevažnej väčšine len nedostatok finančných prostriedkov, prípadne drobné nedostatky a nie kvalita spracovania projektov.

Ako ďalšie kvalitné predpoklady pre dosiahnutie väčšieho úspechu vo využívaní ŠF v programovacím období 2007-2013 možno označiť:

- Obce buď majú už spracovaný alebo dokončujú spracovanie PHSR a územné plány, ktoré zabezpečia jej kontinuálny rozvoj aj v ďalších obdobiach, i v prípade zmeny vo vedení obce.
- Neutíchajúci a rastúci záujem predstaviteľov obcí uchádzať sa o získané finančné prostriedky a veľká ochota spolupracovať, plány pre realizáciu spoločných projektov.
- Existencia inštitúcií poskytujúcich poradenstvo, pomoc a odborné konzultácie pri tvorbe projektov.
- Postupné vytváranie pracovných miest projektových manažérov za obce a existencia vytvoreného miesta regionalistu, ktorý plní funkciu projektového manažéra za Mikroregión.
- Fungujúci SOcÚ v Turzovke.
- Primátor mesta Turzovka ako vodcovská osobnosť – líder nielen Mikroregiónu Horné Kysuce a i ďalších združení (napr. Euroregión Beskydy). Jeho prítomnosť pozitívne ovplyvňuje postoje, motivuje a usmerňuje ostatných starostov, nabáda ich k ďalším spoločným stretnutiam a rozvíjaniu spolupráce a predovšetkým vidí veľkú príležitosť rozvoja vo využívaní fondov EÚ. Primátor Turzovky ako prvý pochopil potenciál skrývajúci sa za touto možnosťou. Preto vytvoril už v začiatkoch programovacieho obdobia pracovnú pozíciu pre programového manažéra za mesto Turzovka – čo sa mu už niekoľkonásobne vrátilo.
- Možnosť získať finančné prostriedky z fondov majú aj ďalšie subjekty (školy, podnikateľské subjekty, kultúrne organizácie a iné).

K negatívnym faktorom v procese získania finančných prostriedkov zo ŠF v programovacím období 2007-2013 patria napr.:

- Úmysel odstúpenia obcí Skalité a Svrčinovec zo združenia pre nesplnenie očakávaní, pre ktoré do združenia vstúpili.

- Nedostatočné využívanie možností predkladať spoločné projekty za Mikroregión Horné Kysuce už v minulom programovom období, napriek vytvorenému pracovnému miestu regionalistu, ktorý podľa nášho názoru nesplnil svoj účel vytvorenia.
- Všetky nedostatky ŠF – korupcia, lobbing a pod., na ktoré poukázali samotní starostovia v rozhovore.

Spojiť sa so samotnými starostami nebolo jednoduché, nakoľko ich pracovné vyťaženie je značné, o čom svedčí nielen dlhé časové obdobie, počas ktorého sa riadené rozhovory uskutočnili ale aj fakt, že v 2 prípadoch sa rozhovor viedol s prednostami obecného úradu. Politika súdržnosti je nástroj, ktorého cieľom je znižovať ekonomické a sociálne rozdiely medzi jednotlivými členskými štátmi a regiónmi EÚ. Zníženie rozdielov pomáha regiónom a sociálnym skupinám prispievať k celkovému ekonomickému rozvoju, z ktorého budú sami profitovať. Fondy EÚ môžu byť tak príležitosťou ako rizikom. Ak sa totiž nevyužijú správnym spôsobom (netransparentne, neefektívne a nevhodne), existujúce regionálne rozdiely sa môžu ešte prehĺbiť. Ako krajina využíva eurofondy je len na jej samotnej, či sú pre ňu nástrojom podpory alebo naopak prehľbovania regionálnych rozdielov.

Práve štrukturálne fondy EÚ predstavujú veľkú šancu pre ekonomicky slabé regióny dosiahnuť úroveň rozvinutých regiónov, ale aj šancu Slovenskej republiky urýchliť dosiahnutie ekonomickej a sociálnej úrovne ostatných členských štátov únie. Nemalý objem finančných prostriedkov v procese rozvoja regiónov SR zo ŠF je nepochybne veľkým prínosom.. Predovšetkým keď nedostatok finančných prostriedkov bráni rozvoju a v mnohých prípadoch aj udržaniu funkčnosti niektorých sektorov hospodárstva, štátnej správy a samosprávy. Slovensko malo vždy problém vyčerpať toľko peňazí, na koľko má nárok. Nie je tomu inak ani u čerpania európskych fondov. Percentuálny podiel celkového čerpania prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ k 14. 3. 2008 predstavuje 67,87 % na záväzku 2004-2006 za všetky programové dokumenty. Najväčší podiel má Ministerstvo pôdohospodárstva SR v rámci Sektorového operačného programu (SOP) Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (81,13 %). Čerpanie v rámci Operačného programu Základná infraštruktúra je (70,05 %). Slovensko má možnosť v rámci programového obdobia 2007-2013 čerpať niekoľkonásobne vyššie finančné prostriedky európskej štrukturálnej politiky, čo je výzvou pre celú rozšírenú EÚ prekonať prehľbujúce sa regionálne rozdiely a čeliť problémom vyplývajúcim z akcelerácie hospodárskej reštrukturalizácie v dôsledku globalizácie, otvorenia trhu, rozvoja ekonomiky na báze poznatkov, starnutia obyvateľstva a zvyšovania imigrácie. Došlo k zmenám v pravidlách pre čerpanie finančných prostriedkov, ktoré by mali poskytnúť

príležitosť pre väčšiu efektívnosť, transparentnosť a politickú zodpovednosť v dôsledku naplnenia týchto výziev.

To, že Slovensko nečerpá toľko peňazí z eurofondov, koľko by mohlo je v dôsledku vlastných – zbytočne prísnych podmienok. Pri riadení a rozdeľovaní peňazí z eurofondov sú najväčším rizikom komisie, ktoré posudzujú projekty. Neexistujú mechanizmy, ktoré by zabezpečili monitorovanie alebo odhaľovanie členov komisií, ktorí by mohli byť pri výbere projektov ovplyvňovaní. Situácia vyžaduje ustanoviť vo forme zákona všeobecne záväzné pravidlá, ktoré by zamedzili zneužívaniu prostriedkov. Je potrebné zabrániť tomu, aby sa podmienky projektov menili počas schvaľovacieho procesu, prípadne zvýšiť možnosť nápravy neúspešných projektov.

Tento zaužívaný systém stavia menšie obce do nie príliš závideniahodnej situácie. Sú vystavené riziku ako v prípade neúspešnosti projektu tak v prípade úspešnosti. Samotné vypracovanie projektu je náročné samo o sebe, no zaberá aj veľa času a stojí nemálo finančných prostriedkov. Celý tento zložitý proces však napriek všetkému nezaručuje, že nakoniec projekt bude úspešný, a či ho obec nepodstúpila zbytočne. Často sa stáva, že v dôsledku časovej tiesni sa žiadatelia dopúšťajú drobných nedostatkov, pre ktoré je projekt automaticky zamietnutý. Proces schvaľovania je veľmi zdĺhavý a stáva sa, že trvá niekoľko mesiacov až rok, kým sa obec dozvie výsledok – či bola alebo nebola úspešná. Je otázne, či sa zaradenie projektu do zásobníka vôbec dá považovať za úspech, ak berieme do úvahy, že takmer všetky neschválené projekty skončia práve tam. Ak sa obec rozhodne stiahnuť projekt zo zásobníka, napr. pre neaktuálnosť rozpočtu, riskuje, že stratí pozíciu. V zdĺhavom procese schvaľovania je problém s viazanosťou finančných prostriedkov potrebných pre spolufinancovanie projektov. Samotný problém spočíva v tom, že v prípade neúspechu projektu sú tieto finančné prostriedky zbytočne v rozpočte obce viazané a pri prieťahoch v schvaľovaní ostanú finančné prostriedky nevyčerpané, pričom sa mohli využiť na financovanie aktivít, na ktoré sa v ďalšom období nenájdu zdroje. Nakoniec sa nebude realizovať ani projekt, a ani obec nevykoná žiadne aktivity.

V prípade úspešných projektov spočíva riziko najmä v závislosti na financovaní projektov z poskytnutých finančných prostriedkov EÚ. Všetky úspešné projekty musia prejsť hĺbkou administratívy. Aby neboli porušené žiadne podmienky zmluvy, vykonáva sa veľmi podrobná a dôsledná kontrola vykonaných prác a aktivít týkajúcich sa implementácie projektu. Každá, i nepatrná odchýlka sa potom odzrkadlí v znížení rozpočtu, na čo v konečnom dôsledku dopláca len obec. Finančné operácie sa musia vo väčšine prípadov (až na pár výnimiek) realizovať bezhotovostne a texty faktúry musia doslovne súhlasiť s textom

rozpočtu a musia byť vyčíslené na desatinné miesta. Úhrada faktúr sa musí realizovať podľa presne stanoveného harmonogramu. Firma, ktorá vyhrá verejné obstarávanie a stane sa následne realizátor projektu, musí byť veľmi silná, aby bola schopná čakať minimálne 60 – 120 dní na splatnosť pohľadávky. Akékoľvek odchýlky od zmluvy sa musia riešiť dodatkom k zmluve, pričom má obec nárok len na 2 dodatky.

Hoci obce Skalité a Svrčinovec plánujú vystúpiť oficiálne zo združenia Mikroregiónu Horné Kysuce, vzájomná spolupráca medzi ostatnými obcami je dobrá a je veľmi kladne hodnotená, o čom vypovedá ochota a záujem obcí spolupracovať a spoločnými silami dosahovať ciele. Dá sa povedať, že ich ochota rastie priamoúmerne s dosiahnutými výsledkami. Preto usudzujeme, že implementácia programu LEADER je dobrou motiváciou na rozvíjanie ďalšej spolupráce Mikroregiónu Horné Kysuce. Je nevyhnutné, aby sa Prostriedky z fondov využívali transparentne, aby skutočne slúžili Slovensku a reálne prispeli k dosiahnutiu trvalého ekonomického a sociálneho rastu. Smerom k plneniu tohto cieľa bolo toho už mnoho vykonaného, no stále existuje priestor na zlepšovanie. Vo všeobecnosti možno povedať, že pre zvýšenie transparentnosti využívania štrukturálnych fondov je potrebné venovať pozornosť definovaniu a dodržiavaniu pravidiel, či už vo vzťahu riešenia konfliktu záujmov, k prístupu k informáciám alebo verejnej kontrole a uplatňovaniu princípu partnerstva. Zložitý systém riadenia ŠF pomôžu sprehľadniť jasne definované pravidlá. Sťažovať sa na nedostatok informácií o ŠF a ich využívaní na Slovensku sa síce nemusíme, napriek tomu však existujú oblasti, kde je čo zlepšovať. Zlepšenie prístupu k informáciám najmä v oblasti hodnotenia a výberu projektov, ktorú možno považovať z hľadiska transparentnosti za azda najcitlivejšiu, by prispelo k zabráneniu vzniku pochybností a podozrení z nekalých praktík. Problémom v súvislosti s rozdeľovaním ŠF je skutočnosť, že nie vždy sú zadefinované a v praxi implementované pravidlá riešenia potenciálnych konfliktov záujmov. Verejná kontrola vrátane účasti sociálnych partnerov a partnerov z neziskového sektora a samosprávy na procesoch prípravy, riadenia a rozdeľovania štrukturálnych fondov je dôležitým predpokladom zvyšovania transparentnosti týchto procesov. Princíp partnerstva, ako jeden z hlavných pilierov využívania štrukturálnych fondov, je na úrovni legislatívy EÚ definovaný veľmi vážne a na národnej úrovni uplatňovaný pomerne vážavo. V záujme celej verejnosti je so ŠF nakladať transparentne, partnersky a nekorupčne. Ide o nevyhnutnú, aj keď nie jedinú podmienku pre ich efektívne a účelné využitie.

Uvedené poznatky potvrdzujú aj autori z prehľadu o problematike (Babitz, M. – Havran, R., 2005) a na webstránkach:

(<http://www.sme.sk/rubrika-20060927-print_kapit.html>, 2008-03-25),

(<[http://www.mzv.sk/App/WCM/main.nsf/vw_ByID/ID_CA341DF783E53313C12573DE0049D395_SK/\\$File/%C5%A0truktur%C3%A1lne%20fondy.doc](http://www.mzv.sk/App/WCM/main.nsf/vw_ByID/ID_CA341DF783E53313C12573DE0049D395_SK/$File/%C5%A0truktur%C3%A1lne%20fondy.doc)>, 2008-03-25),

(<<http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatId=19&PNewsID=399>>, 2008-03-25).

Pri vypracovaní tejto práce sa prejavili predstavitelia jednotlivých obcí veľmi srdečne a ústretovo. S väčšinou z nich sme sa poznali osobne už z predchádzajúceho obdobia, za čo vďačíme minulému zamestnaniu. Starostovia, resp. v 2 prípadoch prednostovia, poskytovali osobne informácie o vlastných projektoch len orientačne. Konkrétne údaje sme zisťovali z archivovaných dokladov u pracovníkov príslušných úradov. Podklady o projektoch predkladaných na ŠF za mesto Turzovka sme čerpali predovšetkým z vlastných archivovaných zdrojov. Z 15 predkladaných projektov za mesto Turzovka sme sa osobne podieľali na 9 podávaných projektoch, na 5 implementovaných projektoch a u 4 projektov na záverečnom vyhodnotení, vrátane záverečných správ a žiadostí o platbu spolu s kompletizáciou účtovných dokladov. Vďaka týmto osobným skúsenostiam sme sa zúčastnili a niekoľkých osobných stretnutí a jednaní s pracovníkmi MVaRR SR. V súvislosti s implementáciou projektov, vznikali aj rôzne problémy. K negatívnym skúsenostiam s ministerstvom patrí nepochybne stratená projektová dokumentácia. Ako je vôbec niečo také možné? sa nám až do návštevy na ministerstve zdalo záhadou, ktorá bola zrazu veľmi jasná. Pracovníci ministerstiev sú doslova zahádzaní hrbami žiadostí, ktoré sú podľa nášho názoru absolútne neorganizované a neusporiadané. Umením z našej strany bolo pracovníka za stolom vôbec vidieť. U týchto návštev platilo i jedno nemilé pravidlo – „vyhodíš ho dvermi a on sa ti vráti oknom“, ktorého sa musel držať aj primátor Turzovky, keď sa snažil niečo vybaviť a pritom kráčal od jedných ministerských dverí k druhým. Napriek tomu sme sa počas osobného pôsobenia v pozícii projektového manažéra stretli aj so srdečnými pracovníkmi ochotnými pomôcť s implementačnými problémami projektov, ktorým sme sa v tejto práci nevenovali, sú kapitolou sami o sebe alebo témou pre ďalšiu prácu.

Získané poznatky v tejto práci sa stanú podkladom pre vypracovanie aktuálneho PHSR pre Mikroregión Horné Kysuce, ďalej budú slúžiť ako pomôcka pre pracovníkov SOcÚ v Turzovke a tiež ďalším osobným aktivitám v projektovom manažmente.

5 ZÁVER

V roku 1989 sa Slovensko ocitlo na rázcestí ďalšieho vývoja. Hľadajú sa cesty, ktoré by viedli k vytvoreniu podmienok prispievajúcich k skvalitneniu života jednotlivých regiónov. Štrukturálna pomoc EÚ má veľký vplyv na rozvoj regiónov. Ide o rozvoj ekonomický, sociálny a kultúrny, ktorý podporujú dlhodobý rast.

Vzhľadom na odlišnosť v podmienkach, s ktorými vstúpili jednotlivé regióny do tohto procesu pri využití základných faktorov regionálneho procesu rozvoja, ako sú prírodné zdroje, životné prostredie, produkčná činnosť, pracovné zdroje vidieckeho obyvateľstva a vo významnej miere aj technická vybavenosť, má každý región inú východiskovú základňu.

V tejto diplomovej práci charakterizujeme rozvojovú úroveň Mikroregiónu Horné Kysuce, pričom charakterizujeme jeho silné aj slabé stránky, ako aj príležitosti a možné hrozby pre jeho ďalší rozvoj. Rozoberáme a vyhodnocujeme otázky riadeného rozhovoru so starostami resp. zástupcami jednotlivých obcí skúmaného územia. Riadené rozhovory a získané rozvojové dokumenty poslúžili ako podklad pre vypracovanie SWOT analýzy, posúdenie súčasnej úrovne využívania ŠF miestnymi samosprávami v jednotlivých obciach Mikroregiónu a predpokladov pre čerpanie v budúcom plánovacom období 2007-2013 s osobitým zreteľom na možnosti implementácie prístupu LEADER a zloženie MAS, ktorá by bola schopná vypracovať kvalitnú stratégiu rozvoja Mikroregiónu Horné Kysuce.

Z výsledkov prieskumu vyplýva, že územie Mikroregiónu disponuje dostatočným prírodným a spoločenským potenciálom potrebným pre rozvoj CR, predovšetkým vidieckeho turizmu a agroturizmu. Využitiu tohto potenciálu však v súčasnosti bránia nedostatky v zastaranej technickej a sociálnej infraštruktúre, nevysporiadané vlastnícke vzťahy, zhoršujúci sa prístup ku kvalitným verejným službám (doprava, zdravotníctvo, vzdelávanie, informácie, atď.), nezamestnanosť spôsobená nedostatkom pracovných príležitostí v regióne, nedostatočná podpora malého a stredného podnikania, nie príliš priaznivo sa vyvíjajúce demografické ukazovatele, odchod mladých a vzdelaných ľudí do iných regiónov, nízka kúpyschopnosť obyvateľstva, obmedzené rozpočty obcí, pasivita, nezáujem a konzervatizmus obyvateľstva a mnoho ďalších.

Z prezentovaných výsledkov tiež vyplýva, že do ukončenia prieskumu (ku dňu 28.1.2008) sa 8 z 12 obcí podarilo získať finančné prostriedky aspoň na jeden projekt, konkrétne sa podarilo získať 17 z 39 predkladaných projektov v celkovej hodnote 15 178 170 Sk, čo predstavuje len nepatrných 4,33 % zo celkovej sumy. Predkladané projekty samosprávami obce boli rôznorodé a i keď neúspešné projekty sú početnejšie ako úspešné,

možno veľmi kladne hodnotiť snahu orgánov na získanie zdrojov pre rozvoj regiónu. Treba však jednoznačne dodať, že pomer nielen schválených a neschválených projektov, ale aj pomer ich získanej a žiadanej sumy by bol omnoho väčší, kedy sa zmenil v tomto programovacom období systém uplatňovaný vo využívaní štrukturálnych fondov EÚ v SR, tj. napríklad - keby sa zefektívnil, zobjektívnil, sprehľadnil a skrátil celý proces hodnotenia, zjednodušili sa formuláre žiadostí a odstránila sa prehnaná byrokracia, vytratil sa často nezmyselné, celý proces spomaľujúce, podmienky a pravidlá, keby nebolo rozhodujúce pre kvalitu projektu, koľko známostí a kontaktov majú zástupcovia jednotlivých obcí, keby sa urýchlil proces vyplácania finančných prostriedkov refundáciou a pod.

Vlastnou praxou v obore projektového manažmentu, teda predovšetkým osobnými skúsenosťami s predkladaním projektov za mesto Turzovka, štúdiom literatúry a dostupných literárnych zdrojov sme dospeli k názoru, že riešením problémov vidieckych oblastí je integrovaný rozvoj založený na vzájomnom prepojení hospodárskej, agrárnej, kultúrnej a sociálnej oblasti. Aj tu platí jedna zásada, ktorá je platná pre akýkoľvek systém. Systém bude len natoľko silný, ako silný bude jeho najslabší článok – čo možno preniesť aj na štát a jeho miestne samosprávy. Ak chceme zvýšiť úroveň celého Slovenska musíme sa snažiť zvyšovať výkonnosť jednotlivých obcí s osobitným zreteľom na obce s vidieckym charakterom. Program LEADER je považovaný z najvhodnejší nástroj pre komplexný a trvaloudržateľný rozvoj vidieckych oblastí, ktorý sa v iných členských krajinách EÚ už úspešne realizuje. V minulom programovacom období bolo Slovensko jednou z krajín, ktorá nemala prístup k iniciatíve LEADER+, preto je dôležité, venovať mu náležitú pozornosť, aby sme v plnej miere využili príležitosť na pozdvihnutie slovenského vidieka, a aby bola finančná podpora smerovaná do tých oblastí, ktoré ju potrebujú.

Je len na samotných predstaviteľoch samospráv, či sa poučia z vlastných chýb, odstránia nedostatky, ktorých sa dopúšťali, nenechajú sa odradiť počiatočnými neúspechmi v prekladaní projektov a opäť využijú možnosť, ktorá sa nám všetkým naskytla pri vstupe do EÚ. Práve tak sa možno podarí vytvoriť efektívnejší systém programovania, implementácie, monitorovania a hodnotenia ŠF, ktorý zabezpečí vyvážený sociálno-ekonomický rozvoj nielen Mikroregiónu Horné Kysuce, ale aj rozvoj celého Slovenska.

6 POUŽITÁ LITERATÚRA

1. ALNER, J.: Európa pre Slovákov – Slovensko pre Európanov. Bratislava: Prvá slovenská reklamná spoločnosť, s. r. o., 1999. s. 79
2. BABITZ, M. – HAVRAN, R.: Štrukturálne fondy na Slovensku a možnosti ich transparentnejšieho využitia. Bratislava: Adin, s. r. o., 2005. s. 80. ISBN 80-89244-00-9
3. BARNIER, M.: Regionálna politika Európskej únie. Bratislava: Delegácia Európskej komisie v Slovenskej republike, 2002. s. 35. ISBN 80-89102-01-8
4. BELAJOVÁ, A. – FÁZIKOVÁ, M.: Regionálna ekonomika. Nitra: Edičné stredisko SPU Nitra, 2002. s. 165-186. ISBN 80-8069-028-6
5. BIELIK, P. – PODOLÁK, A. – SVATOŠ, M. a i: Ekonomika poľnohospodárstva a európska integrácia. Nitra; Praha: Vysoká škola poľnohospodárska v Nitre; Česká zemědělská univerzita, 1996. s. 30 ISBN 80-7137-328-1
6. BLEHOVÁ, L. – HANUS, Ľ. – KÍČINOVÁ, E. – MARTON, I. – PŠENICA, J. – RUŽIČKA, F. – VRŠANSKÝ, P. – ZELENÁK, P.: Budúcnosť Európy a ústavná zmluva. Bratislava: Ševt, a.s., 2004. s. 72 ISBN 80-88707-64-1
7. BÖLL STIFTUNG, H.: Na ceste do Európskej únie: Sprievodkyňa nielen pre ženy. Bratislava: Záujmové združenie žien Aspekt, 2002. s. 125. ISBN 80-85549-39-5
8. FIALA, P. – PITROVÁ, M.: Evropská unie. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury – CDK, 2003. s. 5 ISBN 80-7325-015-2
9. FIGEL, J. – ADAMIŠ, M.: Slovensko na ceste do Európskej únie: Kapitoly a súvislosti. Bratislava: Zastúpenie Európskej komisie v SR, 2004. s. 176. ISBN 80-89102-07-7
10. EUROPEAN COMMISSION: A world player: The European Union's external relations. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2004. s. 22. ISBN 92-894-7414-9
11. EUROPEAN COMMISSION: Freedom, security and justice for all: Justice and home affairs in the European Union. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2004. s. 22. ISBN 92-894-6704-5
12. HOLÁKOVÁ, D.: Finančné riadenie štrukturálnych fondov na Slovensku. In Eurokompas, 2006. č. 2. s. 7-13.
13. HORVÁTH, Z.: Príručka Európskej únie. Bratislava: Zastúpenie Európskej komisie v SR, 2004. S. 517. ISBN 80-89102-09-3
14. HRABÁKOVÁ, M.: Strukturální fondy. Praha: Institut výchovy a vzdělávání – MZE ČR, 1999. s. 5. ISBN 80-7105-182-9

15. JANUŠEK, M.: Národný strategický referenčný rámec – výzva pre Slovensko. in: Eurokompas 3/2006 roč. 3 s. 3
16. KUKUČKOVÁ TOMKOVÁ, K.: Národný strategický referenčný rámec SR na roky 2007 – 2013: Aktuálny stav v procese negociácií in: Eurokompas 2/2007 roč. 4 s. 4-5
17. KUKUČKOVÁ TOMKOVÁ, K.: Nové programové obdobie 2007 – 2013 in: Eurokompas 4/2006 roč. 3 s. 3
18. KUŠNÍROVÁ, E. : Štrukturálne fondy na Slovensku už dva roky. In Eurokompas, 2006, č. 1. s. 21-24.
19. LEBIEDZIK, M.: Formovanie štrukturálnej politiky. In: Verejná správa, roč. 61. 2006. č. 2. s. 16-17.
20. LOMBARDINI, V.: Európska únia: vznik, vývoj, súčasnosť. Bratislava: Štátny pedagogický ústav, 2001 s. 45 ISBN 80-85756-49-8
21. Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky na roky 2007 – 2013 in: Eurokompas 4/2006 roč. 3 s. 4
22. PANFIL, T.: Európska únia: Všetko, čo by sme mali vedieť. Bratislava: Belimex, 2003. s. 48. ISBN 80-89083-41-2
23. POLÁČEK, P.: Evropská unie – cesta do otroctví. Praha: Matice Čech, Moravy a Slezka, 2003. s. 172. ISBN 80-903384-0-2
24. RAJČÁKOVÁ, E. – ŠVECOVÁ, A.: Regionálna politika a štrukturálne nástroje EÚ- ich aplikácia v podmienkach SR: Program rozvoja turizmu pre región Horné Požitavie (príkladová štúdia). Bratislava: Mapa Slovakia, Škola, s.r.o., 2003. s. 83. ISBN 80-98080-55-3
25. TOMŠOVÁ, J.: Nové programové obdobie 2007 – 2013 in: Eurokompas 2/2006 roč. 3 s. 4-6.
26. VILÁMOVÁ, Š.: Jak získat finančné zdroje Evropské unie. Praha: Grada Publishing, a. s., 2004. s. 11. ISBN 80-247-0828-0
27. ZAMKOVSKÝ, J.: Smerom k udržateľnej ekonomike: Regionálna politika EÚ a štrukturálne fondy po roku 2006. Banská Bystrica: Tlačiareň Merkantil s.r.o., 2006. s. 26. ISBN ISBN 80-968918-3-9
28. ŽARYOVÁ, T.: Lexikón: Európska dokumentácia. Bratislava: Delegácia Európskej komisie v Slovenskej republike, 2002. s. 101. ISBN 80-968152-7-X
29. EK pripravila prvý neoficiálny zoznam regiónov, ktoré by mali spadať pod cieľ 1 regionálnej pomoci v programovacom období 2007 – 2013
<http://www.vasaeuropa.sk/index.php?i=2170> (2007-10-04)

30. ESF spravodaj, január 2007
http://www.equalslovakia.sk/fileadmin/user_upload/publicita/ESF_spravodaj_1_2007.pdf
(2007-09-25)
31. Európsky parlament dal zelenú štrukturálnym fondom 2007-2013
<http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=736> (2007-09-25)
32. Filozofia a ciele EÚ v programovom období 2007 – 2013: Štruktúra kohéznej politiky podpory ekonomicky slabším regiónom
<http://podnikanie.etrend.sk/109666/eurodotacie/filozofia-a-ciele-eu-v-programovom-obdobi-2007-2013> (2007-09-26)
33. Fondy EÚ 2004 – 2006
<http://www.eufondy.org/?cat=f85cb79d7c13a556075671839f716d68> (2007-09-25)
34. Infobalík ku kampani
<http://www.vipa.sk/dokumenty/infobalik-ku-kampani.doc> (2007-09-26)
35. Interreg IIIA PL – SK
<http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatId=13&PsId=105> (2007-10-10)
36. Interreg IIIA SR – ČR
<http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatId=13&PsId=105> (2007-10-10)
37. LEADER - čo je to program Leader - trochu histórie i súčasnosti
<http://www.hnusta.sk/leader-co-je-to-program-leader-trochu-historie-i-sucasnosti>
38. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Průvodce fondy Evropské unie. Praha: Odbor vnějších vztahů, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2006. s. 246.
http://www.strukturalni-fondy.cz/uploads/documents/Rizeni_fondu_EU/RPS/pruvodce_fondy_oprava.pdf (2007-09-26)
39. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR: Průvodce fondy Evropské unie. Praha: Odbor vnějších vztahů, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2004. s. 145.
<http://www.strukturalni-fondy.cz/upload/1087308543kompletweb.zip> (2007-09-26)
40. Národný strategický plán rozvoja vidieka
http://www.euroregion-tatry.sk/media.php?attachment=yes&media_id=371 (2007-09-26)
41. Národný strategický referenčný rámec SR na roky 2007- 2013
<http://www.strukturalnefondy.sk/Documents/2007-2013/Aktualizacia%20NSRR%20SR/NSRR290607.zip> (2007-09-26)
42. Nové programovacie obdobie 2007-2013
<http://www.iz.sk/download-files/nts-a-kostolna-programovacie-obdobie-2007-2013.pdf>
(2007-10-04)

43. Nové programovacie obdobie (2007–2013)
<http://www.sk-cz.eu/Default.aspx?CatID=7> (2007-10-04)
44. Os 4: Realizácia prístupu Leader
[http://www.rokovania.gov.sk/appl/material.nsf/0/4135FF7512EDBD10C12572A50030DF32/\\$FILE/Zdroj.html](http://www.rokovania.gov.sk/appl/material.nsf/0/4135FF7512EDBD10C12572A50030DF32/$FILE/Zdroj.html) (2007-10-11)
45. Predbežné definovanie priorít pre operačné programy v rámci budúceho Cieľa 3 – cezhraničná spolupráca
http://www.build.gov.sk/mvrrsr/source/comment/002279_03.rtf (2007-09-26)
46. Predbežný návrh operačného programu cezhraničnej spolupráce SR-ČR pre obdobie rokov 2007-2013
http://www.sk-cz.eu/Components/CategoryDocuments/s_LoadDocument.aspx?categoryId=41&documentId=42 (2007-09-26)
47. Pre koho sú štrukturálne fondy
<http://www.fondyeu.info/center.php?str=prekoho> (2007-09-24)
48. Prístup Leader: základný sprievodca
http://ec.europa.eu/agriculture/rur/leaderplus/pdf/library/methodology/leader_approach_s_k.pdf (2007-10-11)
49. Prístup LEADER
<http://www.eurozem.sk/download.php?fc=214&ftype=ppt&fn=prezentacia.ppt>
(2007-10-11)
50. Program cezhraničnej spolupráce Poľsko – Slovenská republika 2007-2013
[http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2669DCE9B7F347B1C125730D002BDB90/\\$FILE/vlastnymat_1.doc](http://www.rokovania.sk/appl/material.nsf/0/2669DCE9B7F347B1C125730D002BDB90/$FILE/vlastnymat_1.doc) (2007-09-24)
51. Program Leader
<http://www.cpk.sk/levoca/files/leader/prezentacia.ppt> (2007-10-11)
52. Program Leader
<http://www.vucpo.sk/ganet/vuc/po/portal.nsf/pages/d75a2c9e43c8068fc1257186002fd9f4>
(2007-10-11)
53. Regionálna politika
http://www.eujob.sk/dokumenty/euroakademia/2004/euroakademia_26_01_2004.php
(2007-09-22)
54. Regionálna politika
<http://www.vasaeuropa.sk/index.php?i=145> (2007-10-11)

55. Regionálna politika Európskej únie
http://www.fsev.tnuni.sk/fileadmin/kmam_files/HP_EU/CDV_Regionalna_politika_Euro pskej_unie.pdf (2007-09-22)
56. Rozvojové programy Slovenskej republiky na obdobie 2004 – 2006 podporované zo štrukturálnych fondov Európskej únie a zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.
<http://www.strukturalnefondy.sk/Documents/SBS/IC/Monografia6.pdf> (2007-09-25)
57. Slovensko a Európska únia: Čo nám prinesú štrukturálne fondy a Kohézny fond
http://www.euroinfo.gov.sk/index/open?file.php?file=vkladacky/vkladac_A4_konecna_v erzia.pdf&lang=sk (2007-10-04)
58. Slovensko a nové programové obdobie 2007-2013
<http://www.euractiv.sk/cl/69/6533/Slovensko-a-nove-programove-obdobie-2007-2013>
(2007-10-04)
59. Slovensko prišlo o prvé peniaze z eurofondov
http://www.tvojepeniaze.sk/slovensko-prislo-o-prve-peniaze-z-eurofondov-fah-/sk-peuro.asp?c=A070210_070641_sk-peuro_p01 (2007-09-25)
60. ŠF 2004–06: Nevyčerpali sme zatiaľ ešte ani tretinu
<http://www.euractiv.sk/regionalny-rozvoj/clanok/sf-200406-nevyčerpali-sme-zatial-este-ani-tretinu> (2007-09-25)
61. Štrukturálna a regionálna politika EÚ
http://www.niton.sk/documents/46-88-159-2004_3_str18-19.pdf (2007-09-22)
62. Štrukturálne fondy
<http://www.edis.sk/index/go.php?id=17> (2007-09-26)
63. Štrukturálne fondy
<http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=1195> (2007-09-25)
64. Štrukturálne fondy EÚ
http://www.sacr.sk/sf/strukturalne_fondy/ (2007-09-25)
65. Štrukturálne fondy v období 2007-2013
<http://www.tsk.sk/sk/regionalny-rozvoj-a-cest-ruch/fondy-eu-2007-2013> (2007-10-04)
66. Všetko o členstve Slovenska v EÚ: Základné informácie
<http://www.euroinfo.gov.sk/index/go.php?id=747> (2007-09-25)
67. Výbor pre ŠF a KF: Zápisnica z 1. zasadnutia
<http://www.eufondy.org/?cat=9a862254d4766c45968241b73f82249a&x=98285>
(2007-10-04)

68. Využívanie a čerpanie eurofondov
[http://www.mzv.sk/App/WCM/main.nsf/vw_ByID/ID_CA341DF783E53313C12573DE0049D395_SK/\\$File/%C5%A0struktur%C3%A1lne%20fondy.doc](http://www.mzv.sk/App/WCM/main.nsf/vw_ByID/ID_CA341DF783E53313C12573DE0049D395_SK/$File/%C5%A0struktur%C3%A1lne%20fondy.doc) (2008-03-25)
69. Využívanie a čerpanie eurofondov
<http://www.strukturalnefondy.sk/Default.aspx?CatId=19&PNewsID=399> (2008-03-25)
70. Využívanie a čerpanie eurofondov
http://www.sme.sk/rubrika-20060927-print_kapit.html (2008-03-25)
71. Využívanie a čerpanie eurofondov
http://www.transparency.sk/studie/060224_struk.pdf (2008-03-25)
72. Zmeny v referenčnom rámci na čerpanie eurofondov musí opäť schváliť vláda:
http://ekonomika.sme.sk/clanok_tlac.asp?cl=2836263 (2007-10-04)

7 PRÍLOHY

7. 1 ZOZNAM PRÍLOH

Príloha č. 1

Tabuľka 1: Vybrané ukazovatele Mikroregiónu Horné Kysuce k 31.12.2006

Tabuľka 2: Stav obyvateľstva Mikroregiónu v rokoch 2000 a 2005

Tabuľka 3: Prírodný pohyby obyvateľstva mikroregiónu k 31.12.2006

Tabuľka 4: Vývoj nezamestnanosti v Mikroregióne v rokoch 2004 – 2006

Príloha č. 2

Foto 1-3: Stav komunikácii – mesto Turzovka časť Predmier, smer Korňa a Klokočov

Príloha č. 3

Tabuľka 5: Počet predložených projektov za jednotlivé obce podľa ŠF

Tabuľka 6: Počet úspešných projektov za jednotlivé obce podľa ŠF

Tabuľka 7: Žiadaná suma projektov za jednotlivé obce podľa ŠF

Tabuľka 8: Schválená suma projektov za jednotlivé obce podľa ŠF

Príloha č. 4

Foto: Havarijný stav priestorov Kultúrneho domu v Turzovke pred začiatkom realizácie projektu Phare Brigs – „Medzinárodné turisticko-informačné centrum“

Foto: Prestavba priestorov Kultúrneho domu v Turzovke - implementácia projektu Phare Brigs – „Medzinárodné turisticko-informačné centrum“

Foto: Konečný vzhlľad priestorov Kultúrneho domu v Turzovke - ukončenie projektu Phare Brigs – „Medzinárodné turisticko-informačné centrum“

Príloha č. 5

CD - Analýza využívania fondov EÚ na príklade konkrétneho regiónu – formát.pdf

Príloha č. 1

Tabuľka 1: Vybrané ukazovatele Mikroregiónu Horné Kysuce k 31. 12. 2006

Obec	nadmorská výška stredú obce v m	celková výmera v ha	Z toho zastavaná plocha v ha	hustota obyvateľstva na km ²
Klokočov	556	5117	133	50
Korňa	565	2533	61	88
Makov	583	4605	135	41
Olešná	480	1977	44	102
Podvysoká	460	561	34	217
Raková	427	4152	195	124
Skalité	524	3316	97	155
Staškov	451	2187	71	125
Svrčinovec	440	1574	138	222
Turzovka	471	3491	204	222
Vysoká nad Kys.	543	4387	159	67
Zákopčie	516	2963	60	61

Zdroj: Vlastná práca

Tabuľka 2: Stav obyvateľstva Mikroregiónu v rokoch 2000 a 2005

Obec	2000			2005		
	celkový počet	z toho		celkový počet	z toho	
		muži	ženy		muži	Ženy
Klokočov	2773	1375	1398	2609	1296	1313
Korňa	2303	1177	1126	2221	1131	1090
Makov	1913	924	989	1907	931	976
Olešná	2088	1062	1026	2021	1026	995
Podvysoká	1166	574	592	1208	588	620
Raková	4944	2469	2475	5170	2566	2604
Skalité	5086	2482	2604	5135	2488	2647
Staškov	2605	1351	1254	2706	1385	1321
Svrčinovec	3342	1670	1672	3490	1752	1738
Turzovka	7900	3921	3979	7785	3834	3951
Vysoká nad Kys.	3043	1490	1553	2963	1457	1506
Zákopčie	1795	892	903	1806	904	902
Celkom	38958	19387	19571	39021	19358	19663

Zdroj: Vlastná práca

Príloha č. 1

Tabuľka 3: Prírodný pohyb obyvateľstva Mikroregiónu k 31. 12. 2006

Obec	2006										
	prírodný prírastok		migračné saldo		celkový prír. (úbytok)	celkový počet	z toho		z toho		
	narodení	zomretí	prist'ah.	odst'ah.			muži	ženy	predproduktívny	produktívny	poproduktívny
Klokočov	22	47	20	25	-30	2579	1280	1299	500	1464	615
Korňa	25	35	27	19	-2	2219	1127	1092	458	1296	465
Makov	18	27	26	20	-3	1904	936	968	363	1101	440
Olešná	21	17	22	36	-10	2011	1026	985	414	1226	371
Podvysoká	15	14	20	11	10	1218	596	622	228	787	203
Raková	57	48	51	74	-14	5156	2561	2595	1074	3246	836
Skalité	64	60	44	27	21	5156	2497	2659	1210	3001	945
Staškov	30	21	54	25	38	2744	1406	1338	567	1749	428
Svrčinovec	35	36	71	63	7	3497	1768	1729	757	2108	632
Turzovka	76	86	67	86	-29	7756	3821	3935	1641	4971	1144
Vysoká	12	39	28	33	-32	2931	1448	1483	578	1692	661
Zákopčie	21	21	20	12	8	1814	909	905	359	1054	401
Celkom	396	451	450	431	-36	38985	19375	19610	8149	23695	7141

Zdroj: Vlastná práca

Tabuľka 4: Vývoj nezamestnanosti v Mikroregióne v rokoch 2004 – 2006

Obec	priemerný počet evidovaných nezamestnaných					
	r. 2004	v %	r. 2005	v %	r. 2006	v %
Klokočov	234	17,65	188	14,19	164	12,41
Korňa	136	12,27	115	10,39	107	9,67
Makov	107	11,83	89	9,80	72	7,91
Olešná	134	14,57	104	11,30	101	10,93
Podvysoká	79	14,85	76	14,32	61	11,45
Raková	300	13,76	254	11,64	222	10,17
Skalité	231	10,54	188	8,56	158	7,20
Staškov	167	14,51	147	12,78	116	10,11
Svrčinovec	238	15,96	204	13,70	165	11,08
Turzovka	550	16,48	494	14,81	412	12,35
Vys. nad Kys.	225	16,07	194	13,80	163	11,61
Zákopčie	130	15,53	119	14,22	96	11,48
SPOLU						
Ek.aktívne obyvateľ.	17881		17307		17234	
Celkový počet EN	2530	14,15	2171	12,54	1836	10,65
Z toho absolventi	429	2,40	369	2,13	299	1,74
Disponibilný počet EN	2153	12,04	1796	10,38	1517	8,80

Zdroj: Vlastná práca

Foto 1: Stav komunikácii – mesto Turzovka časť predmier, smer Korňa a Klokočov

Zdroj: vlastný archív

Príloha č. 2

Foto 2: Stav komunikácii – mesto Turzovka časť predmier, smer Korňa a Klokočov

Zdroj: vlastný archív

Príloha č. 2

Foto 3: Stav komunikácii – mesto Turzovka časť predmier, smer Korňa a Klokočov

Zdroj: vlastný archív

Príloha č. 3

Tabuľka 5: Počet predložených projektov za jednotlivé obce podľa ŠF

OBEC	ŠTRUKTURÁLNE FONDY						SPOLU
	OP ZI	SOP LZ	SOP PaS	Interreg III A SR-ČR	Interreg III A PL-SK	Phare	
Klokočov	2			1			3
Korňa	1			1			2
Makov	1			2			3
Olešná							0
Podvysoká	1						1
Raková	2		1	1			4
Skalité	2		1		1		4
Staškov	1						1
Svrčinovec			1	1			2
Turzovka	3	1	3	1	3	4	15
Vysoká nad Kys.	2						2
Zákopčie	2						2
SPOLU	17	1	6	7	4	4	39

Zdroj: Vlastná práca

Tabuľka 6: Počet úspešných projektov za jednotlivé obce podľa ŠF

OBEC	ŠTRUKTURÁLNE FONDY						SPOLU
	OP ZI	SOP LZ	SOP PaS	Interreg III A SR-ČR	Interreg III A PL-SK	Phare	
Klokočov	1			1			2
Korňa				1			1
Makov				1			1
Olešná							0
Podvysoká							0
Raková	1			1			2
Skalité	1				1		2
Staškov							0
Svrčinovec				1			1
Turzovka	1			1	2	3	7
Vysoká nad Kys.	1						1
Zákopčie							0
SPOLU	5	0	0	6	3	3	17

Zdroj: Vlastná práca

Príloha č. 3

Tabuľka 7: Žiadaná suma projektov v Sk za jednotlivé obce podľa ŠF

OBEC	ŠTRUKTURÁLNE FONDY						
	OP ZI	SOP EZ	SOP PaS	Interreg IIIA SR-ČR	Interreg IIIA PL-SK	Phare	SPOLU
Klokočov	24 476 750			280 811			24 757 561
Korňa	950 000			80 000			1 030 000
Makov	874 000			3 678 000			4 552 000
Olešná							0
Podvysoká	16 150 000						16 150 000
Raková	43 651 624		16 953 510	398 793			61 003 927
Skalité	46 056 931		1 266 141		1 615 000		48 938 072
Staškov	25 391 125						25 391 125
Svrčinovec			9 500 000	111 150			9 611 150
Turzovka	53 130 194	1 243 495	22 037 226	1 287 250	2 414 729	6 521 779	86 634 673
Vysoká nad Kys.	59 828 582						59 828 582
Zákopčie	25 197 354						25 197 354
SPOLU	295 706 560	1 243 495	49 756 877	5 836 004	4 029 729	6 521 779	363 094 444

Zdroj: Vlastná práca

Tabuľka 8: Schválená suma projektov v Sk za jednotlivé obce podľa ŠF

OBEC	ŠTRUKTURÁLNE FONDY						
	OP ZI	SOP EZ	SOP PaS	Interreg IIIA SR-ČR	Interreg IIIA PL-SK	Phare	SPOLU
Klokočov	327 750			280 811			608 561
Korňa				80 000			80 000
Makov				3 465 000			3 465 000
Olešná							0
Podvysoká							0
Raková	256 500			398 793			655 293
Skalité	256 500				1 615 000		1 871 500
Staškov							0
Svrčinovec				111 150			111 150
Turzovka	210 131			1 287 250	857 917	6 120 119	8 475 416
Vysoká nad Kys.	451 250						451 250
Zákopčie							0
SPOLU	1 502 131	0	0	5 623 004	2 472 917	6 120 119	15 718 170

Zdroj: Vlastná práca

Príloha č. 4

Foto 4: Havarijný stav priestorov Kultúrneho domu v Turzovke pred začiatkom realizácie projektu Phare Brigs – „Medzinárodné turisticko-informačné centrum“

Zdroj: vlastný archív

Foto 5: Prestavba priestorov Kultúrneho domu v Turzovke - implementácia projektu Phare Brigs – „Medzinárodné turisticko-informačné centrum“

Foto: vlastný archív

Príloha č. 4

Foto 6: Konečný vzhľad priestorov Kultúrneho domu v Turzovke - ukončenie projektu Phare Brigs – „Medzinárodné turisticko-informačné centrum“

Foto: vlastný archív

CD

Analýza využívania fondov EÚ na príklade konkrétneho regiónu – formát.pdf